

ANALIZA
ponude, tražnje i zapošljavanja
na tržištu rada u Crnoj Gori u 2014. godini

Podgorica, mart 2015. godine

SADRŽAJ:

	<i>Uvodne napomene</i>	4
1.	<i>Metodološki pristup</i>	5
2.	<i>Osnovne karakteristike kretanja na tržištu rada u 2014. godini</i>	8
3.	<i>Odnosi i kretanja u ponudi, tražnji i zapošljavanju</i>	12
3.1.	<i>Makro nivo</i>	12
3.2.	<i>Ponuda, tražnja i zapošljavanje na nivou grupe zanimanja</i>	18
3.2.1.	<i>III i IV stepen stručne spreme</i>	18
3.2.2.	<i>Visoko obrazovanje (VII/1 stepen stručne spreme</i>	30
4.	<i>Ponuda, tražnja i zapošljavanje - regionalno</i>	39
5.	<i>Ponuda, tražnja i zapošljavanje – na nivou mikro- tržišta</i>	41
5.1	<i>Osnovne karakteristike</i>	41
5.2.	<i>Ponuda, tražnja i zapošljavanje po pojedinim mikro-tržištima</i>	44
6.	<i>Zaključne ocjene, konstatacije i predlozi</i>	73
	<i>Prilog</i>	79

Uvodne napomene

Na osnovu zahtjeva Ministarstva prosvjete br.04-6287/2 od 22. decembra 2014. godine, kao jedne od analitičko-faktografskih osnova za predstojeće **dimenzioniranje upisnih kvota za školsku/studijsku 2015/2016. godinu,** **Zavod za zapošljavanje Crne Gore je izradio Analizu ponude, tražnje i zapošljavanja na tržištu rada Crne Gore za 2014. godinu.**

U proteklih nekoliko godina praktikovano je dostavljanje materijala ovakvog i sličnih sadržaja, i to za iste namjene: Ministarstvu prosvjete, Univerzitetu Crne Gore i Centru za stručno obrazovanje.

Pri analiziranju odnosa **na tržištu rada kroz ponudu, tražnju i zapošljavanje,** ukupno, na nivou pojedinih stepena stručne spreme, grupama zanimanja ili zanimanjima, na makro, regionalnom i mikro nivou, nastojalo se ukazati na odnose i trendove po navedenim elementima od značaja za upisnu politiku.

Analiza je sistematizovana u tri dijela, tako što su: u **I dijelu** sagledani odnosi između ponude, tražnje i zapošljavanja po pojedinim stepenima stručne spreme, grupama zanimanja i zanimanjima na makro i regionalnom nivou, u **II** analizirani odnosi u ponudi, tražnji i zapošljavanju, na nivou definisanih mikro-tržišta, sa posebnim osvrtom na srednje stručno obrazovanje i u **III delu** su date zaključne ocjene, konstatacije i predlozi. U **prilogu** se nalazi nekoliko tabela koje sadrže detaljnije podatke o odnosima i trendovima na tržištu rada koji su obrađeni u pojedinim djelovima Analize.

U navedenim djelovima Analize predstavljena je **obimna faktografska građa** kako bi se **stekao uvid u cjelinu kretanja i stanje na tržištu rada** na osnovu kojih su se, **kroz jedinstveno sagledavanje, mogle izvesti određene ocjene, zaključci i predlozi** na nivou indikativnog, prije svega, zbog okolnosti što obim i struktura, ponude, tražnje pa i zapošljavanja nemaju stepen relevantnosti na osnovu kojeg bi se mogle izvoditi egzaktnije ocjene i zaključci.

Za pripremu Analize korišćeni su podaci kojima raspolaže Zavod za zapošljavanje u svojim analitičkim materijalima i evidencijama, podaci Ministarstva prosvjete o broju i strukturi učenika u srednjim školama kao i podaci MONSTAT-a.

ANALIZA

ponude, tražnje i zapošljavanja na tržištu rada u Crnoj Gori u 2014. godini

1. Metodološki pristup

Kao i u nekoliko prethodnih godina, Analizom su sagledani odnosi između ponude, tražnje i zapošljavanja na tržištu rada u Crnoj Gori u 2014. godini, prema evidencijama Zavoda za zapošljavanje, kao jedne od analitičko-faktografskih osnova za kreiranje **upisne politike** odnosno dimenzioniranje upisnih kvota za školsku/studijsku 2014/2015. godinu.

Na **makro nivou** sagledavana su ukupna kretanja ponude, tražnje i zapošljavanja i na nivou pojedinih stepena stručne spreme i grupe zanimanja odnosno područja rada u okviru srednjeg i visokog obrazovanja.

Na **regionalnom nivou analizirani** su ukupni odnosi, odnosi na nivou sss i razlike u tim odnosima i kretanjima, a na nivou definisanih "**mikro-tržišta**", detaljnije su obrađeni odnosi na nivou grupe zanimanja srednjeg obrazovanja ostvareni u 2014. godini.

Kod definisanja "**mikro-tržišta**" pošlo se od toga da neke opštine, koje su teritorijalno blizu, a nominalni pokazatelji kod manjih opština su, zbog višestruko niže frekvencije na tim mini-lokalnim tržištima, praktično neuporedivi sa srednjim i većim opštinama, pa ih treba jedinstveno posmatrati, kao neka "mikro-tržišta" rada. Tako je 21 opština sistematizovana u **9 "mikro tržišta"** (Bijelo Polje-Mojkovac-Kolašin; Berane-Andrijevica-Plav; Rožaj; Pljevlja; Nikšić-Plužine-Šavnik-Žabljak; Podgorica-Danilovgrad-Cetinje; Bar-Ulcinj; Budva-Tivat-Kotor i Herceg Novi).

Kod analiziranja kretanja i odnosa između ponude, tražnje i zapošljavanja polazilo se od sledećeg:

- **Ponuda** radne snage posmatrana je kroz broj nezaposlenih lica koja su posredstvom Zavoda za zapošljavanje ponuđena tržištu rada u toku određenog perioda, tj. kao zbir broja nezaposlenih lica koji se zatekao na početku tog perioda (godine) i lica koja su se u toku tog perioda (godine), kao novi tražioci zaposlenja, prijavila Zavodu i činila dodatnu ponudu, a time i ukupnu ponudu u toku godine (perioda).
- **Tražnja** radne snage utvrđivana je na osnovu obima i strukture slobodnih radnih mjesta koja su Zavodu za zapošljavanje poslodavci, kao svoje potrebe, prijavili u toku određenog perioda-godine.
- **Zapošljavanje** je sagledavano na osnovu podataka koje je Zavod dobio od poslodavaca o realizaciji prijave o slobodnim radnim mjestima, odnosno, ostvarenom zapošljavanju po tim prijavama.

- U odnosima ponude, tražnje i zapošljavanja pod "**suficitom**" se podrazumijeva da je tražnja manja od ponude i veća od zapošljavanja, a pod "**deficitom**" kada je tražnja veća od ponude a manja od zapošljavanja.

Analiza je metodološki rađena na sličan način kao za 2012. i 2013. godinu, kako bi se mogla upoređivati kretanja i strukturni odnosi, s tim što je u ovoj, u odnosu na prethodne, potpunije obrađen mikro aspekt i prisutni srednjoročni trendovi.

Odnosi između ponude, tražnje i zapošljavanja, na makro i regionalnom nivou u 2014. godini, ostvareni u uslovima još uvijek prisutne ekonomske krize i stagnacije na tržištu rada, prikazani su u cilju realnijih projekcija upisne politike za naredni period i upoređivani sa odnosima na tržištu rada ostvarenim u proteklih desetak godina, posebno sa 2008. i 2007. godinom kada su, zbog ostvarivanog ekonomskog rasta, odnosi na tom tržištu bili znatno povoljniji.

Kod analiziranja odnosa ponude, tražnje i zapošljavanja treba imati u vidu i okolnost da na tržištu rada u Crnoj Gori **istovremeno funkcionišu tri "pod-tržišta"**:

1. **Formalno** koje se ostvaruje posredovanjem Zavoda za zapošljavanje u smislu, prijavljivanja-odjavljivanja na evidenciju Zavoda, prijavljivanja slobodnih radnih mjesta, zapošljavanja itd. Ovo tržište rada je po mnogim elementima, strukturi i dinamici promjena relativno dobro poznato. Ovdje treba imati u vidu i rad privatnih agencija na tržištu rada a obim i struktura njihovog prisustva i uticaja, na tržištu, još uvijek, je nedovoljno poznata;
2. **Neformalno** tržište rada odnosno tzv. "rad na crno" koje paralelno funkcionise sa formalnim tržištem, uglavnom, po istim principima odnosa ponude i tražnje, suficitima i deficitima i drugom, ali je to tržište, zbog svog karaktera po obimu i strukturi nedovoljno poznato;
3. **Tržište nerezidentne radne snage**, odnosno zapošljavanja i rada stranaca u Crnoj Gori o kome se više zna nakon donošenja Zakona o zapošljavanju i radu stranaca 2009. godine.

Istovremeno prisustvo navedenih "pod-tržišta" otežava utvrđivanje relevantnih odnosa na tržištu rada, kao njegove cjeline, tako da se to, u najvećoj mjeri, svodilo na formalno tržište rada i evidencije Zavoda za zapošljavanje, ali su se kod ocjene stanja i trendova, imale u vidu neke okolnosti, podaci i procjene koje se odnose na ostala "pod-tržišta".

Podaci koji se odnose na ponudu, tražnju i zapošljavanje, na nivou stručne spreme ili grupa zanimanja, dati u pojedinim tabelama Analize, se donekle razlikuju ($\pm 1\%$), zavisno od perioda kada su pripremani, zbog ažuriranja baze podataka koja ih generiše, ali te razlike i relativni odnosi bitno ne utiču na izvedene ocjene i zaključke date u Analizi.

Kod analiziranja pokazatelja o ponudi, tražnji i zapošljavanju imalo se u vidu i sledeće:

- **U strukturi ukupne ponude** lica starija od 50 godina, u proteklih nekoliko godina, učestvuju prosječno oko 25%, tako da se u većoj mjeri, taj dio ponude ne može smatrati relevantnom i raspoloživom ponudom radne snage.

Osim toga, teritorijalna raspostranjenost ponude i mogućnosti njene mobilnosti, utiču na izvestnost njene dinamičke raspoloživosti, posebno kad imamo u vidu sezonsko zapošljavanje i okolnost **preklapanja poljoprivredne i turističke sezone**.

Dio ponude koji se odnosi na novoprijavljena lica bez radnog staža iz sistema srednjeg obrazovanja, koja u ukupnoj ponudi III i IV stepena stručne sprema (sss) učestvuju sa 16,5% (5.970 : 36.185) a u ukupnoj ponudi radne snage u 2014. sa 8,5% (5.970 : 70.162), ne može se smatrati **stabilnom i u potpunosti raspoloživom ponudom radne snage** zato što je većina upisala visoko obrazovanje (od ukupno broja svršenih srednjošolaca u školskoj 2013/2014. 70 - 75%), najčešće, zbog nedovoljne mogućnosti zapošljavanja sa stečenim srednjoškolskim obrazovanjem. Veći dio ove ponude nije u toku cijele godine radno raspoloživ već na kraći period (rad na određeno vrijeme, sezonsko zapošljavanje i drugi vidovi rada u kraćem trajanju).

- Na evidenciji Zavoda za zapošljavanje nalazi se i određen broj **radno angažovanih "na crno"** budući da se pravo na **zdravstvenu zaštitu** ostvaruje i sa statusom nezaposlenog lica. Zbog karaktera takvog rada, teško je utvrditi njegov obim i strukturu na evidencijama što otežava realnije sagledavanje odnosa na tržištu rada a i ne može se smatrati relevantnim dijelom evidentirane ponude radne snage.
- **Ukupna tražnja radne snage**, koja se posredstvom Zavoda iskaže na osnovu prijavljenih slobodnih radnih mjesta predstavlja **zbir tražnje kojom poslodavci predviđaju zapošljavanje domaće radne snage i tražnje na osnovu koje predviđaju, odnosno, unaprijed projektuju zapošljavanje stranaca**. Ta tražnja, sada već čini **oko 55% ukupno iskazane tražnje** na godišnjem nivou što znači da kod upoređivanja tražnje sa ponudom, koju čini domaća radna snaga, treba imati u vidu tu okolnost.

Kod nekih djelatnosti i zanimanja ova pojava je izraženija, naročito kod onih gdje je zapošljavanje stranaca veće od zapošljavanja domaće radne snage.

Kod velikog broja prijava, posebno iz djelatnosti koje više zapošljavaju strance u odnosu na domaću radnu snagu, prijavljena tražnja se definiše kao potreba za NK radnicima, a zapravo se zapošljava kvalifikovana i specijalizovana radna snaga za obavljanje određenih vrsta poslova, što je najizraženije u oblasti građevinarstva (zapošljavaju se grupe tesatra, armirača, zidara, fasadera, keramičara, itd).

To utiče na pojavu velikih i nelogičnih razlika u kvalifikacionoj strukturi zapošljavanja domaće i strane radne snage posebno kod nekih djelatnosti. Tako je učešće zapošljavanje NK radnika u ukupnom zapošljavanju domaće radne snage 20-25% dok se to učešće kod zapošljavanja stranaca kreće oko 70%.

Pored toga, **u ukupnoj tražnji je veliko učešće one koja preciznije nije definisana (zanimanje ili grupa zanimanja)** odnosno traži se samo određeni

stepen stručne spremlje. U ukupno prijavljenoj tražnji na godišnjem nivou kod srednjeg obrazovanja ova tražnja učestvuje sa oko 25% (kod IV sss u 2014. više od 40%). Iako je ova pojava prisutnija kod projektovanja zapošljavanja strane radne snage veliko učešće ima i kod tražnje domaće radne snage. To praktično znači da, kod **ovog stepena stručne spremlje, iskazani suficit, između ponude i prijavljene tražnje kod pojedinih grupa zanimanja ili zanimanja treba, smanjiti, odnosno, iskazani deficit povećati** u prosjeku za navedenu razliku a iznos te razlike se ne može proporcionalno transponovati na numerički izraženu tražnju a time i na suficit, odnosno deficit kod pojedinih grupa zanimanja, odnosno zanimanja.

Prema tome, tražnja i ponuda su uporedivi na nivou stepena stručne spremlje. Međutim, kod upoređivanja ponude i tražnje na nivou zanimanja ili grupe zanimanja, navedene okolnosti to znatno otežavaju jer se upoređuje ponuda koja je, uz navedene korektive po osnovu procjene njene raspoloživosti, preciznije definisana, kako na nivou zanimanja tako i na nivou grupa zanimanja, i tražnja koja je kod zanimanja, odnosno grupe zanimanja proporcionalno niža za navedenu nedefinisanu tražnju. Stoga su podaci o **odnosu ponude i tražnje na nivou zanimanja, odnosno grupe zanimanja, na nivou manje ili više indikativnog.**

Kod sagledavanja ukupnog ili zapošljavanja po pojedinim obrazovnim profilima nema posebnih korektiva koji bi bitnije doveli u pitanje relevantnost podataka o njegovom obimu i strukturi ostvarenoj u određenom periodu. Zbog toga, a prije svega zbog razlike između definisane i nedefinisanog tražnje, **kod ocjena suficitarnosti i deficitarnosti određenih zanimanja** pa i ocjene apsorpcione moći tržišta rada, ukupnog, regionalnog ili po pojedinim grupama zanimanja ili zanimanjima, sa stanovišta značaja za upisnu politiku, **prednost se daje sagledavanju odnosa između ponude raspoložive radne snage, tj. tražioca zaposlenja i obima i strukture zapošljavanja u odnosu na tu ponudu.**

- **Zapošljavanje nerezidentne radne snage**, najčešće iz zemalja okruženja, po pravilu, "ad hoc" obezbjeđivanja te radne snage, funkcioniše duži period. Donošenje Zakona o radu i zapošljavanju stranaca uticalo je na uvođenje reda u tom zapošljavanju ali imajući u vidu odnos između broja izdatih radnih dozvola i broja osiguranih po osnovu tog radnog angažovanja govori o prisutnosti neformalnog rada i u oblasti zapošljavanja stranaca.

2.Osnovne karakteristike kretanja na tržištu rada u 2014 god.

Kretanja na tržištu rada u 2014. godini, posmatrana kroz osnovne indikatore, prisutne trendove i strukturne odnose, najopštije gledano, pokazuju da se ono u određenoj mjeri oporavlja od uticaja globalne ekonomske krize. To je rezultat, prije svega, realizacije mjera i aktivnosti utvrđenih Akcionim planom i Programom rada Zavoda za 2014. godinu, koje su bile u funkciji ublažavanja prisutnih negativnih trendova na tom tržištu i povećanju zapošljivosti nezaposlenih lica.

Osnovne karakteristike ostvarenih kretanja na tržištu rada u u Crnoj Gori u 2014. godini prema podacima **Monstata i Zavoda za zapošljavanje** mogle bi se svesti na sledeće:

- **Stopa aktivnosti stanovništva** uzrasta 15-64 u posmatranom periodu (III kvartal 2014. u odnosu na III kvartal 2013.) **porasla je** sa 60,0% na 62,5%, odnosno za 2,5 procentna poena. Stopa aktivnosti muškaraca, iako veća od stope aktivnosti žena, zabilježila je niži rast od rasta te stope kod žena – dok je aktivnost žena porasla sa 53% na 56% (3 procentna poena) aktivnost muškaraca je porasla za 2 procentna poena, (sa 67% na 69%).
- **Stopa zaposlenosti je porasla je** sa 49,2% na 52,1% (2,9 procentna poena) Najveći dio tog rasta posledica je većeg rasta stope zaposlenosti žena - sa 43,5% na 46,7% (3,2 procentna poena) od rasta stope zaposlenosti muškaraca - sa 54,9% na 57,5% (2,6 procentna poena).
- **Ukupna zaposlenosti** je u III kvartal 2014 u odnosu na III kvartal 2013 god. porasla za 6% (sa 210.500 na 223.200) pri čemu je u nepoljoprivrednim i uslužnim djelatnostima ostvaren rast od 8,1% odnosno 6,8% dok je u poljoprivrednoj djelatnosti zaposlenost smanjena za 8,5%.
- **U sjevernom regionu** ostvaren je rast zaposlenosti od 1,2% dok je taj rast u središnjem i primorskom regionu 8,8% odnosno 5,8% što je višegodišnji trend koji utiče na povećanje regionalnih razlika u obimu zaposlenosti.
- **Stopa nezaposlenosti smanjena je** sa 18% na 16,6%, pri čemu je stopa nezaposlenosti muškaraca smanjena sa 18,1% na 16,7% a stopa nezaposlenosti žena sa 18% na 16,5%.
- **Indikatori tržišta rada za mlade** (uzrasta 15-24 godine) takođe bilježe značajno poboljšanje. Stopa aktivnosti za ovu kategoriju znatno je porasla (sa 25,8% na 32,4%) a i struktura aktivnosti mladih se takođe popravila (stopa zaposlenosti je porasla sa 15,8% na 23,5%, dok je stopa nezaposlenosti mladih pala sa 38,8% na 27,5%).
- Prema Anketi, od ukupnog broja zaposlenih u III kvartalu 2014. godini 17,5% lica je **bilo samozaposleno** odnosno bavilo se nekim vidom preduzetništva što je za 23,3% više u odnosu na III kvartal 2013. godine. Mušku populaciju karakteriše značajno veći stepen preduzetničke aktivnosti, odnosno sopstveni posao posjeduje 22,3% zaposlenih muškaraca, dok ovaj vid zaposlenja karakteriše svega 11,5% žena.
- **Prosječan broj** registrovane zaposlenosti u 2014. godini. je bio 173.595 ili za 1,2% veći u odnosu na 2013. godinu.

- **Posmatrano po pojedinim sektorima**, najveći rast zabilježen je u sektorima: administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti - 57%, poslovanje sa nekretninama - 15,4%, ostale uslužne djelatnosti - 7,3%, građevinarstvo - 6,6% i snabdijevanje vodom, upravljanje otpadnim vodama, kontrolisanje procesa uklanjanja otpada - 6,2%, dok je pad broja zaposlenih zabilježen u sektorima: prerađivačka industrija - 7,1%, finansijske i slične djelatnosti - 4,7%, trgovina - 3,9%, poljoprivreda - 3,1% i usluge smještaja i ishrane -1,3%.
- Prosječan broj zaposlenih u industriji (rudarstvo, elektroprivreda, prerađivačka industrija) je u 2014. godini bio za 6,2% niži (16.684:17.784) u odnosu na prethodnu godinu dok je u javnom sektoru (državna uprava, obrazovanje, zdravstvo) bio za 1,9% (45.654:44.792) veći.
- **Broj zaposlenih u decembru 2014. godine** je bio 171.158 dok je u decembru 2013. godine bio za 2,3% niži (167.173).
- **Prosječna bruto (723€) i neto (477€) zarada** u 2014. godini je na nivou prosječno ostvarene u 2013. god.
- **Ukupan broj nezaposlenih**, prema podacima Zavoda za zapošljavanje, je krajem 2014. godine bio na približno istom nivou što je povećanje za 0,5% u odnosu na godinu dana ranije (34.867:34.514).
- U ukupnoj nezaposlenosti **učešće žena** je smanjeno sa 48,8% na 47,7% (16.502:16.742).
- **Nezaposlenost mlađih** kategorija nezaposlenih (do 25 godina) u ukupnoj nezaposlenosti je takođe ostala na približno istom nivou (20,87%:20,49%) dok je kod starijih od 50 godina došlo do određenog smanjenja tog učešća (28,86%:26,35%).
- **Učešće lica koja traže zaposlenje preko 1 godine** u ukupnoj nezaposlenosti (dugoročna nezaposlenost) je krajem 2014. godine (56,97%) bila veća u odnosu na kraj 2013. godine (55,7%) dok je učešće onih sa i bez radnog staža ostalo na približno istom nivou.
- **Prijavljivanje slobodnih radnih mjesta**, kao jedan od osnovnih pokazatelja apsorpcione moći tržišta, odnosno mogućnosti zapošljavanja, u 2014. godini povećano je u odnosu na 2013. godinu za 14,15% (43.277:37.869). Kod tražnje nekvalifikovane radne snage ostvaren je natprosječan rast od 44,5% (14.096:20.374) pri čemu je ta tražnja činila 47,2% ukupne tražnje (u 2013. godini - 37,2%). I kod visokog obrazovanja je, takođe, došlo je do znatnijeg

rasta tražnje - 34% (4.505:6.037) dok je kod srednjeg obrazovanja ona niža za 4,1% (10.605:10.174).

- Prema povratnim informacijama dobijenim od poslodavaca u 2014. godini ostvareno **zapošljavanje** je na približnom istom nivou u odnosu na ostvareno u 2013. godini (14.318:14.646). Porast zapošljavanja od 31,2% ostvaren je kod visokog obrazovanja (3.221:2.456) a i njeno učešće u ukupnom zapošljavanju je povećano sa 15,9% na 22,5%. Kod srednjeg obrazovanja zapošljavanje je niže za 7,2% (5.928:6.388), ali je njeno učešće u ukupnom zapošljavanju bilo na istom nivou (41,4%) dok je zapošljavanje nekvalifikovane radne snage, i pored znatnog učešća u ukupnoj tražnji, u 2014. godini u odnosu na 2013. godinu bilo za 30,5% niže (2.847: 4.094).
- U 2014. godini izdato je 23.061 **dozvola za rad i zapošljavanje stranaca** što je za 563 dozvole ili 2,5% više u odnosu na 2013. godinu (22.498). Zapošljavanje stranaca je bilo za 61% veće od zapošljavanja domaće radne snage (u 2013. godini - 53,6%), odnosno činilo je 61,7 % ukupnog zapošljavanja domaće i strane radne snage (37.379).
- **Razlike u trendovima i odnosima u nezaposlenosti**, prema podacima Monstata i Zavoda posledica su toga što lica obuhvaćena Programom stručnog osposobljavanja visokoškolaca Zavod zadržava u registrima nezaposlenih, a Anketa o radnoj snazi ih tretira kao zaposlene.

Iako je u uslovima skromnog ekonomskog rasta ostvaren određeni napredak na tržištu rada, **Izveštaj o napretku iz oktobra 2014. godine** ukazuje da situacija na tom tržištu ostaje složena zbog: nedovoljne ekonomske aktivnosti radne snage, posebno mladih i starijih radnika, kao i žena, **stope nezaposlenosti** koja ostaje visoka, visoke **dugoročne nezaposlenosti**, **nezaposlenosti visokoškolaca**, standardni aktivni programi tržišta rada sprovode se sa, **relativno, malim sredstvima**, disproporcije **između dostupnih i potrebnih znanja i vještina**, **niskog nivoa obrazovanja odraslih**, posebno kod privatnog sektora, niskog nivoa **uključivanja lica sa invaliditetom i ranjivih grupa na tržište rada**, veće **nezaposlenosti na sjeveru** u odnosu na druge djelove zemlje i znatno većeg zapošljavanja strane u odnosu na domaću radnu snagu.

Navedeni problemi, zbog prisutnih trendova i negativnog uticaja na tržište rada, obavezuju na utvrđivanje objektivizirane dinamike njihovog rješavanja sa stanovišta obezbjeđivanja finansijske podrške koja bi bila u toj funkciji. Ovo tim prije što će odlaganje njihovog rješavanja biti teže rješivi u programskom i finansijskom smislu.

3. Odnosi i kretanja u ponudi, tražnji i zapošljavanju

3.1. Makro nivo

Ukupna ponuda radne snage je u 2014. godini (70.162) bila za 1,6% ili 1.136 veća u odnosu na 2013. godinu (69.026), a na približno istom nivou je ponude iskazane u 2011.godini a za 3.892 ili 6,5% niža od ponude u 2008. godini (*Tab.1.*).

U strukturi ukupne ponude u 2014. godine učešće lica **mlađih od 30 godina** bilo je 45,5% (u 2008. godini 42,6%) a starijih od 50 godina 19,2% (u 2008. godini 16,2%) dok je učešće lica **bez radnog staža** u ponudi bilo 31,5% (u 2008. godini 24%).

U periodu 2006-2008. godine **tražnja**, izražena kroz prijavljena slobodna radna mjesta, **je imala znatan rast** na koji je uticala makro-ekonomska stabilnost i ubrzani privredni rast ostvarivan u tom periodu. Međutim,nakon tog perioda, ekonomsko-finansijska kriza uticala je na pad tražnje radne snage kao i na **promjene u njenoj strukturi** (*Tab.1*).

Tražnja je u 2014. bila za 5.344 ili 14,1% veća u odnosu na 2013. godini, za 2.012 ili 4,4% niža u odnosu na 2011. godini dok je za 22.247 ili 34% bila niža od prijavljene tražnje u 2008. godini.

U strukturi tražnje najveće učešće ima sektor trgovine, na koji se u periodu 2006-2008. godine odnosilo oko 30% ukupne tražnje, da bi se to učešće u 2014. godini svelo na 12,1%. U istom periodu učešće sektora građevinarstva u ukupnoj tražnji kretalo se 5-6%, ugostiteljstva oko 15% a industrije 11,8% (proizvodnja i snadbijevanje električnom energijom gasom i vodom, prerađivačka industrija, vađenje ruda i kamena), dok je u 2014. godini učešće ugostiteljstva povećano na 22,8%, građevinarstva na 12,4% a industrije smanjeno na 4,6%.

U pogledu kvalifikacione strukture tražnje, u periodu 2006-2008. godine, u ukupnom broju prijavljenih slobodnih radnih mjesta, 25-30% se odnosilo na nekvalifikovanu i polukvalifikovanu radnu snagu, 55-60% na srednju stručnu spremu, a oko 12% na visoko obrazovanje, da bi se u 2014. godini učešće tražnje nekvalifikovane i polukvalifikovane radne snage u ukupnoj tražnji povećalo na 65,3%, tražnja za srednjom stručnom spremom svedena je na 23,5%, a tražnja za visokim obrazovanjem povećala na 14% ukupne tražnje.

Tražnja za zapošljavanjem za rad **na neodređeno radno vrijeme**, u ukupnoj tražnji smaneno je sa 26,6% u 2008. na 7,6% u 2014. a kod oko 20% prijavljenih slobodnih radnih mjesta, za njihovo obavljanje, traži se određeno radno iskustvo.

Ponuda, tražnja i zapošljavanje-ukupno
- u periodu 2005 – 2014. godina-

(Tab. 1.)

Rb.	God.	Razlike	Ponud (P)	Novopr. bez staža	Traž. (T)	Zapoš. (Z)	Razlike					
							Tražnja (6) :		Zapoš.(7) :		Zapoš. (7) :	
							Ponuda (4)		Ponuda (4)		Tražnja (6)	
							Nomin.		Nomin.		Nomin.	
							T > P -	Index	Z > P -	Index	Z > T -	Index
							T < P +		Z < P +		Z < T +	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1	2005	-	96.144	10.056	35.538	21.599	+60.606	36,9	+ 74.545	22,5	+ 13.939	60,8
2	2008	-	73.054	11.913	65.499	42.762	+7.555	89,6	+ 30.292	58,5	+ 22.737	65,3
3	2010	-	67.787	10.144	39.308	19.616	+28.479	57,9	+ 48.171	28,9	+ 19.692	50,0
4	2011	-	70.569	11.953	45.264	22.859	+25.323	64,2	+ 47.710	32,4	+ 22.405	50,5
5	2012	-	67.901	13.408	47.951	21.704	+19.950	70,6	+ 46.197	31,9	+ 26.247	45,3
6	2013	-	69.026	13.173	37.908	15.339	+31.118	55,0	+ 53.687	22,3	+ 22.599	40,5
7	2014	-	70.162	12.856	43.252	14.835	+26.910	61,6	+55.327	21,2	+28.417	34,3
8	2014:	Nomin.	+ 1.136	- 317	+5.344	- 504	-	-	-	-	-	-
9	2013	Index	101,6	97,6	114,1	96,7	-	-	-	-	-	-
10	2014:	Nomin.	-407	+903	-2.012	-8.024	-	-	-	-	-	-
11	2011	Index	99,4	107,5	95,6	64,9	-	-	-	-	-	-
12	2014:	Nomin..	-3892	+943	-22.247	-27927						
13	2008	Index	93,5	107,9	66,0	34,7						

Ponuda, tražnja i zapošljavanje u 2014. godini
- po stepenima stručne spreme -

(Tab.2.)

Rb.	Step.	Ponuda (P)	Ponuda bez staža		Tražnja (T)	Odnos ponude i tražnje T(6): P(3)		Zapošljav. (Z)	Odnos zapoš. i ponude Z(9) : P(3)		Odnos zapoš. i tražnje Z(9) : T(6)	
	str. spr.		Ukup.	Novop.		T < P + T > P -	Inex		Z > P - Z < P +	Inex	Z > T - Z < T +	Inex
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1	I	11.404	4.160	3.298	22.391	-11.527	201,1	3.058	+8.346	26,8	+ 19.333	13,6
2	II	1.927	343	98	5.844	-3.917	303,3	2018	-91	104,7	+ 3..826	34,5
3	III	13.875	2.656	1.402	4.517	+ 9.358	32,6	2.320	+ 11.555	16,7	+ 2.197	51,4
4	IV	22.308	6.811	4.468	5.663	+ 16.645	25,4	3.785	+ 18.523	16,9	+ 1.878	66,8
5	V	544	69	42	108	+ 440	19,8	64	+ 480	11,7	+ 44	59,3

6	VI/1	1.861	219	119	689	+ 1.172	37,1	284	+ 1.577	15,3	+ 408	41,2
7	VI/2	21	2	2	2	+ 19	9,5	3	+ 18	14,3	- 1	150,0
8	VII/1	17.850	7.643	3.254	5.785	+ 12.065	32,4	3.174	+ 14.676	17,8	+ 2.611	54,8
9	VII/2	533	191	69	153	+ 380	28,7	120	+430	22,5	+ 33	78,4
10	VIII	21	8	4	100	- 79	476,2	9	+ 12	42,80	+ 91	9,0
11	Ukupno	70.162	22.102	12.856	43.252	+ 26.910	61,6	14.835	+ 55.327	21,2	+ 28.417	34,3

Zapošljavanje je u 2014. godini bilo 4,7 puta manje od iskazane ponude (14.835: 70162) u 2013.godini 4,5 puta (15.339 : 69.026), u 2011. godini tri puta (22.859: 70.560) a u 2008. godini svega 1,7 puta (42.7261:73.054).

U 2014. **godini zapošljavanje** je bilo za 504 lica ili 3,3% niže od ostvarenog u 2013. godini, za 8024 lica ili 35,1% od ostvarenog u 2011. godini, dok je u odnosu na 2008. godinu 2,8 puta bilo niže (14.835 : 42.762).

Kao i u slučaju tražnje, **zapošljavanje na neodređeno radno vrijeme** je, u ukupnom zapošljavanju, smanjeno sa 26,1% u 2008. na svega 8,7% u 2014. godini.

Ukoliko bi u broj zapošljavanja bila uključena i lica obuhvaćena Programom stručnog obrazovanja visokoškolaca (3.597 a od toga 43,6% ili 1.570 u opštini Podgorica), što bi bilo kompatibilno sa njihovim tretiranjem u Anketi o radnoj snazi, ukupno zapošljavanje u 2014. godini umjesto 14.828 bilo je 18.425 lica (Tab.3.).

U periodu 2008-2014. godini došlo je do znatnih **promjena i u strukturi zapošljavanja**. Učešće NK I PK radnika u ukupnom zapošljavanju povećano je sa 22,2% u 2008. godini na 40% u 2014. odnosno 34,3% u 2014. godini dok je učešće srednjeg obrazovanja smanjeno sa 61,8% u 2008. na 41,2% u 2014. Godini. U istom periodu učešće visokog obrazovanja u ukupnom zapošljavanju povećano je sa 12% u 2008. na 15,8% u 2013. ili 22,4% u 2014. godini.

U proteklih desetak godina došlo je da znatnih promjena u odnosima ponude i tražnje, ponude i zapošljavanja kao i tražnje i zapošljavanja (Tab.1.).

Tako je u 2014. godini **tražnja** za 38,4% ili za 26.910 lica bila niža od **ponude** (44.252 : 70.162) u 2013. godini za 45% ili 31.118 lica (37.908 : 69.026) a u 2008. godini za svega 10,4% ili 7.555 lica (65.499 : 73.054).

U odnosu na prijavljenu **tražnju zapošljavanje** je u 2014. činilo 34,3% (14.835 : 43.255) u 2013. godini 40,5% (15.339 : 37.908), u 2012. godini 45,3% (21.704 : 47.951) dok je u 2008. godini to bilo 65,3% (42.726 : 73.054).

Zapošljavanje u periodu 2005 – 2014.godina

- Po stepenima stručne spreme -

(Tab. 3.)

Rb.	Stepen stručne spreme	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1	I	1822	2829	5141	6814	6738	4905	3838	5440	5460	4032	3058
2	II	762	1121	1630	1985	1788	1499	1330	1403	1470	2094	2018
3	III	4333	6016	9043	11851	11709	4396	3774	4112	3248	2427	2317
4	IV	5401	7322	11673	14065	14758	5655	5534	6510	5638	3929	3784
5	V	52	97	175	221	223	80	98	79	62	58	64
6	VI/1	887	1161	1805	1768	1873	793	731	717	612	313	284
7	VI/2	2	4	10	9	13	3	2	4	5	3	3
8	VII/1	1977	3013	4019	4384	5085	3574	4019	4534	5067	2360 6305 ¹	3177 ² 6.774
9	VII/2	24	31	52	61	86	74	85	101	126	72	129
10	VIII	3	5	4	5	3	3	6	6	16	4	9
11	Ukup.	15263	21599	33516	41163	42276	20982	19417	22906	21704	15339 ³ 19284	14828 ⁴ 18.425

U svim opštinama je u periodu 2008-2014. godini došlo do smanjenja zapošljavanja (Tab.4.). Relativno posmatrano, to smanjenje je bilo najveće u opštinama: Kolašin, Plužine, Berane i Nikšić a najmanje u opštinama Tivat i Herceg Novi, dok je nominalno najviše smanjeno u opštini Podgorica i Nikšić (Tab. 4.-kol. 4-7).

Zapošljavanje 2005 - 2014

- Ukupno, III i IV sss, VII¹ sss -

(Tab. 4.)

Rb.	Opština	Zapošljavanje - ukupno					Srednja stručna sprema					VSS				
		2005	2008	2012	2013	2014	2005	2008	2012	2013	2014	2005	2008	2012	2013	2014
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
1	An.	46	64	57	14	52	14	31	17	8	24	21	23	32	6	25
2	Br.	1152	3074	1505	1068	744	684	1806	723	519	309	95	198	224	84	142
3	Ber.	517	1065	339	100	92	315	617	90	41	26	101	180	198	17	49
4	BP	1124	2001	1015	491	554	716	1232	370	244	208	137	312	457	99	183
5	Bu.	817	2934	1813	1322	1442	549	1896	749	625	655	45	158	130	86	119
6	Ct.	275	472	358	198	284	163	264	117	57	83	28	108	175	92	122

1,2,3 i 4 sa uključivanjem lica obuhvaćenih Programom stručnog obrazovanja visokoškolaca u 2013. i 2014. godini.

7	Dg	261	559	297	122	115	142	301	142	51	46	48	59	100	16	27
8	HN	3288	4275	3223	3305	3298	1961	2448	972	985	1194	198	295	354	226	321
9	KI	197	541	75	30	13	124	374	34	19	8	22	43	31	5	3
10	Ko.	1389	1991	1038	840	793	890	1274	521	361	312	167	226	218	104	158
11	Mo.	140	393	99	87	50	80	275	27	26	21	30	55	50	34	23
12	Nk.	2358	4176	1090	457	446	1565	2951	582	252	220	343	538	324	94	129
13	Pl.	102	64	2	20	66	41	41	0	11	15	47	13	2	8	29
14	Pv.	1240	1660	587	321	594	818	1116	256	177	358	156	187	223	77	136
15	Pž.	63	140	16	7	4	41	84	8	3	2	13	28	5	1	2
16	Pg	6546	15459	8502	5354	4577	3962	9872	3601	2219	1890	1385	2313	2205	1228	1405
17	RŽ.	142	508	93	89	112	80	272	20	14	17	26	66	53	34	55
18	Ša.	55	5	33	5	1	51	4	13	3	0	1	0	18	0	1
19	Tv.	1110	1396	897	903	1191	677	858	371	394	507	82	123	96	81	165
20	Ul.	570	1281	568	621	370	315	665	241	322	177	55	131	143	77	75
21	Ža.	207	218	101	68	60	151	131	34	36	34	13	29	29	9	12
22	Uk. CG	21599	42276	21708	15422	14858	13338	26467	8888	6388	6109	3013	5085	5067	2378	3181

Veliki obim zapošljavanja stranaca u Crnoj Gori je specifičnost i izuzetak u odnosu na obim zapošljavanja stranaca u drugim zemljama. To je već relativno duži period prisutno, a posljednjih nekoliko godina u porastu. Više je uzroka te pojave a, prije svega, okolnost da je u Crnoj Gori izražen deficit u ponudi nekih zanimanja iz oblasti građevinarstva i ugostiteljstva i to u vrijeme najintenzivnijeg obavljanja poslova u tim djelatnostima, i činjenice da je u zemljama iz okruženja izražena nezaposlenost (ukupno posmatrajući od oko 1 milion u: Srbiji, Bosni i Hercegovini, Makedoniji, Kosovu i Albaniji) a to pruža mogućnost **zadovoljavanja potreba poslodavaca po obimu, strukturi i dinamici i to, po pravilu, jeftinijom radnom snagom, što determiniše mogućnost većeg zapošljavanja domaće radne snage na tim poslovima.**

Trend većeg rasta zapošljavanja stranaca od zapošljavanja domaće radne snage uticao je da se u **2013. i 2014. godini ostvari veći obim zapošljavanja stranaca od zapošljavanje domaće radne snage i to** u 2014. godini za 56,8% veći od zapošljavanja domaće radne snage (14.828 : 23.255) što čini 61,1% ukupno ostvarenog zapošljavanja u Crnoj Gori (38.083).

U 2014. godine Zavod za zapošljavanje je u odnosu na 2013. godinu izdao 3,4% više dozvola za rad i zapošljavanje stranaca (23.255:22.498) a u nekim opštinama i djelatnostima zapošljavanje stranaca je znatno veće od zapošljavanja domaće radne snage. Tako je zapošljavanje stranaca veće od zapošljavanje domaće radne snage u oblastima: **građevinarstva** pet puta, **ugostiteljstva i turizma** 50,3% a u **trgovini** 34,2%, a ukupno **u navedene tri djelatnosti je dvostruko veća**, pri čemu je nominalna razlika 6.492 (13.813 : 6.321). Kod tih djelatnosti prijavljena tražnja u 2014. je bila 20.420 (47,3% ukupne tražnje) dok je zapošljavanje domaće radne snage bilo trostruko manje (6.321) što znači da je razliku od 14.109 kod tih djelatnosti pokrivalo zapošljavanje stranaca.

Zapošljavanje domaće i strane radne snage
- po djelatnostima u 2014. godinu-

(Tab. 5.)

Rb.	Djelatnost	Zapošljavanje			Razlika 4 : 3	
		Domaći	Stranci	Ukup. 3+ 4	Nomin.	Index
1	2	3	4	5	6	7
1	A.Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	810	825	1635	+ 15	101,8
2	B.Rudarstvo	94	106	200	+ 12	112,7
3	C.Prerađivačka industrija	509	1103	1612	+ 594	216,7
4	D.Snabdijevanje električnom energijom, gasom, parom i klimatizacija	27	58	85	+ 31	214,8
5	E.Snabd.vod.upravlj.otpad.vodama, kontrol.procesa uklanj.otpada i slične aktivnosti	342	76	418	- 266	22,3
6	F.Građevinarstvo	1010	5200	6210	+ 4.190	515,0
7	G.Trgovina na veliko i trgovina na malo; popravka motornih vozila i motocikala	2299	3085	5384	+ 786	134,2
8	H.Saobraćaj i skladištenje	974	523	1497	- 451	53,7
9	I.Usluge smještaja i ishrane	3012	4528	7540	+ 1516	150,3
10	J.Informisanje i komunikacije	269	461	730	+ 192	171,4
11	K.Finansijske djelatnosti i djelatnost osiguranja	362	115	477	- 247	31,7
12	L.Poslovanje nekretninama	215	822	1037	+ 607	382,3
13	M.Stručne, naučne, inovacione i tehničke djelatnosti	805	2156	2961	+ 1351	267,8
14	N.Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	1245	1530	2775	+ 285	123,0
15	O.Državna uprava i odbrana; Obavezno socijalno osiguranje	481	7	488	- 474	1,5
16	P.Obrazovanje	951	110	1061	- 841	11,6
17	Q.Zdravstvena i socijalna zaštita	525	202	727	- 323	38,5
18	R.Umjetnost,zabava i rekreacija	337	417	750	+ 80	123,7
19	S.Ostale uslužne djelatnosti	547	363	910	- 184	66,4
20	T Djel. domaćinstva kao poslod.; Djel.domać.koja proizv. robu i usl. za sop. potrebe	-	26	26	+ 26	-
21	U.Djelatnost eksteritorijalnih organizacija i tijela	1	4	5	+ 3	400,0
22	UKUPNO CG	14817	21717	36534	+ 6900	146,6

Isto tako, u opštini **Budva** **zapošljavanje stranaca je 4,2 puta veće od zapošljavanja domaće radne snage** (1.442 : 5.991), u opštini Bar 3,5 puta veće (743 : 2.577), u opštini Tivat 64,8% (1.191 : 1.963), u opštini Kotor 54,8% veće (787 :1.219), itd. Kad se ovi odnosi kod nekoliko opština posmatraju na nivou pojedinih djelatnosti razlike u zapošljavanju stranaca i domaće radne snage su još veće.

Tako je u opštini Budva učešće stranaca u ukupnom broju zaposlenih u djelatnostima: ugostiteljstva i turizma 69,3%, građevinarstva 97,2% i trgovine 83,3%, u opštini Podgorica u građevinarstvu 83,3%, a oko 50% u trgovini i poljoprivredi, u

opštini Bar 97,5% u građevinarstvu, 74,4% u trgovini a 71,4% u oblasti ugostiteljstva i turizma, itd.

Zapošljavanje domaće i strane radne snage

- po opštinama u 2014 god. -

(Tab. 6.)

Rb.	Opština	Zapošljavanje			Razlika 4 : 3	
		Domaći	Stranci	Ukup. 3+ 4	Nomin.	Index
1	2	3	4	5	6	7
1	Andrijevisa	52	19	71	- 33	36,5
2	Bar	743	2577	3320	+ 1.834	345,8
3	Berane	92	180	272	+ 88	195,6
4	Bijelo Polje	546	230	776	- 316	42,2
5	Budva	1442	5991	7433	+ 4549	415,5
6	Cetinje	284	111	395	- 173	39,0
7	Danilovgrad	115	185	300	+ 70	161,0
8	Herceg Novi	3282	2917	6199	- 365	88,8
9	Kolašin	13	53	66	+ 40	407,7
10	Kotor	787	1219	2006	+ 432	154,8
11	Mojkovac	50	-	50	- 50	-
12	Nikšić	442	631	1073	+ 189	142,7
13	Plav	66	87	153	+ 21	131,8
14	Pljevlja	594	145	739	- 449	24,4
15	Plužine	3	-	3	- 3	-
16	Podgorica	4572	6062	10635	+ 1.490	132,6
17	Rožaje	112	129	241	+ 17	115,2
18	Šavnik	1	-	1	- 1	-
19	Tivat	1191	1963	3154	+ 772	164,8
20	Ulcinj	370	756	1126	+ 386	204,3
21	Žabljak	60	-	60	- 60	-
22	Ukupno CG	14828	23255	38083	+ 8.427	156,8

3.2. Ponuda, tražnja i zapošljavanje na nivou grupe zanimanja

3.2.1. III i IV stepen stručne spreme

Tokom godine je na tržištu rada Crne Gore, u vidu ponude, tražnje i zapošljavanja prisutno oko 1.550-1600 zanimanja (oko 30% se odnosi na zanimanja III i IV stepena stručne spreme), sistematizovanih u 70 grupa zanimanja odnosno područja rada, s tim što se na oko 15% od ukupnog broja zanimanja (oko 350) odnosi preko 90% frekvencije na tržištu rada ostvarenog kod srednjeg obrazovanja.

U ukupnoj ponudi radne snage srednje obrazovanje u 2014. godini je učestvovalo sa 51,6%, tražnji 23,5% a u ukupnom zapošljavanju 41,2%.(u 2008. godini ta učešća su bila 57,8% , 56,7% i 61,8%).

Kod srednje stručne sprema ponuda je u 2014. i 2013. godini bila na približno istom nivou (36.183 : 36.470) a u odnosu na 2008. godinu je za 14,4% (36.183 : 42.256) bila niža, **tražnja** je bila niža u 2014. u odnosu na 2013. godinu za 4,2% (10.180 : 10.627) a u odnosu na 2008. godinu 3,6 puta (10.180 : 37.302) dok je **zapošljavanje bilo niže** u odnosu na 2013. godinu bilo za 4% (6.105 : 6.359) i 4,3 puta od zapošljavanja ostvarenog u 2008. godini (6.105 : 26.467).

Tražnja je u 2014. bila 3,5 puta bila niža od ponude (10.180 : 36.183) u 2013. za 3,4 puta (10.627 : 36.470) dok je u 2008.godini bila za 11,7% niža od ponude (37.302 : 42.256).

Zapošljavanje je u 2014. godine kao i u 2013. godini bilo gotovo šestostruko manje od ponude (6.105 : 36.183) odnosno (6.351 : 36.470) dok je u 2008. godini bilo 37,4% (26.467 : 42.256) niže od iskazane ponude. **Zapošljavanje** je u 2014. i 2013. godini činilo oko 60% prijavljene tražnje (6.105 : 10.180 i 6.359 : 10.627 dok je u 2008. godini to bilo 71% (26.467 : 37.302).

U svim opštinama je, u periodu 2008-2014. godine **smanjeno zapošljavanje srednjoškolaca** a najviše u opštini Kolašin, Plužine i Berane (u opštinama Herceg Novi i Tivat to smanjenje je bilo znatno manje). Nominalno najviše smanjenje je bilo u opštinama Podgorica i Nikšić (Tab. 4.- kol. 9-12).

Na **smanjenje učešća zapošljavanja srednjoškolaca** u ukupnom zapošljavanju uticalo je smanjenje tražnje izazvane ekonomskom krizom a i porastom zapošljavanja strane radne snage i u takvim uslovima **povećavanjem učešća zapošljavanja nekvalifikovane** i polukvalifikovane radne snage.

Kod većine srednjoškolskih zanimanja u 2014. godini iskazan je suficit tj. ponuda u manjoj ili većoj mjeri prevazilazi tražnju a zapošljavanje je višestruko manje od prisutne ponude kao i od prijavljene tražnje (Tab.7.).

Ponuda, tražnja i zapošljavanje
- III i IV sss - po zanimanjima - u 2014 god.-

(Tab. 7.)

Šifra	Zanimanje	Ponuda P	Novop. bez staž.	Tražnja T	Razlika T - P (5-3)	Zapoš. Z	Razlika Z : P 7 : 3	
							Nom. 8	Index 9
1	2	3	4	5	6	7		
ukupno III		13872	1502	4517	+ 9355	2315	+11557	16,7
300100	Proizvođač bilja	14	3	0	+14	1		
300101	Ratar	12	2	0	+12	1		
300111	Voćar	13	3	0	+13	3		
01	Proizvođači bilja	52	10	1	+ 51	9	+ 43	17,3

300500	Prerađivač hrane i pića	24	1	0	+24	6		
300502	Pekar	25	5	82	-57	9		
300504	Konditor	23	3	10	+13	4		
300513	Mesar	48	2	66	-18	13		
300515	Kuvar industrijskih jela	28	8	1	+27	3		
05	Prerađivači hrane i pića	160	21	164	- 4	37	+ 123	23,2
09	Šumari	12		5	+7			
301000	Prerađivač i obrađivač drveta	101	7	1	+ 100	2	+ 99	2,0
301035	Stolar za montažu, opravke i održavanje	110	2	19	+91	1	+ 109	1,0
301036	Stolar za dekor i umjetničke predmete od drveta	18		0	+18			
10	Prerađivači i obrađivači drveta	246	10	22	+ 224	4	+ 242	1,6
301505	Rukovalac jednostavne rudarske mehanizacije	37		1	+36	12		
301513	Rukoval. opreme za buš.u površ. eksploataciji	13		0	+13			
15	Rudari i oplemenjivači ruda	83	4	3	+ 80	17	+ 66	20,5
301608	Rukoval.postroj.za hlad. valjanje i vučenje čelika	31	2	0	+31	2		
301681	Termoobrađivač metala	21	3	5	+16	5		
16	Metalurzi	75	6	6	+ 69	10	+ 65	13,4
301800	Obrađivač metala	40		7	+33			
301801	Metalostrugar	512	21	29	+ 483	52	+ 460	10,2
301802	Metaloglođač	85	9	1	+ 84	3	+ 82	5,5
301805	Metalobrusač	24		0	-24			
301813	Bravar	539	42	102	+ 437	79	+ 460	14,6
301815	Limar	20		12	+8			
301816	Autolimar	159	15	3	+ 156	18	+ 141	11,3
301821	Rukovalac mašina za izradu reznog alata	26		0	-26			
301835	Elektrozavarivač	54	1	6	+ 48	6	+ 48	11,2
301836	Zavarivač - rezač gasom	68	14	10	+ 58	7	+ 61	10,3
301845	Zlatar – draguljar	13		0	+13			
18	Obrađivači metala	1559	127	175	+ 1384	180	+ 1379	11,5
301900	Monter - instalater	40	11	10	+30	1		
301905	Brodomonter	15	-	0	+15	-		
301972	Vodoinstalater	125	17	21	+ 104	14	+ 111	11,2
301973	Instalater grijanja	118	21	4	+ 114	15	+ 102	13,6
301974	Instalater klimatizacije	28	1	0	+28	4		
301980	Instal. sanitarnih uređaja, grijanja i klimatizacije	26	21	2	+24	1		
19	Monteri i instalateri u mašinstvu	384	83	44	+ 340	41	+ 343	10,7
302200	Mehaničar, mašinista, mašinbravar	431	27	37	+ 394	27	+ 394	6,3
302201	Mašinski mehaničar	141	12	14	+ 127	26	+ 115	18,4
302205	Mehaničar za alatne mašine	48		1	+47			
302210	Brodomehaničar	66	10	5	+ 61	22	+ 42	33,4
302220	Automehaničar	1221	170	91	+ 1130	149	+ 1072	12,2
302273	Mehaničar za rashladne uređaje	30		2	+28			
22	Mehaničari i mašinsti	1983	224	152	+ 1831	247	+ 1072	12,5
302400	Elektromonter – instalater	58	8	14	+ 44	10	+ 48	17,3
302421	Elektromonter energetskih mašina i uređaja	36		10	+26			
302431	Elektroinstalater	355	49	129	+ 226	70	+ 285	19,7
302432	Elektromonter instalacija i mašina	46		4	+42			
24	Elektroenergetičari	497	65	157	+ 340	89	+ 408	17,9

302500	Elektromehaničar	396	39	32	+ 364	83	+ 313	21,0
302531	Izrađivač električnih mašina i opreme	91	3	0	+ 91	19	+ 72	20,8
302533	Izrađ. električnih mjernih instrumenata i sklopova	16		0	+16			
302561	Elektromehaničar pogona	25		2	+23			
302564	Autoelektričar	395	59	11	+ 384	54	+ 345	13,7
25	Elektromehaničari	928	104	45	+ 883	161	+ 767	17,4
302600	Izrađ.- monter elektron. Proizvoda	9		1	+8			
302621	Radio i TV mehaničar	38		0	+38	5		
26	Elektroničari	47	2	1	+ 46	6	+ 41	12,7
302700	Monter telekomunikacionih mreža	47	7	1	+46	6		
302702	Monter telekomunikacione opreme	15	1	1	+14	2		
27	Zanimanja telekomunikacija	64	8	3	+ 61	8	+ 56	12,5
303100	Izrađivač hemijskih proizvoda	34		5	+29	4		
31	Hemičari	47	6	5	+ 42	4	+ 43	12,7
303600	Grafičar	16		0	+16	3		
303661	Knjigovezac	11		3	+8	-		
36	Grafičari	34	1	0	+ 30	5	+ 29	14,7
303900	Tekstilni radnik	13		1	+12	2		
303921	Prelac	74	4	1	+73	4		
303931	Tkač	43		0	+43	1		
303941	Pletač	16		0	+16	2		
303951	Apreter - doradivač tekstila	19		0	+19	-		
39	Tekstilci	171	6	3	+ 168	12	+ 159	7,0
304000	Krojač i konfektionar	200	24	3	+ 197	16	+ 176	8,0
304022	Krojač tekstila	19		0	+19			
304023	Šivač konfekcije	178	7	1	+ 177	21	+ 157	11,8
304024	Krojač	83	5	7	+ 76	5	+ 78	6,0
304031	Krojač kožne odjeće	25		0	+25			
40	Proizvođači odjeće	507	38	11	+ 496	42	+ 465	8,3
304221	Obučar	127	4	0	+ 127	10	+ 117	7,8
304223	Izrađivač gornjih djelova obuće	65	-	0	+65			
304231	Izrađivač kožne galanterije	10		1	+9	1		
42	Obučari i kožni galanteristi	216	5	1	+ 215	13	+ 103	6,0
304701	Moler – farbar	29	3	9	+20	2		
304721	Metalofarbar – lakirer	17	-	1	+16	2		
47	Farbari i lakireri	46	3	10	+ 36	4	+ 42	8,7
305201	Armirač	17	1	41	-24	4		
305203	Tesar	45	2	94	-49	7	+ 38	15,6
305204	Zidar	47	1	30	+17	8	+ 39	17,0
305211	Hidrograđevinar	21	4	0	+21	4		
305222	Montažer građ. prefabrikovanih konstrukcija	10	3	0	+10	2		
305231	Rukovalac jednostavnih građevinskih mašina	71	5	37	+34	9	+ 62	12,7
305267	Građevinski laboratorijski pripremač	30		1	+29	-		
52	Građevinari	245	21	230	+ 15	35	+ 10	14,3
305302	Građevinski keramičar	56	15	17	+ 39	9	+ 45	16,1
305304	Teracer	38	10	0	+38	3		
53	Zanim. završ. radova u građevinarstvu	108	28	38	+ 70	16	+ 92	14,8
305600	Vozač drumskog vozila	321	32	259	+ 62	106	+215	33,0

305602	Vozač putničkog automobila	29	6	19	+10	4		
305605	Vozač autobusa	12		51	-39	14		
56	Zanim. drumskog saobraćaja	372	38	385	- 13	139	+ 233	37,4
306001	Poštar	33	1	5	+28	8		
60	Zanimanja PTT saobraćaja	37	1	7	+ 30	8	+29	21,6
306400	Prodavac	2433	192	824	+ 1609	424	+ 2009	17,4
306461	Magacioner	65	9	29	+ 36	20	+ 45	30,7
64	Trgovci	2503	201	878	+ 1625	448	+ 2059	17,9
306513	Kelner	1149	135	725	+ 424	298	+ 851	26,0
306515	Kuvar jednostavnih jela	1068	125	316	+ 752	189	+ 879	17,7
306516	Poslastičar jednostavnih poslastica	65	12	21	+ 44	13	+ 52	20,0
306517	Točilac pića	8	-	243	- 235	70	- 62	875,0
65	Zanim. ugostiteljstva i turizma	2325	275	1370	+ 955	589	+ 1736	25,4
307101	Administrator	26		9	+17	3		
307111	Daktilograf	257	14	11	+ 246	27	+ 230	10,5
71	Administratori	283	20	20	+ 263	30	+ 253	10,6
307201	Zaštitar imovine – portir	9		74	- 65	2		
307221	Rukovalac vatrogasnom opremom	1		25	- 24	-		
72	Zanim. odbrane, bezbjednosti i zaštite	10	-	99	- 89	2	+ 8	20,0
309640	Frizer za žene	603	149	53	+ 550	80	+ 523	13,3
309641	Frizer za muškarce	148	29	7	+ 141	20	+ 128	13,5
309642	Frizer – vlasuljar	27		1	+26			
96	Zanim. ličnih usluga	786	187	68	+ 718	102	+ 684	13,0

Kod III sss iskazana ponuda je u 2014. godini (13.872) bila gotovo trostruko veća od tražnje (4.517) a šestostruko veća od zapošljavanja (2.315) dok je zapošljavanje bilo dvostruko manje od prijavljene tražnje.

Kretanja na tržištu rada ostvarena kod ovog stepena stručne spreme u 2014. godini najrealnije odslikava relativan **odnos između zapošljavanja (kol.7) i ponude radne snage (kol.3) dat u koloni 9 ove tabele.** Prema index-u datom u tabeli vidi se da je navedeni odnos najnepovoljniji kod grupe zanimanja prerađivača i obrađivača drveta gdje je index 1,6 što znači da je zapošljavanje 62,5 puta manje od ponude (246 : 4), kod grupe obučari i kožni galanteristi index je 6,0, kod grupe 39- tekstilci 7, kod proizvođača odjeće 8,3, itd. dok je nešto povoljniji kod zanimanja drumskog saobraćaja (index 37,5), zanimanja ugostiteljstva i turizma (25,4), proizvođača hrane i pića (23,2), itd.

Primer većih dispariteta između ponude, tražnje i zapošljavanja su zanimanja mehaničara i mašinista gdje je odnos između ponude, tražnje i zapošljavanja 1983 : 152 : 247. To se, prije svega, odnosi na zanimanja automehaničara gdje je navedeni odnos 1221 : 91 : 149 i mašinbravara gdje je on bio 431 : 37 : 27

Razlika između ponude, tražnje i zapošljavanja je takođe vrlo izražena i kod trgovaca je njihov odnos bio 2503 : 878 : 338. I kod obrađivača metala je iskazan veliki suficit budući da je odnos između ponude i tražnje bio 1559 : 175 a zapošljavanje je 8,7 puta manje od ponude i na nivou je prijavljene tražnje. Preovlađujući dio ponude, tražnje i zapošljavanja kod ove grupe zanimanja

odnosi se na zanimanja bravara i metalostrugara gdje su navedeni odnosi 539 : 102 : 79 odnosno 512 : 29 : 52.

Suficit je izražen i kod elektromehaničara (autoelektričari, elektromehaničari,,,) gdje je tražnja 20,6 puta manja od ponude a zapošljavanje ipak 3,5 puta veće od prijavljene tražnje dok je kod zanimanja iz grupe ugostiteljstva i turizma odnos ponude i tražnje bio 2325 :1370, a 95% te tražnje odnosno ponude čine konobari i kuvari.

Određeni deficit u odnosima ponude i tražnje iskazan je kod nekoliko grupa zanimanja (prerađivači hrane i pića, drumskog saobraćaja i zanimanja odbrane, bezbjednosti i zaštite)

U pogledu obima zapošljavanja prednjače zanimanja iz oblasti trgovine i ugostiteljstva a okolnost da je zapošljavanje kod tih grupa zanimanja dvostruko niže od prijavljene tražnje upućuje na zaključak da se ta razlika odnosi na zapošljavanje stranaca. Slično je i kod zanimanja iz oblasti drumskog saobraćaja i građevinarstva.

ukupno IV		22298	4478	5663	+ 16635	3783	+18515	16,9
400100	Poljop. tehnič. za proiz. bilja – rat.. teh..	262	65	11	+ 251	33	+ 129	12,6
400111	Voćarsko - vinogradarski tehničar	70	6	0	+ 70	5	+ 65	7,2
400141	Tehničar poljoprivredne mehanizacije	22		0	+22			
01	Proizvođači bilja	369	73	16	+ 353	43	+ 156	11,6
400200	Poljop. tehničar za uzgoj stoke i živine	21		0	+21			
400201	Tehničar stočarstva	51	8	0	+ 51	7	+44	13,7
02	Stočari i živinari	72	12	0	+ 72	8	+ 64	11,2
400400	Veterinarski tehničar	201	43	15	+ 186	29	+ 172	14,4
04	Veterinari	205	43	15	+ 190	29	+ 176	14,2
400500	Tehničar za biotehnologiju	191	35	6	+ 185	16	+ 175	8,4
400571	Prehrambeni fizicko - hemijski laborant	45	21	2	+43	9		
05	Prerađivači hrane i pića	270	59	11	+ 259	30	+ 240	11,2
400900	Šumarski tehničar	124	18	23	+ 101	8	+ 116	6,5
09	Šumari	125	18	24	+ 101	9	+ 116	7,2
401000	Tehničar prerade i obrade drveta	177	19	32	+ 145	3	+ 174	1,7
401049	Tehničar drvoprerađivačke tehnologije	26		0	+26			
10	Prerađivači i obrađivači drveta	209	23	32	+ 177	4	+ 205	1,9
401300	Geološki tehničar	12		0	+12			
13	Geolozi	12	-	2	+ 10	2	+ 10	16,7
401500	Rudarski tehničar	66	-	10	+ 56	18	+ 48	27,3
15	Rudari i oplemenjivači ruda	68	-	10	+ 58	18	+ 50	26,5
401600	Metalurški tehničar	115	8	4	+ 111	9	+ 106	7,8
401625	Tehnič. proizvodnje glinice, anoda i aluminijuma	15	6	0	+15	2		
16	Metalurzi	134	14	4	+ 130	11	+ 124	8,2
401800	Mašinski tehničar - kontrolor kvaliteta	69	9	49	+ 20	19	+ 50	27,5
401851	Teh. obrade met. na maš.sa nume. upravljanjem	20		6	+14			

18	Obrađivači metala	115	17	64	+ 51	31	+ 74	27,0
402000	<i>Mašinski tehničar - konstruktor</i>	895	65	20	+ 875	115	+ 780	12,8
402001	<i>Tehničar konstruisanja mašinskih elemenata</i>	18		0	+18			
402003	<i>Tehnič.za kompjut. konstruisanje i upravljanje</i>	52	36	1	+ 51	2	+ 50	3,8
20	Mašinski konstruktori i projektanti	965	102	21	+ 944	119	+ 846	12,4
402100	<i>Mašinski tehničar - tehnolog</i>	459	47	54	+ 405	47	+ 412	10,3
402171	<i>Teh. – tehn.proiz. i održ.termot. maš. i postr.</i>	16		0	+16			
402175	<i>Teh.- tehnoproizv.i održ.hidroteh.maš.i postr.</i>	10		0	+10			
21	Mašinski tehnolozi	506	49	54	+ 452	54	+ 452	10,7
402200	<i>Mašinski tehničar - tehnolog održ.maš.</i>	263	34	107	+ 156	73	+ 190	27,7
402205	<i>Servisni mehaničar za alatne mašine</i>	11		0	+11			
402282	<i>Automehatroničar</i>	91	59	3	+ 88	12	+ 79	13,2
22	Mehaničari i mašinisti	116	95	5	+ 111	90	+ 26	77,6
402400	<i>Elektrotehničar energetike</i>	532	108	134	+ 398	103	+ 429	19,4
402401	<i>Elektroenergetski tehničar</i>	145	4	10	+ 135	26	+ 119	17,9
24	Elektroenergetičari	680	113	145	+ 535	130	+ 550	19,2
402500	<i>Elektrotehničar elektromehanike</i>	110	23	17	+ 93	13	+ 97	11,8
402504	<i>Elektrotehničar rashladnih i termičkih uređaja</i>	53	34	2	+ 51	2	+ 51	3,8
402561	<i>Elektrom.teh. održ. opre. proizvodnih maš.i pog.</i>	11	1	2	+9	2		
402562	<i>Elektrom.tehnič. održ. proizvoda za domaćinstvo</i>	12	1	1	+11	3		
402580	<i>Elektrotehničar multimedija</i>	23	21	1	+22	-		
25	Elektromehaničari	216	85	25	+ 191	21	+ 195	9,7
402600	<i>Elektrotehničar elektronike</i>	378	61	70	+ 308	74	+ 304	19,6
402601	<i>Tehničar proizvodnje elektronskih proizvoda</i>	17		0	+17			
402621	<i>Tehničar održavanja audio i video-aparata</i>	24		1	+23			
26	Elektroničari	422	66	71	+ 351	79	+ 343	18,7
402700	<i>Elektrotehničar za telekomunikacije</i>	457	97	33	+ 424	69	+ 388	15,1
27	Zanimanja telekomunikacija	464	98	33	+ 431	71	+ 393	15,3
402800	<i>Elektrotehničar za računare</i>	583	200	52	+ 531	83	+ 500	14,3
402801	<i>Tehničar proizv. održavanja računarske opreme</i>	23		0	+23			
28	Zanimanja računarske tehnike	606	203	52	+ 554	85	+ 521	14,0
403100	<i>Hemijsko - tehnološki tehničar</i>	114	8	1	+ 113	8	+ 106	7,0
403101	<i>Hemijski tehničar</i>	246	15	20	+ 226	23	+ 223	9,4
403121	<i>Hemijski laborant</i>	225	31	12	+ 213	34	+ 191	15,2
31	Hemičari	586	54	33	+ 553	65	+ 521	11,1
35	Papirničari	16		0	+ 16			
403600	<i>Tehničar graficarske tehnologije</i>	68	15	5	+ 63	11	+ 57	16,2
403622	<i>Štamparski sлагаč montažer</i>	20		1	+19			
403628	<i>Štamparski mašinski sлагаč</i>	13		0	+13			
403661	<i>Knjigovezački tehničar</i>	17		0	+17			
403662	<i>Grafički tehničar dorade i prerade</i>	10		0	+10			
36	Grafičari	152	24	9	+ 143	17	+ 135	11,2
403900	<i>Tekstilni tehničar</i>	66	3	1	+ 65	5	+ 61	7,6
403921	<i>Tehničar predenja</i>	27		0	+27			
403931	<i>Tehničar tkanja</i>	15		0	+15			
39	Tekstilci	113	4	1	+ 112	5	+ 108	4,4
404000	<i>Konfekcijski tehničar</i>	127	17	6	+ 121	14	+ 113	11,1
404001	<i>Konfekcionar tekstila</i>	43		0	+43			

404031	Konfektionar kožne i krznene odjeće	11		0	+11			
40	Proizvođači odjeće	181	19	6	+ 175	16	+ 165	8,8
404100	Kožarsko - krznarski tehničar	14		0	+14			
41	Kožari i krznari	14		0	+ 14	1	+ 13	7,2
404200	Tehničar za obuću i kožnu galanteriju	3		0	+3			
404221	Obucarski tehničar	11		0	+11			
42	Obućari i kožni galanteristi	15		0	+ 15	-	-	-
404521	Domar	1		12	- 11	1		
45	Komunalci	1		12	- 11	1	-	-
405000	Geodetski tehničar	81	16	7	+ 74	8	+ 73	9,8
405021	Geometar	40		1	+39			
50	Geodeti	121	23	8	+ 113	11	+ 110	9,1
405100	Arhitektonski tehničar	58	7	13	+ 45	15	+ 43	25,8
405101	Tehničar visokogradnje	98	12	1	+ 97	12	+ 86	12,3
51	Arhitekti i urbanisti	156	19	14	+ 142	27	+ 127	17,3
405200	Građevinski tehničar	353	65	59	+ 294	45	+ 308	12,7
405211	Tehničar hidrogradnje	54	4	3	+ 51	4	+ 50	7,4
405262	Tehničar niskogradnje	55	4	3	+ 52	8	+ 46	14,5
405267	Građevinski laborant	8		0	+8			
52	Građevinari	118	75	6	+ 112	57	+ 61	48,3
405600	Tehničar drumskog saobraćaja	500	91	76	+ 424	100	+ 400	20,0
405604	Vozač teretnog motornog vozila	18		9	+9			
405612	Tehničar drumskog saobraćaja	278	73	4	+ 274	40	+ 238	14,4
56	Zanimanja drumskog saobraćaja	805	164	92	+ 713	155	+ 650	19,3
405700	Tehničar željeznickog saobraćaja	32		22	+10	14	+ 18	43,7
405717	Mašinovođa elektro-vuče	24		6	+18	5	+ 19	20,8
405731	Otpravnik vozova	20		14	+6	10	+ 10	50,0
405741	Pregledač željezničkih kola	22		10	+12	2	+ 20	9,1
57	Željezničari	103	42	60	+ 43	32	+ 71	31,1
405800	Tehničar brodskog saobraćaja	11		2	+9			
405801	Pomorski nautičar	89	28	2	+ 87	20	+ 69	22,5
405802	Nautičar unutrašnje plovidbe	56	30	0	+ 56	3	+ 63	5,4
405811	Brodomašinski tehničar	154	52	4	+ 150	17	+ 137	11,1
58	Brodari	310	113	8	+ 302	44	+ 266	14,2
406000	Tehničar PTT saobraćaja	166	27	9	+ 157	29	+ 137	17,5
406001	Tehničar poštanskog saobraćaja	16		1	+15			
60	Zanim PTT saobraćaja	183	33	10	+ 173	30	+ 153	16,4
406100	Tehničar unutrašnjeg transporta	20		1	+19			
61	Zan. pretov.usl. unutraš.trans. I prevoz žičar.	22	-	1	+ 21	-	-	-
406400	Trgovački tehničar	1171	243	221	+ 950	169	+ 1002	14,4
406421	Prodavac prehrambene robe	12		4	+8			
406435	Prodavac mješovite robe	72	3	0	+ 72	9	+ 63	12,5
406453	Komercijalni tehničar	511	73	101	+ 410	87	+ 434	17,1
64	Trgovco	1776	320	334	+ 1442	269	+ 1507	15,2
406500	Turistički i ugostiteljski tehničar	428	78	100	+ 328	91	+ 337	21,3
406513	Konobar	420	64	308	+ 112	120	+ 300	28,6
406515	Kuvar	542	102	251	+ 291	135	+ 507	25,0
406516	Poslastičar	11	1	26	- 15	4		

406522	Domaćica smještajnih jedinica	0		25	- 25			
406523	Recepcionar	49	1	192	- 143	25	- 24	51,0
406531	Turistički tehničar	963	237	112	+ 851	165	+ 798	17,2
65	Zanimanja ugostiteljstva i turizma	2413	483	1015	+ 1398	541	+ 1872	22,4
406700	Ekonomski tehničar	1986	347	336	+ 1650	294	+ 1692	14,8
406705	Tehničar platnog prometa	70	4	1	+ 69	7	+ 63	10,0
406721	Knjigovođa	161	5	21	+ 140	20	+ 141	12,4
406746	Tehničar marketinga i trgovine	138	65	7	+ 131	27	+ 111	19,6
406752	Speditersko – agencijski i carinski tehničar	55	39	0	-55	5	+ 50	9,1
67	Ekonomisti	2413	460	366	+ 2047	353	+ 2160	14,6
406800	Pravni tehničar	349	73	24	+ 325	72	+ 277	20,6
406812	Upravni tehničar	37		0	+37			
68	Pravnici	388	77	24	+ 364	79	+ 309	20,4
406900	Birotehničar	24		2	+22	3	+21	12,5
406901	Računarski operater	22		1	+21			
69	Informatičari i statističari	46	7	3	+ 43	3	+ 43	6,5
407100	Administrativni tehničar	127	14	46	+ 81	31	+ 196	24,4
71	Administratori	133	15	55	+ 78	35	+ 98	26,3
407230	Milicioner	16		0	+16			
72	Zanim. odbrane, bezbjednosti i zaštite	23	5	81	- 58	13	- 10	56,5
407502	Učitelj i saradnik u nastavi	104	2	3	+ 101	15	+ 89	14,4
75	Vaspit. i nastav. Društveno-humanist.oblasti	118	5	5	+ 113	13	+ 105	11,0
408200	Maturant gimnaz. jezič. ili društ.mjera	357	91	22	+ 335	61	+ 296	17,1
408201	Maturant gimnazije	2235	540	267	+ 1968	455	+ 1780	20,4
82	Društveno-humanitarna zanimanja	2592	631	289	+ 2303	516	+ 2076	20,0
408300	Matur. gim. matem. ili prirodnog smjera	140	17	10	+ 130	37	+ 103	26,4
408301	Matematičko - tehnički saradnik	69	4	0	+ 69	12	+ 57	17,4
408302	Matematičko - programerski saradnik	55	5	0	+ 55	4	+ 51	7,3
408310	Laborant fizike	31		1	-30			
408330	Laborant biologije	84	7	2	+ 82	13	+ 71	15,5
408390	Tehničar prirodno - matematičkog smjera	64	5	2	+ 62	8	+ 56	12,5
83	Prirodno-matematička zanimanja	451	43	15	+ 436	77	+ 474	17,1
408500	Tehničar likov.i primjenjenih umjetnosti	25	4	0	+25	7		
408551	Tehnički dizajner enterijera	17	6	1	+16	5		
85	Likovni umjetnici i dizajneri	55	12	3	+ 52	14	+ 41	25,5
408600	Muzički i scenski izvođač	17	7	4	+13	4		
408674	Tehnički realizator muzickog programa	18	3	3	+15	4		
408678	Tehnički producent estrad.- revijalnog programa	40	1	0	+40	7		
408691	Muzički izvođač	24	5	0	+24	9		
86	Scenski umjetnici, muzičari i književnici	99	16	10	+ 89	24	+ 75	24,3
408721	Novinarski reporter	26		22	+4			
408751	Tehničar propagande	15		0	+15			
87	Zanimanja javnog informisanja	42	1	31	+ 11	11	+ 31	26,2
408800	Kulturološki tehničar	156	6	1	+ 155	16	+ 140	10,3
408833	Pomoćni arheolog	41	1	1	+ 40	8	+ 33	19,5
408843	Inokorespondent	157	8	7	+ 150	28	+ 129	17,8
88	Ostala zanim. kult. umjet. i informis.	360	15	12	+ 348	50	+ 310	13,9
409000	Medicinski tehničar	464	185	73	+ 391	48	+ 416	10,4

409002	Medicinska sestra	397	98	154	+ 243	66	+ 331	16,6
409010	Medicinsko-laboratorijski tehničar	51	23	9	+ 42	*		
409015	Kozmetičarska sestra	12		0	+12	*		
409021	Pedijatrijska sestra	198	37	32	+ 166	25	+ 173	12,6
409049	Ginekološko - akušerska sestra	143	48	6	+ 137	12	+ 131	8,4
409067	Sanitarno - ekološka sestra	21		0	+21			
409082	Fizioterapeutska sestra	120	46	24	+ 96	23	+ 97	19,2
90	Medicinari	1410	450	300	+ 1110	182	+ 1228	13,0
409100	Stomatološki - zubni tehničar	144	30	27	+ 117	31	+ 113	21,5
409101	Stomatološka sestra	85	24	38	+ 47	15	+ 70	17,6
91	Stomatolozi	229	54	66	+ 163	46	+ 183	20,0
409200	Farmaceutski tehničar	288	86	65	+ 223	48	+ 240	16,7
409231	Biohemijski - zdravstveni laborant	90	33	6	+ 84	12	+ 78	13,4
92	Farmaceuti	381	122	73	+ 308	61	+ 220	16,0
409640	Modni ženski frizer	13	4	0	+13			
409651	Kozmetičar	18	15	19	-1			
96	Zanimanja ličnih usluga	33	19	19	+ 14	1	+ 32	3,1
409800	Vjerska zanimanja	13		0	+13			
98	Vjerska zanimanja	13		0	+ 13			

I kod IV sss relativni odnosi između ponude, tražnje i zapošljavanja su slični ostvarenim kod III sss, ali su **nominalne razlike kod ovog stepena veće. Kod svih grupa zanimanja iskazan je suficit u odnosima ponude i tražnje**, izuzev kod komunalaca gdje je tražnja bila veća od ponude.

Odnos između zapošljavanja i ponude kod ovog stepena stručne spreme u 2014. godini (kol.9 ove tabele) nanepovoljniji kod grupe zanimanja prerađivača i obrađivača drveta gdje je index 2 (zapošljavanje 52,2 puta manje od ponude (209 : 4), kod ličnih usluga (3,1), tekstilaca (4,4), metalurga (8,2), proizvođača odjeće (8,8) elektromehaničara (9,7) dok je nešto povoljniji kod zanimanja zanimanja odbrane, bezbjednosti i zaštite (56,6), građevinara (48,3), željezničara (31,1) obrađivača metala (27,0), itd.

Najveći suficit od 2303 lica iskazan je kod gimnazijalaca (odnos između ponude i tražnje je bio 2592 : 289). Kod ekonomskih tehničara navedena razlika je 2047 lica (2413 : 366), kod zanimanja iz oblasti ugostiteljstva i turizma ona je bila 1398 lica (2413 : 1015), trgovaca 1442 lica (1776 : 334), medicinskih tehničara 1110 lica (1410 : 399),itd.

Zapošljavanje kod navedenih grupa zanimanja, koje čini preko 50% ukupnog zapošljavanja kod ovog sss je 5-7 puta manje od iskazane ponude a i zapošljavanje je manje od prijavljene tražnje izuzev kod gimnazijalaca gdje je bilo 44,4% veće od tražnje.

Kod zanimanja iz oblasti trgovine i ugostiteljstva zapošljavanje je, kao i kod III sss niže od prijavljene tražnje što znači da se ta razlika odnosi na zapošljavanje stranaca.

Kada se III i IV sss po pojedinim grupama zanimanja jedinstveno posmatraju, najveće zapošljavanje u 2014. godini evidentirano je kod zanimanja iz oblasti ugostiteljstva i turizma (1.133 lica), trgovini (717), gimnazijalaca (570), ekonomskih tehničara (353) mehaničara i mašinista (338), drumskog saobraćaja (291) iz oblasti zdravstva (289) i obrađivača metala (211). Kod ovih zanimanja zaposleno je 3.802 lica što čini 62,4% ukupno ostvarenog zapošljavanja srednjoškolaca u 2014. godini ali i 7,6% manje od ostvarenog u 2013. godini. U godinama većeg ekonomskog rasta (2007. i 2008. godine) zapošljavanje kod ovih zanimanja se kretalo oko 16.500 lica ili 4,3 puta više.

Kod navedenih zanimanja iskazana ponuda u 2014. godini je bila 21.160 (58,2% ukupne ponude srednjoškolaca) što znači da je ona 5,6 puta veća od ostvarenog zapošljavanja tih zanimanja.

U ponudi IV sss prisutan je **trend rasta novoprijavljenih lica bez radnog staža** koja dolaze iz sistema obrazovanja (sa 3.425 u 2008. na 4.468 lica u 2014. godini), dok je kod III sss prisutan trend **smanjenja** (sa 2.442 u 2008. na 1.502 lica u 2014. godini) što je posledica, **“prerastanja” trogodišnjih u četvorogodišnje srednje škole** u tom periodu (Tab. 27- Prilog). **Zapošljavanje lica sa III sss u 2013. i 2014. godini je bilo veće od broja novoprijavljenih lica iz sistema obrazovanja dok je kod IV sss bilo manje** (Tab. 37 i 38 - Prilog), pri čemu su i razlike između pojedinih opština izraženije (Tab.28- kol.17 i18).

Kod gimnazijalaca , mehaničara-mašinista i elektromehaničara zapošljavanje je veće od tražnje ali je i znatno manje od iskazane ponude kod tih zanimanja To ukazuje na moguću pojavu zapošljavanja lica tih zanimanja na poslovima za čije obavljanje nije bio presudan uslov stečenog formalnog obrazovanja.

Srednje škole u Crnoj Gori trenutno pohađa 29.262 učenika (žena 48,2%), od čega se na gimnazijalce odnosi 32,7% (9.573), trgovinu, turizam i ugostiteljstvo 15,4% (4.507), pravo,ekonomiju i administraciju 14,5% (4.253), elektrotehniku 9,3% (2.708) i zdravstvo, farmaciju i socijalnu zaštitu 8,2% (2.376), što u navedenih 5 područja rada čini oko 80% ukupnog broja srednjoškolaca.

Od navedenog broja srednjoškolaca trogodišnje škole pohađa 1.695 ili 5,8% a četvorogodišnje 27.567 ili 94,2% učenika (9.573 ili 34,7% gimnazijalaca).

Broj učenika u srednim stručnim školama CG
- po opštinama i stepenima stručne spreme -

(Tab.8.)

Opština/ region	Ukupan broj učenika	III sss	III raz.	IV sss	IV raz.	Ukup zavr.raz.. 4 + 6	Gimn.	IV gim
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Andrijevica	164	-		64	15	41	99	25
Berane	2.146	161	54	1.440	360	414	545	136
Bijelo Polje	2.103	212	70	1.298	325	395	593	149

Kolašin	428	-	-	312	78	107	116	30
Mojkovac	378	37	10	223	56	66	118	30
Plav	600	71	24	264	66	90	265	66
Pljevlja	1.311	77	26	698	175	201	536	134
Plužine	99	-	-	27	7	7	72	18
Rožaje	983	85	28	445	110	138	453	113
Šavnik	37	-	-	37	10	10	-	-
Žabljak	132	-	-	52	13	13	80	20
Sjev. reg.	8.381	643	212	5.076	1.270	1.482	2.907	721
Cetinje	678	9	3	342	86	89	327	82
Danilovgrad	585	-	-	-	-	-	585	146
Nikšić	3.496	128	43	2.234	558	601	1.138	285
Podgorica	9.472	635	212	6.698	1.675	1.887	2.139	535
Sred. reg.	14.231	772	258	9.274	2.319	2.577	4.189	1.048
Bar	1.999	201	67	1.168	292	359	630	157
Budva	809	-	-	489	123	123	320	80
Herceg Novi	1.014	79	26	599	150	176	336	84
Kotor	1.213	-	-	873	218	218	340	85
Tivat	577	-	-	336	84	84	241	60
Ulcinj	1.034	-	-	394	98	98	640	160
Prim. reg.	6.646	280	93	3.859	965	1.058	2.477	626
Ukupno CG	29.262	1.695	569	18209	4.554	5117	9.573	2.340

Završnu godinu trogodišnjih srednjih škola pohađa oko 570, a četvorogodišnjih 6.894 učenika (2.340 ili 34% 36,0% su gimnazijalci) što znači da će školsku 2014/15 završiti oko 7.500 srednjoškolaca

U 2014. godini ukupno je zaposleno 2.315 sa III sss ili 54,% više od broja učenika koji su završili školsku 2013/14 god. i prijavili se Zavodu za zapošljavanje (1.502) što bi moglo značiti i mogućnost njihovog većeg zapošljavanja ali, kako je ukupna ponuda ovog stepena stručne spreme u 2014. godini bila šestostruko veća od ostvarenog zapošljavanja (13.872 : 2.315), ograničavalo je tu mogućnost.

Sa IV sss u 2014. Godini zaposleno je 3.783 a to je oko 15% manje od broja učenika ovog sss koji se prijavio Zavodu (4.478).

Školsku 2014/15 god. završit će (7.500) što u postojećim trendovim ograničava mogućnost njihovog zapošljavanja, a dodatno ako se ima u vidu da ja u 2014. godini ponuda, ovog stepena stručne spreme, bila 6 puta veća od njihovog zapošljavanja (22.298 : 3.783).

Broj učenika u srednim stručnim školama CG
- po područjima rada -

(Tab.9.)

Rb.	Područje rada	Broj učenika	Trend
1	2	3	4
1	ARHITEKTURA, GEODEZIJA I GRAĐEVINARSTVO	809	>
2	EKONOMIJA, PRAVO I ADMINISTRACIJA	4.253	<
3	ELEKTROTEHNIKA	2.708	>
4	GEOLOGIJA, RUDARSTVO I METALURGIJA	61	≈
5	GIMNAZIJA	9.573	≈
6	HEMIJA, NEMETALI I GRAFIČARSTVO	167	≈
7	LIKOVNA UMJETNOST I DIZAJN	73	≤
8	MAŠINSTVO I OBRADA METALA	1.163	<
9	MUZIČKA UMJETNOST	307	≤
10	POLJOPRIVREDA, PROIZVODNJA I PRERADA HRANE	767	>
11	POLJOP. PROIZVODNJA I PRERADA HRANE I VETERINA	-	>
12	SAOBRAĆAJ	2.086	≈
13	TEKSTILSTVO I KOŽARSTVO	34	≈
14	TRGOVINA, TURIZAM I UGOSTITELJSTVO	4.507	>
15	USLUŽNE DJELATNOSTI	290	<
16	ZDRAVSTVO, FARMACIJA I SOCIJALNA ZAŠTITA	2.376	<
17	ŠUMARSTVO I OBRADA DRVETA	88	>
18	UKUPNO	29.262	-

Na osnovu prisutnih trendova u oblasti zapošljavanja i projekcija kretanja na tržištu rada a, prije svega, privredno-ekonomskih prioriteta, u koloni 4 prethodne tabele (Tab. 9.) dat je okvirni predlog dimenzioniranja upisnih kvota po područjima rada, na makro nivou pa i na nivou većine obrađenih mikro-tržišta, za narednih nekoliko godina, prema kojem bi kod nekih područja rada (kol. 2.) broj upisnih mjesta trebalo povećati (>), kod nekih smanjiti (<), kod nekih u određenoj mjeri smanjiti (≤) a kod nekih zadržati na nivou koji je približan postojećem (≈).

3.2.2. Visoko obrazovanje (VII/1 stepen stručne spreme)

Na tržištu rada Crne Gore je, u vidu ponude, tražnje i zapošljavanja, u toku godine prosječno prisutno oko 620 zanimanja sa visokom stručnom spremom (oko 40% od ukupnog broja), sistematizovanih u 60 grupa zanimanja odnosno područja rada.

Kod visokog obrazovanja, **odnosi između ponude, tražnje i zapošljavanja**, posmatrani na nivou **grupe zanimanja** (područja rada) u 2014. godini, su povoljniji u odnosu na ostvarivane u 2013. god. **Kod gotovo svih ponuda, u manjoj ili većoj mjeri, nominalno i relativno posmatrajući, prevazilazi tražnju tj. prisutan je suficit** ali je kod jednog, iako manjeg, broja zanimanja tražnja veća od ponude, odnosno prisutan je deficit u tom odnosu (*Tab.11.*).

Kod visokog obrazovanja ponuda u 2014. godini je u odnosu na 2013. bila za 12,6% veća (17.850 : 15.857) a u odnosu na 2008. godinu 2,3 puta veća (17.850 : 7.979).

Tražnja je 2014. godinu u odnosu na 2013. bila 33,3% bila veća (5.785 : 4.341) a u odnosu na 2008. je za 31,9% niža (5.785 : 8.504) dok je **zapošljavanje** u odnosu na 2013. godinu za 34,4% bilo veće (3.182 : 2.361) a u odnosu na 2008. godinu za 37,5% manje (3.182 : 5.085).

Tražnja je u 2014. godini za 67,6% bila niža od ponude (5.785 : 17.850) u 2013. za 72,6% (4.341 : 15.587) dok je u 2008. bila za 6,6% veća od ponude (8.504 : 7.979).

U 2014. godini **zapošljavanje** je činilo 17,8% ponude (3.174 : 17.850) u 2013. godini 14,9% (2.361 : 15.857) a u 2008. godini 63,7% (5.085 : 7.979). **Zapošljavanje** je u 2014. godini činilo 54,8% **tražnje** (3.174 : 5.785) u 2013 god. 54,4% (2.361 : 4.341) a u 2008. godini 59,8% (5.085 : 8.504).

Karakteristični primjeri odnosa:

Kod gotovo svih zanimanja sa visokim obrazovanjem **ponuda, nominalno posmatrajući, prevazilazi tražnju a samo kod nekoliko njih tražnja je veća od ponude** (kod zanimanja iz oblasti rudarstva, elektromehaničara, električara, geodeta, nastavnika prirodno matematičke struke, veterinara i farmaceuta) ali su te razlike, nominalno posmatrajući, u odnosu na iskazane suficite minimalne (*Tab.11.*).

Ponuda, nominalno posmatrajući, najviše prevazilazi tražnju kod grupe zanimanja: vaspitača i nastavnika društveno-humanističkih oblasti gdje je za 1.712(2.907 : 1.195) veća; menadžera i organizatora 1.919 (2.094 : 175); ekonomista 1.809 (2.618 : 809) i pravnika 1.395 (1.928 : 533), itd.

Najveći obim zapošljavanja evidentiran je kod grupa zanimanja: vaspitača i nastavnika društveno-humanističkih oblasti (577 lica), ekonomista (557), pravnika (311), menadžera i organizatora (234), društveno-humanističkih zanimanja (161), medicinara (160), prirodno-matematičkih zanimanja (109) i zanimanja računarske tehnike (107). **Zapošljavanje kod ovih grupa zanimanja (2.216 lica) je činilo oko 70% ukupno ostvarenog zapošljavanja**

visokoškolaca u 2014. godini i za 38,4% je veće od ostvarenog u 2013. godini (1.601).

Međutim, zapošljavanje kod ovih zanimanja je 5,6 puta bilo manje od ponude tih zanimanja u 2014. godini i u tome postoje velike razlike: kod medicinaru zapošljavanje je 4,2 puta manje od ponude (683 : 160) dok je kod menadžera i organizatora 8,9 puta manje (2.094 : 234), itd.

Odnos između zapošljavanja i ponude, kao najrelevantnije za ocjenu kretanja na tržištu rada, i kod ovog stepena stručne spreme u 2014. godini je nepovoljniji kod grupe zanimanja proizvođača bilja gdje je zapošljavanje 11 puta manje od ponude (340 : 32), zanimanja odbrane, bezbjednosti i zaštite 10,5 puta (577 : 55), fizičke kulture 9 puta (146 : 16) likovni umjetnici i dizajneri 8,5 puta (220 : 26), zanimanja kulture, umjetnosti i informisanja 6,7 puta (334 : 50), itd.

Taj odnos, ali u znatno nižim nominalnim iskazima, je bio nešto povoljniji kod farmaceuta (74 : 47), električara (41 : 22), rudara i oplemenjivača ruda (12 : 10), geodeta (15 : 8); veterinara (13 : 7) zanimanja iz oblasti telekomunikacija (10 : 8). Kod ovih zanimanja tražnja je u 2014. godini bila veća od ponude, odnosno prisutan je deficit u tom odnosu.

U opštinama: Herceg Novi, Tivat, Cetinje, Plav i Andrijevica je u 2014. u odnosu na 2008. godinu ostvaren porast zapošljavanja visokoškolaca dok je u opštinama: Kolašin, Nikšić, Plužine i Berane znatno smanjeno a nominalno najveće smanjenje je bilo u opštinama Podgorica i Nikšić (*Tab. 4.- kol.14-17*).

Trendovi

Visok rast ponude visokoškolaca ostvarivan u proteklih nekoliko godina (u 2014. godinu je za 12,6% je veća u odnosu na 2013. godinu a 2,3 puta veća u odnosu na 2008. godinu) rezultat je porasta produkcije iz sistema visokog obrazovanja. Tako se Zavodu za zapošljavanje u toku 2014. godine iz tog sistema prijavilo 3.251 lica, u 2013. godini 3.400, u 2008. godini 1.374 lica, dok je u 2008. godini to je bilo na nivou od 1.329 lica (*Tab.27.-Priloga*).

To je posledica, prije svega, **povećavnja broja srednjoškolaca koji se upisuje na visokoobrazovne ustanove** (od oko 8.000 svršenih srednjoškolaca u školskoj 2013/14 njih preko 70%) što je, iz godine u godinu, povećavalo i produkciju iz sistema visokog obrazovanja. Tako je studije u 2014. godini završilo oko 4.000 lica i taj trend će se nastaviti i u nekoliko narednih godina imajući u vidu da se na završnim godinama studija, osnovnih (III i IV godina), specijalističkih i magistarskih nalazi oko 9.500 studenta.

Karakteristični primjeri navedenog rasta, za period 2005-2014. godina dati su u **Tab.10. (kol. 5, 9, 13 i 17)** za grupe zanimanja koje čine 90-95% ukupnog broja visokoškolaca bez radnog staža prijavljenih Zavodu za zapošljavanje u tom periodu. Nominalno, taj rast, u navedenom periodu, je bio najveći kod grupe zanimanja ekonomista, pravnika, menadžera i organizatora, društveno-humanističkih zanimanja, zanimanja računarske tehnike, medicinaru i zanimanja

odbrane, bezbjednosti i zaštite. Zapošljavanje visokoškolaca u 2013. i 2014. godini je približan broju onih koji su prijaljeni Zavodu iz tog sistema obrazovanja dok je u periodu 2005-2012. godine bilo znatno veće (*Tab.39- Prilog*).

Ponuda, tražnja, zapošljavanje i broj novoprijavljenih iz sistema obrazovanja
- kod grupa zanimanja sa visokim obrazovanjem u periodu 2005-2014 god. -

(Tab.10)

Rb.	Gupa zanimanja – područje rada		2005				2008				2013				2014			
	Šif.	Naziv	Ponuda	Novop.	Traž.	Zapoš.	Ponuda	Novop.	Traž.	Zapoš.	Ponuda	Novop.	Traž.	Zapoš.	Ponuda	Novop.	Traž.	Zapoš.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
1	75	Vasp.i nas.druš.-hum-obl.	1.345	104	1.062	696	1.975	194	1.606	1.272	2.960	289	681	309	2.907	243	1.195	577
2	67	Ekonomisti	1.114	209	1.056	663	1.164	243	1.533	812	2.295	572	776	425	2.618	525	809	557
3	66	Menadžeri i organizatori	415	45	56	19	725	154	215	308	1.797	378	128	205	2.094	361	175	234
4	68	Pravnici	1.039	153	647	385	1.050	186	876	563	1.717	427	493	314	1.928	380	533	311
5	82	Društveno-humanistička zanim.	161	20	60	44	282	65	144	147	907	257	105	86	1.135	259	181	161
6	65	Zanim.ugost. i turizma	101	10	65	14	148	18	69	62	688	164	90	71	220	52	27	26
7	90	Medicinari	196	43	184	98	290	47	316	197	623	149	167	113	683	154	250	160
8	28	Zanim.računar. tehnike	166	32	26	11	236	65	193	132	519	140	126	85	607	123	133	107
9	83	Prirodno –matematička zanim.	214	32	48	100	288	69	111	173	481	108	73	64	530	101	60	109
10	72	Zan.odbr. bezbj. i zašt.	40	2	1	6	87	27	12	18	466	142	16	31	577	125	32	55
11	58	Brodari	236	24	68	67	191	27	49	126	303	46	17	40	335	59	21	57
12	88	Ostala zan. kult.umjet. i inform.	49	37	21	22	45	4	26	18	284	67	24	27	334	64	37	50
13	01	Proizvođači bilja	146	10	76	55	117	8	79	52	276	49	38	41	340	52	64	32
14	52	Građevinari	86	15	247	96	62	22	394	118	231	75	205	66	293	98	229	78
15	85	Likovni umjetnici i dizajneri	77	15	27	27	93	22	47	59	185	41	28	27	220	52	27	26
16	86	Scenski umjet. muzič.i književ.	36	13	94	21	64	8	68	41	181	36	24	21	202	58	47	37
17	18	Obrađivači metala	79	7	119	23	8	8	199	52	164	26	65	32	166	25	86	26
18	51	Arhitekti i urbanisti	37	12	101	33	45	21	279	89	153	65	137	66	183	76	110	46
19	56	Zanim.drum.saobraćaja	20	5	14	5	27	5	26	4	133	23	23	9	139	18	19	18
20	87	Zanimanja javnog informisanja	12	4	24	8	36	14	44	30	130	37	44	21	164	47	28	31
21	91	Stomatolozi	07	8	90	56	231	16	129	83	130	27	45	25	144	32	47	21
22	94	Zanim.fizičke kulture	13	-	2	4	19	4	7	13	124	37	3	7	143	23	11	16
23	24	Elektroenergetičari	77	19	63	43	48	16	117	51	120	37	71	26	126	43	62	26
24	64	Trgovci	39	4	17	15	19	3	10	7	101	22	28	18	110	21	14	10
25	Ukupno 1- 24		5.705	823	4.168	2.511	7.250	1.246	6.547	4.427	14.968	3.214	3.407	2.129	16.098	3.001	4.197	2.771
26	% ud ukupnog VSS (red.br. 27.)		85,2	92,3	77,2	82,4	88,2	90,7	75,7	85,6	92,0	93,0	75,5	87,3	90,2	92,3	72,5	87,1
27	Ukupno VSS		6.701	892	5.405	3.049	8.219	1.374	8.667	5.174	16.284	3.460	4.511	2.439	17.846	3.251	5.785	3.182

U 2014. godini nastavljena je realizacija **Progama stručnog osposobljavanja visokoškolaca kojim je obuhvaćeno 3.597 lica**, a najzastupljeniji su bili iz oblasti ekonomije, prava, menadžmenta, turizma, računarstva, itd. Stručno osposobljavanje je u sjevernom regionu obavilo 21,5%, središnjem 59,8% a 18,7% primorskom regionu.

Ponuda, tražnja i zapošljavanje kod visoke stručne spreme
- po zanimanjima u 2014 god. -

(Tab. 11.)

Šifra zanim.	Zanimanja	Ponuda P	Novop. bez staža	Tražnja T	P : T	Zapoš.
1	2	3	4	5	6	7
Ukupno CG		70149	12832	43250	+ 26899	14859
Uupno VII1		17846	3250	5785	+ 12061	3182
710100	Diplomirani poljop. inženjer za proizvodnju bilja	74	3	56	+18	9
710184	Bachelor primijenj.studija poljoprivrede - kontinentalno voćarstvo	30	10	0	+30	2
710194	Stepen bachelor - biljna proizvodnja	46	17	1	+45	1
710195	Voćarstvo i vinogradarstvo – stepen specijaliste	78	10	3	+75	13
710197	Zaštita bilja – stepen specijaliste	30	2	0	30	2
01	Proizvođači bilja	340	52	64	+ 276	32
710200	Diplom.inženjer poljoprivrede za stočarstvo i živinarstvo	12	-	3	+9	1
710294	Stepen bachelor – stočarstvo	32	15	0	+32	1
710295	Stepen specijaliste – stočarstvo	51	7	2	+49	4
02	Stočari i živinari	96	22	5	+ 91	6
710401	Veterinar	12	1	30	-18	7
04	Veterinari	13	2	30	- 17	7
710500	Diplomirani inženjer prehrambene tehnologije	29	6	19	+10	9
05	Prerađivači hrane i pića	36	7	20	+ 4	10
710900	Diplomirani inženjer šumarstva	15	3	12	+3	7
09	Šumari	21	3	12	+	9
711300	Diplomirani inženjer geologije	14		11	+3	1
13	Geolozi	19	3	12	+ 7	6
711500	Diplomirani inženjer rudarstva	11		11	0	10
15	Rudari i oplemenjivači ruda	12	-	15	- 3	10
711600	Diplomirani inženjer metalurgije	44	-	6	+38	8
16	Metalurzi	48	1	8	+ 40	9
711800	Diplomirani mašinski inženjer	61	4	77	- 16	18
711894	Bachelor mašinstva - stepen specijalista	48	4	3	+45	2
711895	Bachelor mašinstva	50	16	5	+45	6
18	Obrađivači metala	166	25	86	+ 80	26
712000	Diplomirani mašinski inženjer - konstruktor	37	1	2	+35	12
20	Mašinski konstruktori i projektanti	40	3	2	+ 38	12
712100	Diplomirani mašinski inženjer za proizvodno mašinstvo	21	-	6	+15	4
21	Mašinski tehnolozi	21	-	7	+ 14	4
712400	Diplomirani inženjer elektrotehnike za energetiku	24	4	52	- 28	11
712481	Stepen specijaliste – Elektrotehnika i računarstvo	8	3	1	+7	2
712494	Stepen bachelor - odsjek za energetiku i automatiku	44	19	1	+43	5

712495	Energetika i automatika – stepen specijaliste	29	7	6	+23	8
24	Elektroenergetičari	126	43	62	+ 64	26
712500	Diplomirani inženjer elektrotehnike za elektromehaniku	0		7	- 7	2
25	Elektromehaničari	0	-	7	- 7	2
712600	Diplomirani inženjer elektrotehnike za elektroniku	41	2	62	-21	22
26	Elektroničari	41	2	62	- 21	22
712700	Diplomirani inženjer elektrotehnike za telekomunikacije	10	-	13	-3	8
27	Zanimanja telekomunikacija	10	-	13	- 3	8
712800	Diplomirani inženjer elektrotehnike za računarsku tehniku	21	3	30	- 9	11
712883	Bachelor primijenjenog računarstva	375	79	55	+320	51
712884	Stepen specijaliste – Primijenjeno računarstvo	87	8	23	+64	12
712894	Elektronika, telekomunikacije i računari - stepen specijaliste	80	15	18	+62	25
712895	Stepen bachelor – elektronika, telekomunikacije i računari	43	18	4	+39	8
28	Zanimanja računarske tehnike	607	123	133	+ 474	107
713100	Diplomirani inženjer za hemijsku tehnologiju	43	2	17	+26	12
713194	Hemijska tehnologija – stepen specijaliste	28	5	2	+26	3
31	Hemičari	106	19	21	+ 85	16
713600	Diplomirani inženjer grafičarstva	10	3	2	+8	1
36	Grafičari	16	4	2	+ 14	2
715000	Diplomirani inženjer geodezije	5	1	23	-18	6
50	Godeti	15	6	23	- 8	8
715100	Diplomirani inženjer arhitekture	38	14	90	-52	25
715183	Stepen bachelor - Arhitektura	89	47	3	+86	1
715195	Arhitektura – stepen specijaliste - projektantski smjer	17	5	2	+15	5
715196	Arhitektura- stepen specijaliste	25	5	11	+14	14
51	Arhitekti i urbanisti	183	76	110	+ 73	46
715200	Diplomirani inženjer građevinarstva	67	11	202	- 135	52
715294	Bachelor - građevinarstva	122	54	5	+117	9
715295	Stepen specijaliste - Građevinarstvo	58	11	6	+52	11
52	Građevinari	293	98	229	+ 64	78
715600	Diplomirani inženjer za drumski saobraćaj	35	4	14	+21	11
715685	Stepen bachelor – Menadžment u saobraćaju	51	8	2	+49	1
715686	Stepen bachelor – Menadžment u elektronskim komunikacijama	11		1	+10	3
715687	Stepen bachelor – Menadžment u saobraćaju i komunikacijama	17		0	+17	1
56	Zanimanja drumskog saobraćaja	139	18	19	+ 120	18
715800	Diplomirani inženjer za vodni saobraćaj	71	4	8	+63	17
715883	Bachelor primijenjenih studija za brodomašinstvo	21	6	0	+21	3
715886	Stepen bachelor – Menadžment i bezbjednost marina i jahti	10	2	0	+10	3
715894	Bachelor pomorskih nauka	36	9	2	+34	4
715895	Stepen bachelor - menadžment u pomorstvu	89	21	5	+84	13
715896	Stepen specijaliste – menadžment u pomorstvu	57	2	3	+54	10
58	Brodari	335	59	21	+ 314	57
59	Vazduhoplovci	8	4	1	+7	-
716494	Bachelor marketinga	84	18	6	+78	7
716495	Stepen specijaliste - Marketinga	18	2	6	+12	2
64	Trgovci	110	21	14	+ 96	10
716500	Diplomirani ekonomista za turizam i ugostiteljstvo	77	5	35	+42	19
716580	Stepen bachelor - Turizam	152	51	1	+151	4
716593	Bachelor turističkog i hotelijerskog menadžmenta	230	49	8	+222	19
716594	Stepen specijaliste turizma	344	24	18	+326	46
716595	Stepen specijaliste hotelijerstva	53	6	6	+47	9
65	Zanimanja ugostiteljstva i turizma	894	139	72	+ 822	103

716600	Diplomirani menadžer	206	32	55	+151	43
716610	Diplomirani inženjer organizacije rada	15	5	2	+13	3
716616	Menadžer za internacionalni biznis	14		3	+11	3
716651	Stepen specijaliste - Menadžment	78	5	7	+71	7
716683	Bachelor primjenjenog menadžmenta	439	76	32	+407	38
716684	Bachelor primjenjenog menadžmenta za marketing	60	13	2	+58	6
716685	Bachelor primjenjenog menadžmenta za finansije i računovodstvo	139	26	5	+134	21
716688	Specijalista finansijskog menadžmenta	68	3	8	+60	12
716690	Bachelor poslovnog engleskog jezika	80	25	2	+78	8
716694	Bachelor menadžmenta u turizmu	219	29	7	+212	25
716695	Bachelor menadžmenta u hotelijerstvu	73	5	5	+68	11
716696	Bachelor menadžmenta u carini, špediciji i osiguranju	248	39	20	+228	19
716697	Bachelor finansijskog menadžmenta	270	61	15	+255	28
66	Menadžeri i organizatori	2094	361	175	+ 1994	234
716700	Diplomirani ekonomista za opštu ekonomiju, bankarstvo i finansije	399	30	218	+181	119
716710	Diplomirani ekonomista	481	87	459	+22	132
716779	Stepen bachelor – Bankarstvo, finansije i računovodstvo	56	19	2	+54	4
716780	Stepen bachelor - Strukovni menadžer	32	8	3	+29	3
716784	Stepen specijaliste - Menadžer u carini, špediciji i osiguranju	41	7	4	+37	5
716785	Stepen specijaliste - Menadžment u poslovno-civilnoj bezbjednosti	27	4	1	+26	4
716786	Stepen bachelor – Strukovni ekonomista	159	23	5	+154	13
716787	Stepen bachelor – Međunarodna ekonomija, finansije i biznis	80	20	9	+71	15
716794	Bachelor - ekonomije	1232	293	76	+1156	249
67	Ekonomisti	2618	525	809	+ 1809	557
716800	Diplomirani pravnik	894	119	499	+395	191
716894	Bachelor prava	280	101	10	+270	21
716895	Pravne nauke - stepen specijaliste	645	110	20	+625	96
68	Pravnici	1928	380	533	+ 1395	311
716923	Informatičar	34	8	32	+2	14
716994	Stepen bachelor – informacione tehnologije	41	12	4	+37	5
69	Informatičari i statističari	86	22	58	+ 28	27
717231	Kriminalist	70	5	1	+69	5
717284	Međunarodni odnosi i diplomatija - stepen specijaliste	133	13	11	+122	24
717285	Politikologija - stepen specijaliste	92	21	9	+83	15
717286	Stepen bachelor - međunarodni odnosi	107	44	2	+105	3
717289	Stepen specijaliste - Bezbjednost	42	7	1	+41	3
72	Zanimanja odbrane, bezbjednosti i zaštite	577	125	32	+ 545	55
717501	Profesor vaspitanja predškolske djece	41	2	42	-1	-
717502	Profesor razredne nastave	239	9	283	- 44	80
717505	Profesor filozofije i logike	50	7	9	+41	6
717509	Profesor istorije i geografije	30	2	13	+17	5
717510	Profesor istorije	71		25	+46	20
717515	Profesor srpskohrvatskog jezika	311	16	26	+285	61
717525	Profesor ruskog jezika	43	2	20	+23	7
717526	Profesor francuskog jezika	37	3	21	+16	10
717527	Profesor italijanskog jezika	100	5	43	+57	18
717531	Profesor njemačkog jezika	18	2	27	-9	8
717534	Profesor engleskog jezika	336	19	165	+171	77
717569	Profesor muzičke grupe predmeta	9		115	- 106	21
717579	Profesor fizičke kulture	233	19	47	+186	31
717586	Profesor klavira	7	2	59	-52	17
717589	Bachelor primjenjenih studija za predškolsko vaspitanje	123	18	1	+122	13

717590	Bachelor - odsjek za učiteljske studije	271	22	4	+267	63
717591	Bachelor - odsjek za engleski jezik i književnost	91	28	3	+88	-
717593	Engleski jezik i književnost - stepen specijaliste	250	33	1	+249	23
717596	Predškolsko vaspitanje - stepen specijaliste	149	6	7	+142	27
717597	Pedagogija - stepen specijaliste	122	6	4	+118	24
717598	Srpski jezik i južnoslovenske književnosti - stepen specijaliste	65	3	0	+65	9
75	Vaspitači i nastavnici društveno-humanističke oblasti	2907	243	1195	+ 1712	577
717601	Profesor matematike	6	-	177	-171	10
717612	Profesor geografije	45	3	20	+25	13
717690	Stepen specijaliste – Geografija-Prosvjetno-pedagoški	30	6	0	+30	2
717694	Biologija – stepen specijaliste	27	1	1	+26	8
76	Nastavnici prirodno-matematičke struke	125	9	273	- 148	38
77	Nastavnici tehničko-tehnološke struke	5	1	7	- 2	1
718201	Filozof	16	2	11	+5	5
718210	Filolog	30	5	9	+21	9
718215	Pedagog	57	5	36	+21	25
718220	Psiholog	110	27	46	+64	25
718225	Sociolog	21	2	10	+11	4
718230	Politolog	58	7	17	+41	16
718235	Defektolog	43	10	14	+29	13
718283	Stepen specijaliste - Psihologija	52	6	0	+52	8
718284	Novinarstvo - stepen specijaliste	49	6	12	+37	10
718285	Socijalna politika i socijalni rad - stepen specijaliste	96	20	6	+90	5
718290	Stepen specijaliste – Evropske studije	29	4	1	+28	5
718295	Bachelor politikolog - diplomatski smjer	67	16	0	+67	8
718296	Bachelor psihologije	92	34	1	+91	3
718297	Bachelor politikolog - smjer za socijalni rad	72	26	2	+70	4
718298	Bachelor politikolog - smjer novinarstvo	73	21	3	+70	9
718299	Sociologija - stepen specijaliste	61	4	2	+59	5
82	Društveno-humanistička zanimanja	1135	259	181	+ 954	161
718301	Matematičar	24	3	9	+15	20
718310	Fizičar	11		10	+1	9
718330	Biolog	52	2	8	+44	9
718340	Geograf	45	3	1	+44	8
718381	Stepen specijaliste – Zaštita životne sredine	45	6	5	+40	4
718382	Stepen specijaliste – Biologija-Ekologija	19		0	+19	3
718384	Bachelor - visoka škola za računarstvo i informacione tehnologije	45	8	0	+45	16
718388	Stepen bachelor – računarske nauke	33	13	3	+30	6
718389	Računarske nauke – stepen specijaliste	30	2	3	+27	11
718396	Stepen bachelor - smjer teorijska matematika	4	2	0	+4	2
83	Prirodno-matematička zanimanja	530	101	60	+ 470	109
718500	Diplomirani likovni umetnik	8		3	+5	2
718501	Slikar	42	4	2	+40	8
718512	Grafički dizajner	28	3	11	+17	4
718594	Stepen bachelor - grafički dizajn	27	12	0	+27	3
718596	Stepen specijaliste - Grafika	13	2	1	+12	4
85	Likovni umjetnici i dizajneri	220	52	27	+ 193	26
718600	Diplomirani muzičar	51	8	41	+10	16
718641	Glumac	14	6	2	+12	2
718695	Stepen bachelor – opšta muzička pedagogija	19	9	0	+19	3
718696	Stepen specijaliste – opšta muzička pedagogija	19		0	+19	5
718699	Produkcija – stepen specijaliste	12	2	0	+12	2

86	Scenski umjetnici,muzičari i književnici	202	58	47	+ 155	37
718721	Novinar	62	12	17	+45	21
718794	Stepen bachelor - dizajn vizuelnih komunikacija	35	13	3	+32	3
87	Zanimanja javnog informisanja	164	47	28	+ 136	31
718831	Istoričar umjetnosti	14	3	8	+6	2
718833	Arheolog	7	2	5	+2	3
718834	Etnolog	7		2	+5	2
718884	Stepen bachelor - albanski jezik i književnost	12	4	0	+12	4
718887	Njemački jezik i književnost – stepen specijaliste	25	6	0	+25	5
718888	Stepen specijaliste – italijaniski jezik I književnost	64	6	0	+64	12
718889	Stepen specijaliste – francuski jezik i književnost	29	4	1	+28	3
718890	Stepen specijaliste - Ruski jezik i književnost	28	-	0	+28	6
718892	Stepen specijaliste - Prevodilaštvo	15	2	2	+13	4
88	Ostala zanim.kulture, umjetnosti i informisanja	334	64	37	+ 297	50
719000	Doktor medicine	276	95	221	+55	107
719083	Bachelor primjenjene fizioterapije	147	22	5	+142	18
719084	Bachelor primjenjenih studija visoke medicinske škole	132	25	3	+129	11
719085	Bachelor primjenjenih studija Visoke škole sestrinstva	13	-	2	+11	4
719086	Primijenjena fizioterapija – stepen stecijaliste	78	2	0	+78	12
90	Medicinari	683	154	250	+ 433	160
719100	Doktor stomatologije	135	31	45	+90	20
91	Stomatolozi	144	32	47	+ 97	21
719200	Diplomirani farmaceut	14	1	122	- 108	35
719285	Doktor farmacije	56	10	0	+56	12
92	Farmaceuti	74	20	124	- 50	47
719300	Diplomirani socijalni radnik	32	4	5	+27	7
93	Zanimanja socijalne zaštite	40	11	5	+ 35	8
719400	Diplomirani pedagog za fizičku kulturu	5		1	+4	2
719494	Fizička kultura - stepen specijaliste	58	3	3	+55	10
719495	Stepen bachelor - fizička kultura	55	17	1	+54	2
94	Zanimanja fizičke kulture	143	23	11	+ 132	16
719585	Stepen bachelor – sportsko novinarstvo	44	15	3	+41	6
719587	Strukovni menadžer u sportu	5	2	2	+3	2
719591	Organizator sportskog poslovanja	8	2	0	+8	2
95	Sportisti	107	31	6	+ 101	12
98	Vjerska zanimanja	9	3	0	+3	-
ukupno VII2		531	69	153	+ 378	120
51	Arhitekti i urbanisti	14	8	2	+12	1
65	Zanimanja ugostiteljstva i turizma	10	1	0	+ 10	1
66	Menadžeri i organizatori	75	10	5	+ 70	8
67	Ekonomisti	104	10	20	+ 80	23
68	Pravnici	30	3	11	+ 19	8
75	Vaspitači i nastavnici društveno-humanističke oblasti	33	3	2	+ 31	2
82	Društveno-humanistička zanimanja	94	7	16	+ 78	19
83	Prirodno-matematička zanimanja	27	1	5	+ 22	6
90	Medicinari	10	3	49	- 39	15
92	Farmaceuti	21	10	2	+ 19	4
ukupno VIII		21	4	100	- 79	9

4. Ponuda, tražnja i zapošljavanje - regionalno

Već relativno duži period prisutan je trend **povećavanja regionalnih razlika na tržištu rada** Crne Gore sagledavajući to kroz obim i strukturu ponude, tražnje i zapošljavanja i njihove međusobne odnose.

Tako je u 2005. godini **ponuda radne snage u sjevernom regionu** činila 35,4% ukupne ponude u Crnoj Gori, **prijavljena tražnja** 15,2% a **zapošljavanja** 17,7%. U 2008. godini to učešće je bilo 37,1% : 14,6% : 15,7% da bi u 2014. god. taj odnos bilo 33,1% : 8,5% : 10,5%.

Nasuprot tome, u **primorskom regionu ostvarena su povoljnija kretanja** posebno u pogledu obim i strukture tražnje i zapošljavanja (*Tab.12.*). Tako je učešće tražnje tog regiona u ukupnoj tražnji povećano sa 48,2% u 2008. na 61,1% u 2014. godini dok je, učešće zapošljavanja, u istom periodu, povećano sa 38,5% na 52,7%.

Kada se regionalne razlike posmatraju kroz **odnos zapošljavanja i ponude radne snage**, kao relevantnijeg pokazatelja stanja na tržištu rada, **regionalne razlike su još veće**. Tako je u 2008. godini zapošljavanje u sjevernom regionu bilo 4,0 puta manje od iskazane ponude (6.659 : 27.101) da bi u 2014. bilo 14,7 puta manja (1.578 : 23.204). U primorskom regionu zapošljavanje i ponuda su u 2008. godini bili gotovo izjednačeni (14.951 : 14.933) da bi u 2014. godini zapošljavanje bilo 48,8% niže od ponude (15.193 : 7.774)

Ukupna ponuda, tražnja i zapošljavanje po regionima - u periodu 2005 – 2014. god -

(*Tab.12.*)

Rb.	Godina	Region	Ponuda P	% u ukup.	Tražnja T	% u ukup.	Zapoš. Z	% u ukup.	Z : P (8 : 4)	
									Nomin.	Index
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	2005.	Sjeverni	34.071	35,4	5.383	15,2	3.833	17,7	+ 30.238	11,3
2		Središnji	41.967	43,6	13.027	36,6	9.440	43,8	+ 32.527	22,5
3		Primorski	20.106	21,0	17.128	48,2	8.326	38,5	+ 11.780	41,4
4		Ukupno	96.144	100,0	35.538	100,0	21.599	100,0	+ 74.545	22,5
5	2008.	Sjeverni	27.101	37,1	9.572	14,6	6.659	15,7	+ 20.442	24,6
6		Središnji	31.019	42,5	30.995	47,3	20.666	48,9	+ 10.353	66,6
7		Primorski	14.933	20,4	24.932	38,1	14.951	35,4	- 18	100,2
8		Ukupno	73.053	100,0	65.499	100,0	42.276	100,0	+ 30.777	57,8
9	2011.	Sjeverni	24.162	34,3	4.258	9,4	2.941	12,8	+ 21.221	12,2
10		Središnji	32.286	45,7	18.419	40,7	10.449	45,7	+ 21.837	32,4
11		Primorski	14.121	20,0	22.587	49,9	9.505	41,5	+ 4.616	63,7
12		Ukupno	70.569	100,0	45.264	100,0	22.895	100,0	+ 47.674	32,4
13	2012.	Sjeverni	23.140	34,1	6.675	14,0	2.418	11,2	+ 20.722	10,5

14	2013.	Središnji	30.368	44,7	17.151	35,7	10.246	47,2	+ 20.122	33,7
15		Primorski	14.454	21,2	24.125	50,3	9.040	41,6	+ 5.414	62,5
16		Ukupno	67.901	100,0	47.951	100,0	21.704	100,0	+ 46.197	32,0
17		Sjeverni	25.149	36,4	2.821	7,4	1.213	7,9	+ 23.936	4,8
18		Središnji	31.062	45,0	13.008	34,4	6.043	39,7	+ 25.019	19,5
19		Primorski	12.806	18,6	22.073	58,2	8.017	52,4	+ 4.789	62,6
20		Ukupno	69.017	100,0	37.905	100,0	15.273	100,0	+ 53.744	22,2
21	2014.	Sjeverni	23.204	33,1	3.657	8,5	1.578	10,7	+ 21.626	6,8
22		Središnji	31.746	45,3	12.855	29,7	5.410	36,6	+ 26.336	17,1
23		Primorski	15.193	21,6	26.738	61,1	7.774	52,7	+ 7.419	51,2
24		Ukupno	70.143	100,0	43.250	100,0	14.762	100,0	+ 55.381	21,1

Trend povećavanja regionalnih razlike vidi se kroz obim i strukturu zapošljavanja po opštinama i regoinima datog u narednom pregledu (Tab. br.13.). Već je navedeno je da je zapošljavanje u 2014. u odnosu na 2008. godinu na nivou CG oko 2,8 puta niže. Međutim u sjevernom regionu je to 4,2 puta, središnjem 3,8 puta dok je u primoprskom regoinu taj pad bio blaži (1,0 : 1,9). Kod srednjeg obrazovanja slični su trendovi a kod visokog nešto povoljniji (Tab.29 i 30 -Priloga) .

Zapošljavanje u 2008 i 2014. godini (ukupno i kod sredne stručne spreme)
- regionalno i po opštinama -

(Tab.13.)

Rb.	Opština/ Region	Zapoš. - ukupno		Razlika 2014 : 2008		Zapoš. sred. struč. spreme		Razlika 2014 : 2008	
		2008	2014	Nomin.	Index	2008	2014	Nominal.	Index
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	AN.	64	52	- 12	81,3	31	24	- 7	77,4
2	BE.	1.065	92	- 973	8,6	617	26	- 591	4,2
3	B.P.	2.001	554	- 1.447	27,7	1232	208	- 1024	16,8
4	K.L.	541	13	- 528	2,4	374	8	- 366	2,2
5	MO.	393	50	- 343	12,7	275	21	- 253	7,6
6	PL.	64	66	+ 2	103,2	41	15	- 26	36,6
7	PV.	1.660	594	- 1.066	35,8	1.116	358	-758	32,1
8	P.Ž.	140	4	- 136	2,8	84	2	- 82	2,4
9	RŽ.	508	112	- 396	22,1	272	17	- 255	6,3
10	ŠA..	5	1	- 4	20,0	4	-	- 4	-
11	ŽA..	218	60	- 158	27,5	131	24	- 107	18,3
12									
13	Sjev.	6.659	1.578	- 5.081	23,7	4.177	714	- 3581	17,1
14									

15	CT.	472	284	- 188	60,2	264	83	- 181	31,4
16	DG.	559	115	- 444	20,6	301	46	- 255	15,3
17	NK.	4.176	446	- 3.730	10,7	2.951	220	- 2.731	7,5
18	PG.	15.455	4.577	- 10.878	29,6	9.827	1.890	- 7.037	19,3
19									
20	Sred.	20.666	5.410	- 15.256	26,2	13.343	2.234	- 11.109	16,7
21									
22	BR.	3.074	744	- 2.330	24,2	1.806	309	- 1.497	17,1
23	BD.	2.934	1.442	- 1.492	49,2	1.896	655	- 1.241	34,5
24	H.N.	4.275	3.298	- 977	77,2	2.448	974	- 1.474	39,8
25	KOT.	1.991	793	- 1.198	39,8	1.274	312	- 962	24,5
25	TV.	1.396	1.191	- 205	85,3	858	507	- 351	59,1
27	UL.	1.281	370	- 911	28,8	665	177	- 488	26,6
28									
29	Prim.	14.951	7.774	- 7.177	52,0	8.947	3.142	- 5.805	35,2
30									
31	Ukup.C.G	42.276	14.762	- 27.514	34,9	26.467	6.090	- 20.377	23,0

5. Ponuda, tražnja i zapošljavanja na nivou mikro-tržišta

5.1. Osnovne karakteristike

Kod analiziranja **kretanja i odnosa, ponude, tražnje i zapošljavanja** kod nekih manjih opština nominalni pokazatelji, zbog višestruko niže frekvencije, na tim mini-lokalnim tržištima su praktično neuporedivi sa srednjim i većim opštinama tako da je, u cilju objektivizacije tog analiziranja, 21 opština sistematizovana u **9 "mikro tržišta"** (Bijelo Polje-Mojkovac-Kolašin; Berane-Andrijevica-Plav; Rožaj; Pljevlja; Nikšić-Plužine-Šavnik-Žabljak; Podgorica-Danilovgrad-Cetinje; Bar-Ulcinj; Budva-Tivat-Kotor i Herceg Novi).

Osnovni elementi **kretanje ponude, tražnje i zapošljavanja, i njihove strukturne odnose na nivou mikro-tržišta** sagledana su za period 2005-2014. godine i u 2014. godini a u **posebnom dijelu, analizirana su kretanja i odnosi ostvareni kod srednjoškolskog obrazovanja** za zanimanja koja su najzastupljenija na tim mikro-tržištima (Tab.17-25.) a, prije svega, kod onih koja proizvode redovni sistem obrazovanja (ova zanimanja su u tabelama za **pojedina mikro-tržišta data u boldiranom kurzivu**).

Posmatrajući odnose i kretanja na tržištu rada u **periodu 2005-2014. godinu vide se znatne promjene i razlike između pojedinih mikro-tržišta (Tab.40.-Prilog)**. Ta kretanja i odnosi su bili znatno povoljniji a i razlike se bile manje u vrijeme

ostvarivanog ekonomskog rast (2006-2008. godinu) od ostvarivanih nakon toga tj. u vrijeme uticaja ekonomske krize.

Kada je u pitanju **srednje obrazovanje odnosi između ponude, tražnje i zapošljavanja**, u 2014. godini su bili najnepovoljniji na nivou mikro-tržišta Rožaje i Berane-Andrijevica-Plav a znatno povoljniji na mikro-tržištima Budva-kotor-Tivat i Herceg Novi. Na to posebno ukazuje odnos (index) između zapošljavanja i evidentirane ponude radne snage (kol.11) prema kojem je u opštini Rožaje zapošljavanje 68,5 puta bilo manje (1.165 : 17) a u opštinama Berane-Andrijevica-Plav 48,7 puta (3.165 : 65). Kod ovih mikro-tržišta je i ukupno zapošljavanje višestruko manje od broja novoprimljenih iz sistema srednjoškolskog obrazovanja (kol.14).

Zapošljavanje je kod srednjeg obrazovanja u 2014. u odnosu na 2013. godinu bilo za 4,5% niže ali je **nivou mikro-tržišta**: Nikšić-Plužine-Šavnik-Žabljak niže za 42,2% (486 : 841) a kod mikro tržišta Pljevlja bilo dvostruko veće (358 :178), itd.

Ponuda, tražnja i zapošljavanje u 2014 god.

- III + IV sss - po mikro-tržištima -

(Tab.14 .)

Rb.	Mikro-tržišta	Ukupna ponuda P	Ponuda bez staž. -BS		% BS u P	% NBS u P	Traž. T	Index T : P	Zapoš. Z	Odnosi - Index			
			Ukup BS	Nvp. NBS						Z : P 10 : 3	Z : T 10 : 8	Z : BS 10 : 4	Z : NBS 10 : 5
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1	BP-M-KI	5492	1591	765	29,0	14,0	342	6,3	237	4,3	69,3	14,8	31,0
2	BE-A-PI	3165	1178	702	37,2	22,2	125	4,0	65	2,1	52,0	5,5	9,3
3	Rž	1165	529	376	45,4	32,3	80	6,8	17	1,5	21,3	3,2	4,5
4	Pv	2525	505	199	20,0	7,8	473	18,7	358	14,2	75,7	70,8	180,0
5	Nk-Pž –Š-Ž	4954	1095	678	22,1	13,7	502	10,2	242	4,8	48,2	22,1	35,7
6	Pg-D-C	11414	3202	2224	28,1	19,5	3000	26,3	2018	17,7	67,3	63,1	90,7
7	Br-U	2818	465	323	16,5	11,5	1253	44,5	486	17,3	38,8	104,5	150,5
8	Bd-K-T	2816	644	480	22,8	17,0	2991	106,2	1474	51,2	49,3	228,8	307,1
9	HN	1825	280	243	15,4	13,3	1414	77,5	1194	65,4	84,5	426,4	491,4
10	Ukupno	36174	10118	5972	28,0	16,5	10180	28,2	6101	16,8	60,0	60,0	102,2

Kada se odnosi između ponude, tražnje i zapošljavanja posmatraju **po opštinama u okviru pojedinih mikro-tržišta navedene razlike su još veće (Tab.15.)**. To posebno pokazuju nominalni iskazi i index-i iz kolone 6 i 7 i iz kol.17 i 18.

Ponuda tražnja i zapošljavanje u 2014 .godini
 - ukupno i za srednju stručnu spremu po opštinama i mikro-tržištima-

(Tab.15.)

Rb	Opšt.	Ukupno			Razlika 5 : 3		III sss			IV sss			III + IV sss			Razlika 16 : 14	
		P	T	Z	Nom.	Index	P	T	Z	P	T	Z	P	T	Z	Nom.	Index
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
1	BP	6817	968	544	6273	7,9	1702	114	78	2191	173	130	3983	287	208	3696	5,3
2	MK	1234	125	50	1184	4,0	421	10	8	355	27	13	776	37	21	755	2,7
3	KL	1257	76	13	1244	1,1	333	9	1	397	9	7	730	18	8	722	1,1
4	Σ1-3	9308	1169	607	8701	6,5	2456	133	87	2943	209	150	5489	342	237	5252	4,3
5	BE	4140	349	97	4043	2,4	726	6	8	1583	69	18	2309	75	26	2283	1,2
6	AN	702	114	52	650	7,4	160	12	8	279	13	16	439	25	24	415	5,8
7	PL	965	260	66	899	6,8	117	7	2	300	18	13	417	25	15	402	3,6
8	Σ5-7	5807	723	215	5592	3,7	1003	25	18	2162	100	47	3165	125	65	3100	2,1
9	RO	2790	386	108	2682	3,8	524	18	5	640	62	12	1164	80	17	1147	1,5
10	PV	4312	1059	594	3718	13,8	1125	280	172	1400	193	187	2525	473	359	2166	14,2
11	NK	8188	1301	442	7746	5,4	1629	164	71	2689	256	145	4318	420	216	4102	5,0
12	PŽ	298	30	3	295	1,0	104	5	-	86	3	2	190	8	2	188	1,0
13	ŠA	168	17	1	167	0,6	43	1	-	61	2	1	104	2	-	104	0,0
14	ŽB	521	273	60	461	11,5	98	27	8	246	44	26	344	71	34	310	9,8
15	Σ11-14	9175	1621	506	8669	5,5	1874	197	79	3082	305	174	4956	501	252	4704	5,1
16	PG	18927	10575	4569	14358	24,2	2755	625	504	6231	2161	1386	8986	2796	1890	7096	21,0
17	DG	2000	426	115	1885	5,7	459	25	12	710	42	34	1169	67	46	1123	4,0
18	CT	2631	553	284	2347	10,8	433	50	17	825	87	65	1258	137	82	1176	2,2
19	Σ16-18	23558	11554	4968	18590	21,1	3647	700	533	7766	2290	1485	11413	3000	2018	9395	9,4
20	BR	4397	2828	735	3662	16,7	787	541	130	1254	351	173	2041	892	303	1711	15,0
21	UL	1892	1561	370	1522	19,6	377	238	84	401	123	93	778	361	177	601	22,7
22	Σ20-21	6289	4389	1105	5184	17,6	1164	779	214	1655	474	246	2819	1253	480	2312	17,2
23	BD	1836	12953	1431	11522	78,0	348	631	199	631	873	456	979	1504	655	324	67,0
24	KO	1969	2377	787	1189	40,0	450	404	133	605	380	176	1055	784	309	746	29,3
25	TV	1549	2636	1191	358	76,8	352	349	193	492	354	314	844	703	507	337	60,0
26	Σ23-25	5354	17966	3409	1945	63,7	1150	1384	525	1728	1607	946	2878	2991	1471	1407	51,2
27	HN	3550	4424	3275	275	92,3	838	991	678	986	423	513	1824	1414	1191	623	65,3
28	Ukup.	70143	43250	14726	55381	21,1	13871	4517	2311	22297	5663	3779	36168	10180	6090	30078	16,8

Kod visokog obrazovanja odnosi između ponude, tražnje i zapošljavanja, u 2014. godini su bili najnepovoljniji na nivou mikro-tržišta: Nikšić – Plužine-Šavnik-Žabljak, Rožaje i Berane-Andrijevica-Plav a kao i kod srednjeg obrazovanja povoljniji na nivou mikro-tržišta: Budva-kotor-Tivat i Herceg Novi. Na nivou **svih mikro-tržišta zapošljavanje je** u 2014. veće u odnosu na 2013. godinu.

Ponuda, tražnja i zapošljavanje u 2014. godini
 - Visoka stručna sprema - pod-tržišta -

(Tab.16 .)

Rb.	Pod-tržišta	Ukup. ponud P	Ponuda bez staž. -BS		% BS u P	% NBS u P	Traž. T	Odnos T(8) : P(3)		Zapoš Z	Odnosi - Index			
			Ukup BS	Nvp. NBS				Nom.	Index		Z : P 11 : 3	Z : T 11 : 8	Z : BS 11 : 4	Z : NBS 10 : 5
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1	BP-M-KI	1603	712	270	44,4	16,8	433	+1170	27,0	208	12,9	48,0	29,2	77,0
2	BE-A-PI	1191	571	240	48,0	20,2	284	+907	23,8	103	8,6	36,3	18,0	43,0
3	RŽ	674	335	129	49,7	19,2	179	+495	26,5	55	8,2	30,4	16,4	42,6
4	Pv	840	399	198	47,5	23,6	219	+621	26,0	137	16,3	69,5	34,3	69,2
5	Nk-Pž -Š-Ž	2779	1088	389	39,2	14,0	357	+2422	12,8	145	5,2	40,7	13,3	37,3
6	Pg-D-C	6840	3114	1351	28,8	19,7	2798	+4042	41,0	1554	22,7	55,5	22,7	115,0
7	Br-U	1645	559	267	34,0	16,3	455	+1190	27,6	217	13,2	47,7	13,2	81,3
8	Bd-K-T	1330	520	240	39,1	18,0	802	528	60,3	442	33,3	55,2	33,3	184,2
9	HN	943	297	164	31,5	17,4	259	+684	27,5	321	34,0	124,0	34,0	195,7
10	Ukupno	17845	7586	3239	42,5	18,2	5786	+120599	32,4	3183	17,8	55,0	18,0	98,3

5.2. Ponuda, tražnja i zapošljavanje po pojedinim mikro-tržištima
 - III i IV sss - po zanimanjima - u 2014. godini-

Bijelo Polje - Mojkovac - Kolašin

(Tab.17 .)

Šifra	Zanimanje	Ponuda	NBS	Tražnja	Razlika 3 - 5	Zapoš.
1	2	3	4	5	6	7
ukupno III		2545	278	133	+ 2412	87
300502	Pekar	2		9	7	1
300511	Mljekar	2	0	0	+22	
300513	Mesar	7		0	+7	
05	Prerađivači hrane i pića	17	3	9	+ 8	1
301000	Prerađivač i obrađivač drveta	28		0	+28	
301035	Stolar za montažu, opravke i održavanje	6		0	+6	
10	Prerađivači i obrađivači drveta	34	0	1	+ 33	0
301608	Rukovalac postrojenja za hladno valjanje i vučenje čelika	30	0	0	+ 30	
16	Metalurzi	34	3	0	+ 34	0
301801	Metalostrugar	116	9	1	+115	4

301802	Metaloglodač	33	3	0	+33	
301813	Bravar	87	6	3	+84	3
301816	Autolimar	4		0	+4	
301835	Elektrozavarivač	22		4	+18	
301836	Zavarivač - rezač gasom	8		0	+8	
18	Obrađivači metala	283	21	8	+ 275	7
301900	Monter - instalater	4	1	1	+3	
301972	Vodoinstalater	39	8	0	+39	2
301973	Instalater grijanja	48	6	1	+47	3
301974	Instalater klimatizacije	4	1	0	+4	
301980	Instalater sanitarnih uređaja, grijanja i klimatizacije	11	10	0	+11	
19	Monteri i instalateri u mašinstvu	107	26	2	+ 105	5
302200	Mehaničar, mašinista, mašinbravar	70	1	0	-70	2
302220	Automehaničar	202	30	2	-200	6
22	Mehaničari i mašinsti	286	32	2	+ 284	9
302400	Elektromonter - instalater	20	4	7	-13	3
302431	Elektroinstalater	75	13	0	-75	5
302432	Elektromonter instalacija i mašina	27	3	0	-27	4
24	Elektroenergetičari	129	20	7	+ 122	12
302500	Elektromehaničar	85	13	3	-82	4
302564	Autoelektričar	67	11	0	-67	
25	Elektromehaničari	157	24	3	+ 154	4
302700	Monter telekomunikacionih mreža	12	0	0	+12	0
27	Zanimanja teletomunikacije	15	1	0	+ 15	0
303921	Prelac	53	2	0	+53	1
303931	Tkač	25		0	+25	
303951	Apreter - doradivač tekstila	17		0	+17	
39	Tekstilci	97	3	0	+ 97	1
304000	Krojač i konfekcionar	11		0	+11	
304023	Šivač konfekcije	83	2	1	+82	8
304024	Krojač	15		0	+15	
40	Proizvodači odjeće	114	5	1	+ 113	10
304221	Obučar	89	3	0	+89	8
304223	Izrađivač gornjih djelova obuće	51		0	+51	
42	Obučari i kožni galanteristi	147	3	0	+ 147	9
305201	Armirač	8	1	0	+8	
305203	Tesar	13		0	+13	
305204	Zidar	14	0	0	+14	1
305231	Rukovalac jednostavnih građevinskih mašina	9		0	+9	
52	Građevinari	43	1	7	+ 36	1
305302	Građevinski keramičar	12	3	0	+12	1
53	Zanimanja završnih građevinskih radaova	19	4	0	+ 19	1
305600	Vozač drumskog vozila	39	1	12	+27	1
56	Zanimanja drumskog saobraćaja	40	1	13	+ 27	1
306400	Prodavac	418	36	19	+ 399	12
306461	Magacioner	30	4	3	+27	0
64	Trgovci	450	40	22	+ 428	12
306513	Kelner	195	39	3	+192	3
306515	Kuvar jednostavnih jela	210	28	1	+209	2
65	Zanimanja ugostiteljstva i turizma	406	67	5	+ 401	5
307101	Administrator	20	6	0	+ -20	
307111	Daktilograf	38	2	0	+38	1

71	Administratori	58	8	0	+ 58	1
309640	Frizer za žene	49	8	0	-49	3
309641	Frizer za muškarce	20	5	1	-19	
96	Zanimanja ličnih usluga	75	14	1	+ 74	3
ukupno IV		2944	488	209	+ 2735	150
400100	Poljop. tehničar za proizv.bilja - ratarski tehničar	19	9	0	+19	0
400141	Tehničar poljoprivredne mehanizacije	10		0	+10	
01	Proizvođači bilja	34	9	0	+ 34	0
400400	Veterinarski tehničar	55	8	2	+ 53	2
04	Veterinari	55	8	2	+ 53	2
400500	Tehničar za biotehnologiju	41	9	0	+41	0
400571	Prehrambeni fizičko - hemijski laborant	17	9	0	+17	0
05	Prerađivači hrane i pića	69	19	0	+ 69	0
400900	Šumarski tehničar	24	3	1	+ 23	0
09	Šumari	24	3	1	+ 23	0
401000	Tehničar prerade i obrade drveta	38		0	+38	0
10	Prerađivači i obrađivači drveta	41	0	0	+ 41	0
401800	Mašinski tehničar - kontrolor kvaliteta	14	3	0	+14	0
18	Obrađivači metala	21	3	0	+ 21	1
402000	Mašinski tehničar - konstruktor	118	9	0	+118	6
402001	Tehničar konstruisanja mašinskih elemenata	3		0	+3	
402003	Tehničar za kompjutersko konstruisanje i upravljanje	11	9	0	+11	0
20	Mašinski konstruktori i projekanti	132	18	0	+ 132	6
402100	Mašinski tehničar - tehnolog	117	8	6	+111	3
21	Mašinski tehnolozi	118	8	6	+ 112	3
402200	Mašinski tehničar - tehnolog održavanja mašina	24	4	0	+24	0
402282	Automehatroničar	1	1	0	+1	0
22	Mehaničari i mašinisti	27	5	0	+ 27	0
402400	Elektrotehničar energetike	69	15	12	+57	8
402401	Elektroenergetski tehničar	5		4	+1	
24	Elektroenergetičari	74	15	16	+ 58	11
402500	Elektrotehničar elektromehanike	14	1	0	+14	1
402504	Elektrotehničar rashladnih i termičkih uređaja	12	8	0	+12	
402580	Elektrotehničar multimedija	6	4	0	+6	0
25	Elektromehaničari	34	13	2	+ 32	1
402600	Elektrotehničar elektronike	16	3	0	+16	1
26	Elektroničari	16	3	0	+ 16	1
402700	Elektrotehničar za telekomunikacije	103	11	1	+102	5
402701	Tehničar montaže telekomunikacionih mreža	1		0	+1	
27	Zanimanja teletomunikacije	104	12	1	+ 103	5
402800	Elektrotehničar za računare	91	29	2	+89	4
28	Zanimanja računarske tehnike	92	29	2	+ 90	4
403101	Hemijski tehničar	17	0	0	+17	2
403121	Hemijski laborant	16	1	0	+16	2
31	Hemičari	42	1	0	+ 42	4
403900	Tekstilni tehničar	25	2	0	+25	2
403921	Tehničar predenja	21	0	0	+21	
39	Tekstilci	59	3	0	+ 59	2
404000	Konfekcijski tehničar	51	4	0	+51	4
404001	Konfeksionar tekstila	19	0	0	+19	2

40	Proizvođači odjeće	63	4	0	+ 63	6
405200	Građevinski tehničar	28	0	6	+22	3
52	Građevinari	31	1	6	+ 25	3
405600	Tehničar drumskog saobraćaja	62	15	1	+37	4
56	Zanimanja drumskog saobraćaja	62	15	2	+ 60	4
405700	Tehničar željeznickog saobraćaja	4	1	1	+3	2
405717	Mašinovođa elektro-vuče	10	4	0	+10	
405741	Pregledač željezničkih kola	2	0	1	+1	2
57	Željezničari	20	7	6	+ 14	4
406400	Trgovački tehničar	340	49	4	+299	16
406453	Komercijalni tehničar	33	5	2	+31	2
64	Trgovci	273	54	6	+ 267	18
406500	Turistički i ugostit. tehničar	39	14	0	+39	
406513	Konobar	19	6	6	+13	
406515	Kuvar	45	10	1	+44	0
406523	Recepcionar	6		0	+6	
406531	Turistički tehničar	142	29	3	+139	3
65	Zanimanja ugostiteljstva i turizma	251	59	11	+ 240	3
406700	Ekonomski tehničar	232	44	11	+221	14
406705	Tehničar platnog prometa	5	0	0	+5	1
406741	Bankarski tehničar	1		0	+1	
406746	Tehničar marketinga i trgovine	13	5	0	+13	
67	Ekonomisti	263	49	11	+ 252	15
406800	Pravni tehničar	48	1	0	+48	7
406812	Upravni tehničar	8		0	+ 8	
68	Pravnici	56	2	0	+ 56	9
407502	Učitelj i saradnik u nastavi	21	1	0	+21	2
75	Vaspitači i nastavnici društveno-humanističke oblasti	21	1	0	+ 21	2
408200	Maturant gimnazije jezičkog ili društvenog smjera	96	32	2	+94	4
408201	Maturant gimnazije	319	53	4	+ 315	19
82	Društveno-humanistička zanimanja	415	85	6	+ 409	23
408300	Maturant gimnazije matematičkog ili prirodnog smjera	17	2	0	+ 17	2
408302	Matematičko - programerski saradnik	10		0	+10	
83	Prirodno-matematička zanimanja	48	2	0	+ 48	3
408751	Tehničar propagande	15	0	0	+15	2
87	Zanimanja javnog informisanja	16	0	0	+ 16	2
408800	Kulturološki tehničar	32		0	+ 32	
408843	Inokorespondent	19	0	0	+19	4
88	Ostala zanim.kulture, umjetnosti i informisanja	51	0	0	+ 51	4
409000	Medicinski tehničar	42	10	6	+36	2
409002	Medicinska sestra	43	3	7	+36	2
409021	Pedijatrijska sestra	30	7	1	+29	2
409049	Ginekološko - akušerska sestra	16	6	0	+16	0
409082	Fizioterapeutska sestra	5	1	0	+5	0
90	Medicinari	105	33	14	+ 91	6
409100	Stomatološki - zubni tehničar	24	3	0	+24	1
409101	Stomatološka sestra	11	3	0	+11	0
91	Stomatolozi	35	6	0	+ 35	1
409200	Farmaceutski tehničar	28	8	0	+28	0
409231	Biohemijsko - zdravstveni laborant	11	1	0	+11	1
92	Farmaceuti	39	9	0	+ 39	1

Kod ove grupe opština, ukupno posmatrajući, ponuda zanimanja sa srednjom stručnom spremom u 2014. godini je bila 5.489 lica, tražnja 342 lica (16 puta manja od ponude) dok je evidentirano **zapošljavanje od 237 lica bilo 23,2 puta manje od ponude** a 30,7% niže od tražnje.

Kod svih grupa zanimanja ponuda znatno prevazilazi tražnju a u još većoj mjeri zapošljavanje. Tako je ponuda kod zanimanja oz oblasti trgovine u 2014. godini bila 723 lica, a tražnja (28 lica) ili 25,8 puta manja od ponude a zapošljavanje (30 lica) 24 puta manje od ponude a na nivou je iskazane tražnje. Kod zanimanja iz oblasti ugostiteljstva i kod gimnazijalaca odnos između ponude, tražnje i zapošljavanja je još nepovoljniji sobzirom da je bio 657 : 16 : 8 odnosno 418 : 6 : 23, itd.

I kod tzv. tehničkih zanimanja navedeni odnosi su znatno nepovoljni. Tako je npr. kod obrađivača metala (metalostrugar, bravar, itd) odnos između ponude, tražnje i zapošljavanja bio 283 : 8 : 7 a kod mehaničara i mašinista (automehaničar, mašinbravar, itd) 286 : 2 : 9).

Kod velikog broja zanimanja nije iskazana tražnja niti zapošljavanje ili je ono minimalno (1-2 lica) a znatno je manje od iskazane ponude pa i tražnje.

Iz sistema obrazovanja u 2014. godini na evidencije Zavoda u ovim opštinama prijavilo se 766 srednjoškolaca (278 lica sa III sss i 488 lica sa IV sss) što je trostruko manje od ostvarenog zapošljavanja srednjoškolaca u 2014. godini (237). Na završnim godinama srednjih škola sada se nalazi 750 učenika.

Berane - Andrijevića - Plav

(Tab.18 .)

Šifra	Zanimanje	Ponuda	NBS	Tražnja	Razlika 3 - 5	Zapoš.
1	2	3	4	5	6	7
ukupno III		1003	153	25	+ 978	18
300500	<i>Prerađivač hrane i pića</i>	14	1	0	+14	1
300515	<i>Kuvar industrijskih jela</i>	13	4	1	+12	
05	Prerađivači hrane i pića	30	5	1	+ 29	1
301000	Prerađivač i obrađivač drveta	6		0	+6	
301035	Stolar za montažu, opravke i održavanje	7	1	0	+7	0
01	Prerađivači i obrađivači drveta	17	1	0	+ 17	0
301801	Metalostrugar	18		0	+18	1
301813	Bravar	38	9	1	+37	2
301816	Autolimar	5		0	+5	
18	Obrađivači metala	66	9	1	+ 65	3
301972	Vodoinstalater	23	8	0	+23	
301973	Instalater grijanja	3		0	+3	
301980	Instalater sanitarnih uređaja, grijanja i klimatizacije	2		0	+2	
19	Monteri i instalateri u mašinstvu	30	11	0	+ 30	0
302200	Mehaničar, mašinista, mašinbravar	43	0	4	+39	0

302201	Mašinski mehaničar	49	5	0	+49	1
302220	Automehaničar	145	27	0	+145	2
22	Mehaničari i mašinisti	238	33	4	+ 234	3
302431	Elektroinstalater	20	7	0	+20	0
24	Elektroenergetičari	31	8	0	+ 31	0
302500	Elektromehaničar	12		0	+12	
302564	Autoelektričar	43	13	0	+43	
25	Elektromehaničari	75	17	0	+ 75	0
304031	Krojač kožne odjeće	20	2	0	+20	1
40	Proizvođači odjeće	31	2	0	+ 31	1
304100	Obradivač kože i krzna	3		0	+3	
304121	Kožar	13	1	0	+13	0
41	Kožari i krznari	16	1	0	+ 16	0
306400	Prodavac	158	19	4	+ 54	3
64	Trgovci	167	20	4	+ 163	3
306513	Kelner	90	13	0	+90	
306515	Kuvar jednostavnih jela	75	9	0	+75	2
65	Zanimanja ugostiteljstva i turizma	169	23	0	+ 169	2
309640	Frizer za žene	55	11	3	+52	
309641	Frizer za muškarce	18		0	+18	
96	Zanimanja ličnih usluga	73	15	3	+ 70	2
ukupno IV		2162	551	100	+ 2062	47
400100	Poljop.teh. za proizv.bilja - ratarski tehničar	40	23	1	+39	0
01	Proizvođači bilja	43	23	1	+ 42	0
400400	Veterinarski tehničar	47	13	1	+46	2
04	Veterinari	50	13	1	+ 49	2
400500	Tehničar za biotehnologiju	37	5	3	+34	1
05	Prerađivači hrane i pića	37	5	3	+ 34	1
400900	Šumarski tehničar	61	11	2	+ 59	2
09	Šumari	61	11	2	+ 59	2
401000	Tehničar prerade i obrade drveta	41	4	0	+41	
401049	Tehničar drvoprerađivačke tehnologije	7		0	+7	
10	Prerađivači i obradivači drveta	48	6	0	+ 48	0
402000	Mašinski tehničar - konstruktor	30	2	0	+ 30	0
20	Mašinski konstruktori i projektanti	30	2	0	+ 30	0
402100	Mašinski tehničar - tehnolog	50	4	3	+ 47	2
21	Mašinski tehnolozi	50	4	3	+ 47	2
402205	Servisni mehaničar za alatne mašine	10		0	+10	
402282	Automehatroničar	3	3	0	+3	
22	Mehaničari i mašinisti	14	3	4	+ 10	0
402400	Elektrotehničar energetike	65	17	16	+49	2
402401	Elektroenergetski tehničar	23		0	+23	
24	Elektroenergetičari	89	18	16	+ 73	3
402500	Elektrotehničar elektromehanike	9	4	0	+9	
402504	Elektrotehničar rashladnih i termičkih uređaja	6	3	0	+6	
402580	Elektrotehničar multimedija	5	5	0	+5	0
25	Elektromehaničari	21	12	0	+ 21	0
402600	Elektrotehničar elektronike	23	4	0	+23	0
26	Elektroničari	23	4	0	+ 3	0
402700	Elektrotehničar za telekomunikacije	63	15	1	-62	2

27	Zanimanja telekomunikacija	64	15	1	+ 63	2
402800	Elektrotehničar za računare	105	40	2	+103	1
28	Zanimanja računarske tehnike	106	40	2	+ 104	1
403100	Hemijsko - tehnološki tehničar	32	1	0	+32	1
403121	Hemijski laborant	28	3	0	+28	
31	Hemičari	71	4	0	+ 71	1
404000	Konfekcijski tehničar	5		1	+4	
404031	Konfekcionar kožne i krznene odjeće	7		0	+7	
40	Proizvođači odjeće	15	0	1	+ 14	0
405200	Građevinski tehničar	19	8	0	+19	0
52	Građevinari	20	8	0	+ 20	0
405600	Tehničar drumskog saobraćaja	74	25	4	+ 70	3
56	Zanimanja drumskog saobraćaja	74	25	4	+ 70	3
406400	Trgovački tehničar	44	10	3	+ 41	1
406453	Komercijalni tehničar	31	7	0	+31	
64	Trgovci	81	17	6	+ 75	1
406500	Turistički i ugostiteljski tehničar	45	14	1	+44	1
406513	Konobar	19		0	+19	
406515	Kuvar	34	15	1	+33	
406531	Turistički tehničar	45	18	1	+44	
65	Zanimanja ugostiteljstva i turizma	143	52	3	+ 140	1
406700	Ekonomski tehničar	163	40	5	+158	2
406746	Tehničar marketinga i trgovine	9		0	+9	
406752	Speditersko – agencijski i carinski tehničar	16		0	+16	
67	Ekonomisti	191	58	5	+ 186	2
406800	Pravni tehničar	50	16	0	+ 50	1
68	Pravnici	50	16	0	+ 50	1
406900	Birotehničar	9		1	+8	0
406901	Računarski operater	7		0	+7	0
69	Informatičari i statističari	16	2	1	+ 15	0
407100	Administrativni tehničar	29	2	1	+28	0
71	Administratori	29	2	1	+ 28	0
407502	Učitelj i saradnik u nastavi	14		0	+14	
408200	Maturant gimnazije jezičkog ili društvenog smjera	68	14	3	+65	3
408201	Maturant gimnazije	179	51	1	+178	7
82	Društveno-humanistička zanimanja	247	65	4	+ 243	10
408300	Maturant gim.matemat. ili prirodnog smjera	33	6	0	+33	2
408330	Laborant biologije	11		0	+11	
83	Prirodno-matematička zanimanja	61	10	0	+ 61	3
408800	Kulturološki tehničar (IV SSS)	10	1	0	+10	
408843	Inokorespondent	14		0	+14	
88	Ostala zanimanja kulture, umjetnosti i informisanja	24	1	0	+ 24	0
409000	Medicinski tehničar	121	57	4	+117	2
409002	Medicinska sestra	98	23	3	+95	3
409010	Medicinsko-laboratorijski tehničar	18		0	+18	
409015	Kozmetičarska sestra	6	6	0	+6	
409021	Pedijatrijska sestra	26	4	1	+25	1
409049	Ginekološko - akušerska sestra	25	4	1	+24	
409067	Sanitarno - ekološka sestra	10	2	0	+10	
409082	Fizioterapeutska sestra	16	7	0	+16	
90	Medecinari	320	108	10	+ 310	7
409100	Stomatološki - zubni tehničar	28		1	+27	

409101	Stomatološka sestra	7		0	+7	
91	Stomatolozi	35	6	1	+ 34	0
409200	Farmaceutski tehničar	67	13	1	+66	2
92	Farmaceuti	75	16	1	+ 74	2

Kod ovih opština, ponuda zanimanja sa srednjom stručnom spremom u 2014. god. je bila 3.165 lica, tražnja 125 (25,3 puta manja od ponude) dok je evidentirano **zapošljavanje od svega 65 lica bilo 48,7 puta manje od iskazane ponude** a dvostruko niže od prijavljene tražnje. U tom smislu, stanje u 2014. godini je najnepovoljnije u opštini Kolašin s obzirom da je odnos između ponude i zapošljavanja srednjoškolaca bio 729 : 8.

Najveća ponuda je iskazana kod medicinskih zanimanja i ona 32 puta veća od iskazane tražnje, a 46 puta veća od zapošljavanja (320 : 10 : 7).

Kod zanimanja iz oblasti ugostiteljstva i trgovine, ponuda je 100-struko, odnosno 60-struko veća od ostvarenog zapošljavanja u 2014. Godini. Odnosi ponude, tražnje i zapošljavanja kod ugostiteljskih zanimanja su bili 312 : 3 : 3 a kod trgovačkih 248 : 10 : 4.

Kod većine grupe zanimanja nije iskazana tražnja niti zapošljavanje ili je ono minimalno (1-2 lica) a višestruko je manje od iskazane ponude pa i tražnje.

Iz sistema obrazovanja u 2014. godini na evidencije Zavoda prijavilo se preko 700 srednjoškolaca (153 sa III sss i 551 sa IV sss) a zaposlilo se svega 65 tj.10,7 puta manje.

Na završnim godinama sada nalazi oko 750 lica (80 sa III sss i 670 lica sa IV sss).

Rožaje

(Tab.19 .)

Šifra	Zanimanje	Ponuda	NBS	Tražnja	Razlika 3 - 5	Zapoš.
1	2	3	4	5	6	7
ukupno III		525	139	18	+ 507	5
301000	Prerađivač i obrađivač drveta	22		0	+22	
301035	Stolar za montažu, opravke i održavanje	13		0	+13	
301036	Stolar za dekor i umjetničke predmete od drveta	9		0	+9	
10	Prerađivači obrađivači drveta	45	5	0	+ 45	0
301801	Metalostrugar	10		0	+10	
301813	Bravar	8		0	+8	
301816	Autolimar	9		0	+9	
18	Obrađivači metala	29	5	0	+ 29	0
301980	Instalater sanitarnih uređaja, grijanja i klimatizacije	5		0	+5	
19	Monteri i instalateri u mašinstvu	10	7	0	+ 10	0
302200	Mehaničar, mašinista, mašinbravar	42	10	2	+40	0
302220	Automehaničar	76	30	3	+73	0

22	Mehaničari i mašinisti	118	40	5	+ 113	0
302421	Elektromonter energetskih mašina i uređaja	2		0	+2	
302431	Elektroinstalater	19		0	+19	
302432	Elektromonter instalacija i mašina	3		0	+3	
24	Elektroenergetičari	25	11	0	+ 25	0
302500	Elektromehaničar	4	2	0	+4	
302564	Autoelektričar	13	4	0	+13	
25	Elektromehaničari	25	7	0	+ 25	0
304000	<i>Krojač i konfekcionar</i>	63	17	0	+63	2
40	Proizvođači odjeće	64	17	0	+ 64	2
306400	Prodavac	110	25	1	+ 109	1
64	Trgovci	113	25	1	+ 112	1
306513	<i>Kelner</i>	50	13	2	+48	1
306515	<i>Kuvar jednostavnih jela</i>	16	5	3	+13	0
65	Zanimanja ugostiteljstva i turizma	68	18	5	+ 63	1
ukupno IV		641	238	62	+ 579	12
400900	Šumarski tehničar	11	0	1	+ 10	0
09	Šumari	11	0	1	+ 10	0
401000	Tehničar prerade i obrade drveta	35	12	0	+ 35	
10	Prerađivači i obrađivači drveta	35	12	0	+ 35	0
402100	<i>Mašinski tehničar - tehnolog</i>	34	16	2	+ 32	2
21	Mašinski tehnolozi	34	16	2	+ 32	2
402800	Elektrotehničar za računare	55	24	1	+ 54	1
28	Zanimanja računarske tehnike	55	24	1	+ 54	1
406400	Trgovački tehničar	28	16	1	+27	0
406435	Prodavac mješovite robe	2		0	+2	
64	Trgovci	31	16	1	+ 30	0
406500	<i>Turistički i ugostiteljski tehničar</i>	6	4	0	+6	
406515	<i>Kuvar</i>	2		0	+2	
406531	Turistički tehničar	24	15	0	+24	0
65	Zanimanja ugostiteljstva i turizma	33	19	0	+ 33	0
406700	Ekonomski tehničar	84	21	4	+80	1
406721	Knjigovođa	2		0	+2	
67	Ekonomisti	87	21	4	+ 83	1
408200	Maturant gim. jezič.ili društvenog smjera	52	25	0	+52	2
408201	Maturant gimnazije	113	53	0	+113	4
82	Društveno-humanistička zanimanja	165	78	0	+ 165	6
408300	Maturant gim.matem.ili prirodnog smjera	7	1	0	+7	
408301	Matematičko - tehnički saradnik	6	1	0	+6	
408310	<i>Laborant fizike</i>	4	2	0	+4	
408330	<i>Laborant biologije</i>	9	2	0	+9	
408390	Tehničar prirodno - matematičkog smjera	6	2	0	+6	
83	Prirodno-matematička zanimanja	32	8	0	+ 32	0
409000	<i>Medicinski tehničar</i>	41	12	1	+40	0
409002	Medicinska sestra	2		0	+2	
409021	Pedijatrijska sestra	5	1	0	+5	
409049	Ginekološko - akušerska sestra	4	1	0	+4	
90	Medicinari	55	15	1	+ 54	0
409200	Farmaceutski tehničar	9	1	0	+ 9	0
92	Farmaceuti	9	1	0	+ 9	0

409800	Vjerska zanimanja sa srednjom školom	7	7	0	+ 7	0
98	Vjerska zanimanja	7	7	0	+ 7	0

U opštini Rožaje je, u odnosu na sva obrađena mikro-tržišta, kod sredne stručne spreme ostvaren najnepovoljniji odnos između ponude, tražnje i zapošljavanja koji je u 2014. godini bio 1.165 : 80 :17. ili zapošljavanje je 68,5 puta bilo manje od iskazane ponude. Taj odnos je najnepovoljniji kod gimnazijalaca (166 : 0 : 6), trgovaca (144 : 2 : 2), ugostitelja (101 : 5 : 1) dok kod prerađivača i obrađivača drveta, u odnosu na iskazanu ponudu (80 lica) nije prijavljena tražnja niti evidentirano zapošljavanje. Takođe, kod mehaničara i mašinista (automehaničar, mašinbravar, itd)kojih je na evidencijama bilo 118 lica u 2014. godini nije evidentirano zapošljavanje. I kod medicinskih zanimanja na ponudu od 55 lica nije bilo zapošljavanja.

Kod manjeg broja grupe zanimanja evidentirano je minimalno zapošljavanje dok kod većine nije prijavljena tražnja niti ostvareno zapošljavanje.

Iz sistema obrazovanja u 2014. godini na evidencije Zavoda prijavilo se 377 srednjoškolaca (139 sa III sss i 238 lica sa IV sss) što je 22 puta više od ostvarenog zapošljavanja u toj godini.

Pljevlja

(Tab.20.)

Šifra	Zanimanje	Ponuda	NBS	Tražnja	Razlika 3 - 5	Zapoš.
1	2	3	4	5	6	7
ukupno III		1125	74	280	+ 845	172
301035	Stolar za montažu, opravke i održavanje	43		0	+43	
10	Prerađivač i obrađivač drveta	43	0	1	+ 42	1
301505	Rukovalac jednostavne rudarske mehanizacije	34	1	1	+33	11
15	Rudari i oplemenjivači ruda	35	1	1	+ 34	11
301801	Metalostrugar	67	2	4	+63	8
301802	Metaloglodač	11		0	+11	
301813	Bravar	58	6	8	+50	19
301816	Autolimar	4		1	+3	
301835	Elektrozavarivač	10		2	+8	4
301836	Zavarivač - rezač gasom	11	4	3	+8	
18	Obrađivači metala	164	12	21	+ 143	36
301971	Mašinski instalater	5		0	+5	2
301973	Instalater grijanja	34	4	2	+32	9
19	Monteri i instalateri u mašinstvu	44	5	2	+ 42	12
302201	Mašinski mehaničar	19		12	+7	5
302205	Mehaničar za alatne mašine	4		0	+4	
302220	Automehaničar	102		8	+94	19
22	Mehaničari i mašinisti	128	0	22	+ 106	25
302421	Elektromonter energetskih mašina i uređaja	11		0	+11	1
302431	Elektroinstalater	53	6	48	+5	5
24	Elektroenergetičari	66	6	49	+ 17	6

302500	Elektromehaničar	101	5	7	-94	15
302564	Autoelektričar	21		0	-21	4
25	Elektromehaničari	122	5	7	+ 115	19
304022	Krojač tekstila	10	0	0	+10	
40	Proizvođači odjeće	19	0	0	+ 19	0
305203	Tesar	3		0	+3	
305204	Zidar	7		0	+7	
305231	Rukovalac jednostavnih građevinskih mašina	10	0	1	+9	1
52	Građevinari	20	0	1	+ 19	1
305600	Vozač drumskog vozila	73	16	62	+11	21
305605	Vozač autobusa	2	0	0	+2	2
56	Zanimanja drumskog saobraćaja	78	16	72	+ 6	23
306001	Poštar	25	1	1	+24	5
60	Zanimanja PTT saobraćaja	25	1	0	+25	5
306400	Prodavac	145	5	4	+ 141	5
64	Trgovci	148	7	5	+ 167	6
306513	Kelner	79	5	20	+59	10
306515	Kuvar jednostavnih jela	88	11	12	+76	11
65	Zanimanja ugostiteljstva i turizma	168	16	33	+ 135	21
307111	Daktilograf	38	3	1	-37	2
71	Administratori	38	3	1	+ 37	2
ukupno IV		1400	125	193	+ 1207	186
400100	Poljop. tehničar za proizvodnju bilja - ratarski tehničar	14	0	1	-13	
01	Proizvođači bilja	14	0	1	+ 13	1
400400	Veterinarski tehničar	9	1	1	-8	
04	Veterinari	9	1	1	+ 8	1
401000	Tehničar prerade i obrade drveta	14	0	32	18	
10	Prerađivači i obrđivači drveta	14	0	32	+ 18	0
401500	Rudarski tehničar	39	0	7	+32	12
15	Rudari i oplemenjivači ruda	39	0	7	+ 32	12
401800	Mašinski tehničar - kontrolor kvaliteta	5		22	-17	1
401813	Univerzalni bravar	2		1	+ -1	1
401851	Tehničar obrade metala na mašinama sa numeričkim upravljanjem	8	3	0	+8	
18	Obradivači metala	17	3	23	+ 6	3
402000	Mašinski tehničar - konstruktor	118	2	7	+111	21
402003	Tehničar za kompjutersko konstruisanje i upravljanje	17	11	0	+17	
20	Mašinski konstruktori i projektanti	135	13	7	+ 128	21
402100	Mašinski tehničar - tehnolog	20		2	+18	6
402171	Tehnič.- tehnolog proizv. i održ. termoteh. maš. i postrojenja	10	1	0	+ -10	
21	Mašinski tehnolozi	30	1	2	+ 28	6
402282	Automehatroničar	15	14	0	+15	1
22	Mehaničari i mašinisti	15	14	2	+ 13	1
402400	Elektrotehničar energetike	16	1	5	+11	1
402401	Elektroenergetski tehničar	29		3	+26	4
24	Elektroenergetičari	45	1	8	+ 37	5
402600	Elektrotehničar elektronike	10		0	+10	
402601	Tehničar proizvodnje elektronskih proizvoda	13		0	+13	3
26	Elektroničari	23	0	0	+ 23	3
402800	Elektrotehničar za računare	48	3	5	+43	3
402801	Tehničar proizvodnje i održavanja računarske opreme	16	1	0	-16	2

28	Zanimanja računarske tehnike	64	4	5	+ 59	5
403121	Hemijski laborant	40	1	2	+38	5
31	Hemičari	41	1	2	+ 39	5
403622	Štamparski sлагаč montažer	9		0	+9	1
403628	Štamparski mašinski sлагаč	9		0	+9	
403661	Knjigovezački tehničar	5		0	+5	2
36	Grafičari	23	0	0	+ 23	3
405200	Građevinski tehničar	11		2	+9	
405262	Tehničar niskogradnje	2		0	+ -2	
52	Građevinari	14	0	2	+ 12	0
405600	Tehničar drumskog saobraćaja	162	12	5	+ 150	30
405601	Vozač autobusa i teretnog motornog vozila	4		0	+4	3
405604	Vozač teretnog motornog vozila	14		1	+13	7
56	Zanimanja drumskog saobraćaja	182	13	6	+ 176	43
406000	Tehničar PTT saobraćaja	82	8	2	+80	6
60	Zanimanja PTT saobraćaja	85	9	2	+ 83	6
406400	Trgovski tehničar	31	13	3	+28	2
406453	Komercijalni tehničar	26	1	3	+23	1
64	Trgovci	58	14	6	+ 62	3
406500	Turistički i ugostiteljski tehničar	17	1	0	+17	
406513	Konobar	4		0	+4	
406515	Kuvar	20		3	+17	6
65	Zanimanja ugostiteljstva i turizma	43	1	3	+ 40	7
406700	Ekonomski tehničar	212	9	23	+189	15
406705	Tehničar platnog prometa	32	1	1	+31	2
406746	Tehničar marketinga i trgovine	26	8	0	+26	2
67	Ekonomisti	274	18	24	+ 250	19
408201	Maturant gimnazije	126	16	10	+116	16
82	Društveno humanistička zanimanja	126	16	10	+ 116	16
408300	Maturant gimnazije matematičkog ili prirodnog smjera	2		0	+2	
408301	Matematičko - tehnički saradnik	3		0	+3	
408330	Laborant biologije	10		1	+9	2
408390	Tehničar prirodno - matematičkog smjera	5	1	2	+3	4
83	Prirodno-matematička zanimanja	21	1	3	+ 18	6
408800	Kulturološki tehničar	5	1	0	+5	
408843	Inokorespondent	14	1	2	+12	2
88	Ostala zanimanja kulture, umjetnosti i informisanja	19	2	3	+ 16	2
409000	Medicinski tehničar	10	3	0	+10	2
409002	Medicinska sestra	13		1	+12	1
409021	Pedijatrijska sestra	2	1	0	-2	1
409049	Ginekološko - akušerska sestra	3	1	0	-3	
90	Medecinari	31	6	1	+ 30	4

U ovoj opštini odnosi između ponude, tražnje i zapošljavanja su povoljniji u odnosu na ostale opštine sjevernog regiona ali su razlike u tim odnosima i u 2014. godini bile vrlo izražene.

Tako je ponuda (2.525 lica) bila 5,4 puta veća od tražnje (473 lica) a oko 7 puta od zapošljavanja (358 lica) dok je ono 24,3% niže od prijavljene tražnje gotovo dvostruko veće od ostvarenog zapošljavanja u 2013. godini

Nominalno posmatrajući, najveća ponuda iskazana je kod ekonomskih tehničara (274 lica), zanimanja iz oblasti drumskog saobraćaja (260 lica), trgovaca (206 lica), ugostitelja (211 lica) i obrađivača metala (184 lica). Kod ovih grupa zanimanja evidentirano je i veće zapošljavanje u odnosu na ostale iako je ono bilo znatno ispod iskazane ponude i prijavljene tražnje.

U 2014. godini na evidencije Zavoda iz sistema obrazovanja prijavilo se 257 srednjoškolaca (74 sa III sss i 125 lica sa IV sss) dok se zaposlilo 358 ili 40% više

Na je završnim godinama srednjih škola je 335 učenika (26 sa III sss i 309 lica sa IV sss)..

Nikšić - Plužine - Šavnik - Žabljak -

(Tab.21.)

Sifra	Zanimanje	Ponuda	NBS	Tražnja	Razlika 3 - 5	Zapoš.
1	2	3	4	5	6	7
ukupno III sss		1874	169	197	+ 1667	79
300513	Mesar	7	0	8	1	0
05	Prerađivači hrane i pića	11	0	8	+ 3	0
301035	Stolar za montažu, opravke i održavanje	6		1	+5	
10	Prerađivači i obrađivači drveta	33	0	1	+ 32	1
301513	Rukovalac opreme za bušenje u površinskoj eksploataciji	11		0	+11	
15	Rudari i oplemenjivači ruda	26	3	0	+ 26	1
301801	Metalostrugar	88	0	0	+88	8
301813	Bravar	67	12	2	+65	6
18	Obrađivači metala	262	24	4	258	14
301972	Vodoinstalater	16	2	0	+16	
301973	Instalater grijanja	7	0	0	+7	
19	Monteri i instalateri u mašinstvu	26	2	2	+ 24	2
302200	Mehaničar, mašinista, mašinbravar	161	8	5	+156	3
302220	Automehaničar	163	17	11	+152	4
22	Mehaničari i mašinisti	339	25	16	+ 323	8
302431	Elektroinstalater	60	2	23	+37	13
24	Elektroenergetičari	75	2	28	+ 47	16
302564	Autoelektričar	91	2	0	+91	6
25	Elektromehaničari	157	17	3	+ 154	13
302621	Radio i TV mehaničar	15		0	+15	
26	Elektroničari	15	1	0	+ 15	3
304000	Krojač i konfekcionar	54	1	0	+54	0
304024	Krojač	15	1	0	+15	0
40	Proizvođači odjeće	72	2	0	+ 72	0
305231	Rukovalac jednostavnih građevinskih mašina	39	5	2	-37	0
52	Građevinari	56	7	65	- 11	0
305600	Vozač drumskog vozila	33	2	2	+31	1
56	Zanimanja drumskog saobraćaja	39	2	3	+36	2
306400	Prodavac	192	6	17	+175	6

64	Trgovci	202	7	17	+185	6
306513	Kelner	178	14	7	+171	6
306515	Kuvar jednostavnih jela	161	17	4	+157	3
306517	Točilac pića	0		11	-11	1
65	Zanimanja ugostiteljstva i turizma	345	32	22	+ 323	10
309640	Frizer za žene	119	31	1	+118	1
96	Zanimanja ličnih usluga	162	41	1	+161	2
ukupno IV		3080	509	305	+ 2775	173
400100	Poljop.tehnič.za proizvod. bilja - ratarski tehnič.	16	7	1	+15	0
10	Prerađivači i obrađivači drveta	20	2	1	+ 19	0
400201	Tehničar stočarstva	35	7	0	+35	1
02	Stočari i živinari	40	7	0	+ 40	1
400400	Veterinarski tehničar	9	2	1	+8	1
04	Veterinare	9	2	1	+ 8	1
400500	Tehničar za biotehnologiju	40	10	0	+40	0
05	Prerađivači hrane i pića	47	12	0	+ 47	0
401000	Tehničar prerade i obrade drveta	24	2	0	+24	0
10	Prerađivači i obrađivači drveta	34	2	0	+ 34	0
402000	Mašinski tehničar - konstruktor	188	8	1	+187	12
402001	Tehničar konstruisanja mašinskih elemenata	12	1	0	+12	0
402003	Tehničar za kompjutersko konstruisanje i upravljanje	19	12	0	+19	0
20	Mašinski konstruktori i projektanti	219	21	1	+ 218	12
402100	Mašinski tehničar - tehnolog	50	3	6	+44	1
21	Mašinski tehnolozi	56	4	6	+ 50	4
402200	Mašinski tehničar - tehnolog održavanja mašina	16	0	2	+14	4
402282	Automehatroničar	17	7	0	+17	0
22	Mehaničari i mašinisti	33	7	2	+ 31	5
402400	Elektrotehničar energetike	135	24	15	+120	10
24	Elektroenergetičari	139	24	17	+ 122	20
402500	Elektrotehničar elektromehanike	14	0	4	+10	2
402504	Elektrotehničar rashladnih i termičkih uređaja	15	8	0	+15	0
402562	Elektromeh.tehničar održ.proizvoda za domaćinstvo	11	2	0	+11	0
402580	Elektrotehničar multimedija	8	8	0	+8	0
25	Elektromehaničari	53	20	4	+ 49	2
402600	Elektrotehničar elektronike	119	16	9	+110	7
402621	Tehničar održavanja audio i video-aparata	18		0	+18	
26	Elektroničari	137	17	9	+ 128	7
402700	Elektrotehničar za telekomunikacije	90	21	0	+90	
27	Zanimanja telekomunikacija	92	21	0	+ 92	0
402800	Elektrotehničar za računare	82	24	1	+81	3
28	Zanimanja računarske tehnike	84	26	1	+ 83	3
403101	Hemijski tehničar	11	1	3	+8	1
31	Hemičari	23	1	3	+ 20	5
405200	Građevinski tehničar	58	17	3	+55	0
52	Građevinari	61	17	3	+ 58	0
405612	Tehničar drumskog saobraćaja	85	17	0	+85	6
56	Zanimanja drumskog saobraćaja	113	17	3	+ 110	7
406400	Trgovački tehničar	208	38	7	+201	6
406453	Komercijalni tehničar	156	17	6	+150	8

64	Trgovci	366	55	13	+ 353	14
406500	Turistički i ugostiteljski tehničar	29	5	1	+28	
406513	Konobar	83	5	29	+54	7
406515	Kuvar	68	9	13	+55	9
406531	Turistički tehničar	118	24	8	+110	3
65	Zanimanja ugostiteljstva i turizma	299	43	52	+ 245	19
406700	Ekonomski tehničar	314	49	16	+298	14
406721	Knjigovođa	64	2	1	+63	4
406746	Tehničar marketinga i trgovine	25	8	0	+25	0
67	Ekonomisti	403	59	17	+ 386	18
406800	Pravni tehničar	12	1	1	+11	2
68	Pravnici	17	2	1	+ 16	3
407502	Učitelj i saradnik u nastavi	23	0	0	+ 23	3
75	Vaspitači i nastavnici društveno-humanističke oblasti	23	0	0	+ 23	3
408201	Maturant gimnazije	291	68	7	+284	12
82	Društveno-humanistička zanimanja	308	71	8	+ 300	12
408300	Maturant gimnaz. matemat.ili prirodnog smjera	22	1	2	+20	6
408330	Laborant biologije	9	1	0	+9	
408390	Tehničar prirodno - matematičkog smjera	6	1	0	+6	
83	Prirodno-matematička zanimanja	59	3	2	+ 57	8
408800	Kulturološki tehničar	30	3	0	+30	0
408843	Inokorespondent	14	2	1	+13	4
88	Ostala zanim. kulture, umjetnosti i informisanja	64	5	1	+ 63	4
409000	Medicinski tehničar	54	23	3	+51	1
409002	Medicinska sestra	63	17	5	+58	3
409021	Pedijatrijska sestra	50	7	0	+50	0
90	Medicinari	183	51	9	+ 174	4
409100	Stomatološki - zubni tehničar	8	2	0	+8	0
91	Stomatolozi	17	2	4	+ 13	3
409200	Farmaceutski tehničar	24	9	1	+23	1
92	Farmaceuti	31	10	1	+ 30	1

Na području ovog, po veličini drugog, obrađenog mikro-tržišta **odnosi između ponude, tražnje i zapošljavanja** kako kod III tako i kod IV sss su u 2014. **nepovoljniji od ostvarenih u 2013. godini.**

Ukupno posmatrajući odnos ponude, tražnje i zapošljavanja srednjoškolaca u 2014. je bio 4.956 : 502 : 252 dok je u 2013 godini taj odnos bio 4.786 : 622 : 292 što znači da je obim tražnje smanjen za oko 20%, zapošljavanje je 13,7% niže dok je ponuda ostala na približno istom nivou.

Navedeni odnosi najnepovoljniji su kod zanimanja iz oblasti turizma i ugostiteljstva gdje je odnos između ponude, tražnje i zapošljavanja (644 : 30 : 20), zatim kod trgovaca (568 : 74 : 29), zanimanja drumskog saobraćaja (458 : 6 : 9) ekonomskih tehničara (403 : 17 : 18), mehaničara i mašinista (372 : 18 : 13) i gimnazijalaca (330 : 10 : 18), itd.

Zavodu za zapošljavanje se u 2014. godini prijavilo 678 svrševih srednjoškolaca (169 sa III sss i 509 lica sa IV sss) ili oko 60% onih koji su završili školsku 2013/14 a zaposlilo se trostruko manje (252).

Na je završnim godinama srednjih škola sada 928 učenika (43 sa III sss i 885 lica sa IV sss).

Podgorica - Danilovgrad - Cetinje

(Tab.22.)

Sifra	Zanimanje	Ponuda	NBS	Tražnja	Razlika 3 - 5	Zapoš.
1	2	3	4	5	6	7
ukupno III		3643	430	710	+ 2933	533
300100	Proizvođač bilja	9		0	+9	
300111	Voćar	8		0	+8	
01	Proizvođači bilja	24	7	0	-24	2
300502	Pekar	16		6	+10	
300504	Konditor	18		10	+8	
05	Prerađivači hrane i pića	60	11	22	+ 38	11
301035	Stolar za montažu, opravke i održavanje	23		0	+23	
10	Prerađivači i obrađivači drveta	45	1	0	+ 45	2
301681	Termoobrađivač metala	19		5	+14	
16	Metalurzi	31	3	5	+ 26	8
301801	Metalostrugar	156	7	22	+4	25
301813	Bravar	190	6	53	+137	32
301816	Autolimar	55	9	0	+55	2
18	Obrađivači metala	517	47	95	+ 422	64
301900	Monter - instalater	23	1	2	+21	9
301972	Vodoinstalater	26	1	7	+19	4
19	Monteri i instalateri u mašinstvu	90	24	13	+ 77	12
302220	Automehaničar	296	30	38	+258	59
22	Mehaničari i mašinisti	483	42	50	+ 433	92
302431	Elektroinstalater	63	4	40	+23	23
24	Elektroenergetičari	77	6	53	+24	27
302500	Elektromehaničar	92	6	10	+82	27
302564	Autoelektričar	107	12	6	+101	20
25	Elektromehaničari	222	20	18	+ 204	51
302700	Monter telekomunikacionih mreža	27		1	+26	
27	Zanimanja telekomunikacija	34	7	3	+ 31	6
303100	Izrađivač hemijskih proizvoda	23		5	+18	
31	Hemičari	29	4	5	+ 24	2
303931	Tkač	13		0	+13	
39	Tekstilci	37	1	2	+ 35	4
304023	Šivač konfekcije	67	1	0	+67	8
40	Proizvođači odjeće	117	2	4	+ 113	14
304221	Obučar	23		0	+23	
42	Obučari i kožni galanteristi	33	0	1	+ 32	1
305211	Hidrograđevinar	21	4	0	+21	4
52	Građevinari	86	9	31	+ 55	16
305302	Građevinski keramičar	37	12	1	+36	7
305304	Teracer	36	10	0	+36	3
53	Zanimanja završnih građ. radova	80	24	1	+ 79	10
305600	Vozač drumskog vozila	110	7	27	+83	12

56	Zanimanja drumskog saobraćaja	137	12	51	+ 86	16
306400	Prodavac	530	40	112	+418	46
64	Trgovci	606	48	118	+ 488	56
306513	Kelner	241	35	28	+213	32
306515	Kuvar	223	35	35	+188	20
65	Zanimanja ugostiteljstva i turizma	506	81	86	+ 420	58
307111	Daktilograf	85	5	5	+80	15
71	Administratori	85	5	5	+80	15
309640	Frizer za žene	202	62	17	+185	24
309641	Frizer za muškarce	39		2	+37	
96	Zanimanja ličnih usluga	247	72	19	+ 228	31
ukupno IV		7777	1792	2290	+ 5487	1485
400100	Poljop. tehnič.proizv.bilja - ratarski tehničar	36	10	2	+34	12
400111	Voćarsko - vinogradarski tehničar	44	4	0	+44	4
01	Proizvođači bilja	85	15	6	+ 79	11
400400	Veterinarski tehničar	29	7	6	+23	8
04	Veterinari	30	7	6	+ 24	8
400571	Prehrambeni fizicko - hemijski laborant	24		2	+22	
05	Prerađivači hrane i pića	45	15	5	+ 40	9
401049	Tehničar drvoprerađivačke tehnologije	3		0	+3	
10	Prerađivači i obrađivači drveta	18	1	0	+ 18	
401600	Metalurški tehničar	51	7	1	+50	8
16	Metalurzi	69	13	1	+ 68	10
401800	Mašinski tehničar - kontrolor kvaliteta	18		4	+14	
18	Obrađivači metala	32	7	10	+ 22	11
402000	Mašinski tehničar - konstruktor	374	33	8	+366	46
20	Mašinski konstruktori i projektanti	380	37	9	+ 371	49
402100	Mašinski tehničar - tehnolog	127	11	13	+114	18
21	Mašinski tehnolozi	154	11	13	+ 141	23
402200	Maš. tehničar - tehnolog održavanja mašina	193	26	88	+105	59
402282	Automehatroničar	39	23	3	+36	5
22	Mehaničari i mašinisti	239	50	92	+ 147	67
402400	Elektrotehničar energetike	198	44	56	+142	42
402401	Elektroenergetski tehničar	72		0	+72	
24	Elektroenergetičari	271	46	57	+ 214	56
402500	Elektrotehničar elektromehanike	30	8	5	+25	4
25	Elektromehaničari	53	26	8	+ 45	9
402600	Elektrotehničar elektronike	127	20	51	+76	34
26	Elektroničari	133	23	51	+ 82	34
402700	Elektrotehničar za telekomunikacije	175	45	30	+145	47
27	Zanimanja telekomunikacije	178	45	30	+ 148	49
402800	Elektrotehničar za računare	182	77	36	+146	39
28	Zanimanja računarske tehnike	183	77	36	+147	39
403101	Hemijski tehničar	161	14	16	+145	10
403121	Hemijski laborant	103	22	10	+93	16
31	Hemičari	300	40	27	+ 273	29
403600	Tehničar graficarske tehnologije	60	13	5	+55	7
36	Grafičari	109	22	8	+ 101	8
404000	Konfekcijski tehničar	41	13	3	+38	5
40	Proizvođači odjeće	49	14	3	+ 46	6
405000	Geodetski tehničar	66	13	5	+61	5

50	Geodeti	96	17	6	+90	6
405100	Arhitektonski tehničar	34	3	10	+24	12
405101	Tehničar visokogradnje	78	11	1	+77	8
51	Arhitekti i urbanisti	112	14	11	+ 101	20
405200	Građevinski tehničar	172	34	33	+139	22
52	Građevinari	271	42	39	+ 232	31
405600	Tehničar drumskog saobraćaja	304	86	39	+ 265	62
56	Zanimanja drumskog saobraćaja	307	88	41	+ 266	64
405700	Tehničar željeznickog saobraćaja	24	4	11	+13	9
57	Željezničari	75	31	43	+ 32	23
406000	Tehničar PTT saobraćaja	64	17	7	+57	11
60	Zanimanja PTT saobraćaja	75	20	7	+ 68	12
406400	Trgovački tehničar	296	72	83	+213	45
406453	Komercijalni tehničar	214	39	66	+148	57
64	Trgovci	529	112	153	+ 376	103
406500	Turistički i ugostiteljski tehničar	71		11	+60	
406513	Konobar	181	39	30	+151	39
406515	Kuvar	188	34	30	+158	21
406523	Recepcionar	31		12	+19	
406531	Turistički tehničar	285	69	55	+230	56
65	Zanimanja ugostiteljstva i turizma	765	156	139	+ 626	135
406700	Ekonomski tehničar	661	127	163	+498	129
406721	Knjigovoda	49		0	+49	
406746	Tehničar marketinga i trgovine	48		5	+43	
67	Ekonomisti	782	180	169	+ 613	148
406800	Pravni tehničar	214	48	19	+195	43
68	Pravnici	218	48	19	+ 199	43
407100	Administrativni tehničar	58	8	0	+58	12
71	Administratori	60	9	1	+ 59	12
407502	Učitelj i saradnik u nastavi	23		0	+23	
75	Vaspitači i nastavnici društveno-humanističke oblasti	25	2	1	+ 24	2
408200	Maturant gim. jezičkog ili društvenog smjera	75		7	+68	
408201	Maturant gimnazije	722	194	187	+535	207
82	Društveno-humanistička zanimanja	797	201	194	+ 603	231
408300	Mat. gim. matematičkog ili prirodnog smjera	32	3	7	+25	22
408301	Matematičko - tehnički saradnik	32		0	+32	
83	Prirodno-matematička zanimanja	137	9	8	+ 129	34
408500	Tehničar likovnih i primjenjenih umjetnosti	19	4	0	+19	3
408551	Tehnički dizajner enterijera	15		1	+14	
85	Likovni umjetnici i dizajneri	43	11	1	+ 42	10
408678	Tehnički producent estradno - revijalnog programa	24	1	0	+24	6
86	Scenski umjetnici, muzičari i književnici	50	7	7	+ 43	13
408800	Kulturološki tehničar	32	1	1	+31	6
408843	Inokorespondent	42	0	4	+38	9
88	Ostala zanim. kulture, umjetnosti i informisanja	82	2	7	+ 75	16
409000	Medicinski tehničar	155	67	25	+130	16
409002	Medicinska sestra	109	39	45	+64	14
409021	Pedijatrijska sestra	68	15	15	+53	4
409049	Ginekološko - akušerska sestra	74	33	3	+71	7
90	Medicinari	467	188	99	+ 368	49
409100	Stomatološki - zubni tehničar	61	21	19	+42	16
409101	Stomatološka sestra	52	16	20	+32	9
91	Stomatolozi	113	37	39	+ 74	25

409200	Farmaceutski tehničar	130	51	32	+98	27
409231	Biohemijsko - zdravstveni laborant	59	30	3	+56	8
92	Farmaceuti	190	82	35	+ 155	36

Na području mikro-tržišta ove tri opštine ostvaruje se od 30-35% frekvencije na tržištu rada srednjeg stručnog obrazovanja u Crnoj Gori, posmatrajući to kroz obim i strukturu ponude, tražnje i zapošljavanja i njihove međusobne odnose. Njihov odnos u 2014. godini je bio 11.413 : 2990 : 2018 a kako je u 2013. godini taj odnos bio 11.583 : 3672 : 2.239 ukazuje na to da je, u uslovima približno iste ponude, tražnja smanjena za 16% a zapošljavanje za 8,6% te da je time pogoršan odnos između tražnje i ponude kao i zapošljavanja i tražnje. U ukupnoj ponudi sss, trogodišnje učestvuju sa 32%, tražnji 23,4% a u zapošljavanju 26,4%.

Kod gotovo svih grupa zanimanja prisutan je suficit u odnosima ponude i tražnje tj. ponuda u manjoj ili većoj mjeri prevazilazi tražnju (na nivou svih grupa zanimanja je trostruko veća) dok je zapošljavanje 32,5% niže od prijavljene tražnje a 5,6 puta niže od iskazane ponude.

Najizrazitiji primeri u tom smislu su zanimanja: iz oblasti trgovine gdje je odnos između ponude, tražnje i zapošljavanja u 2014. godini bio 1.135 : 271 : 159 ugostiteljstva i turizma 1.135 : 225 : 193, kod gimnazijalaca 829 : 201 : 253, ekonomskih tehničara 782 : 169 : 148, mehaničara imašinista 722 : 142 : 159, obrađivača metala 549 : 105 : 75 i medicinara 467 : 99 : 49, itd. Kod navedenih grupa zanimanja zapošljavanje je u odnosu na 2013. godinu ostalo na približno istom nivou osim kod zanimanja iz oblasti trgovine, ugostiteljstva i medicinara kod kojih oko 35% niže.

Iz školskog sistema Zavodu za zapošljavanje se u 2014. godini prijavilo 2.222 svrševih srednjoškolaca (430 sa III i 1.792 lica sa IV sss) ili oko 80% onih koji su završili školsku 2013/14. a zaposleno je oko 10% manje.

Na završnim godinama srednjih škola u ove tri opštine sada oko 2750 učenika (215 sa III sss i 2.525 lica sa IV sss) što je za oko 35% više od evidentiranog zapošljavanja srednjoškolaca u 2014. godini.

Bar - Ulcinj

(Tab.23.)

Šifra	Zanimanje	Ponuda	NBS	Tražnja	Razlika 3 - 5	Zapoš.
1	2	3	4	5	6	7
ukupno III		1163	109	779	+ 384	216
300100	Proizvođač bilja	3		0	+3	
300101	Ratar	9		0	+ -9	
300111	Voćar	2		0	+2	1
300141	Rukovalac poljoprivrednih mašina	3		0	+3	4
01	Proizvođači bilja	19	0	0	+19	5
300500	Prerađivač hrane i pića	4		0	+4	

300502	Pekar	3		36	- 33	1
300511	Mljekar	0		3	-3	1
300513	Mesar	5		7	-2	4
300515	Kuvar industrijskih jela	3	2	0	-3	
05	Prerađivači hrane i pića	16	2	46	- 30	6
301800	Obradivač metala	4	1	0	+4	
301801	Metalostrugar	10		0	+10	1
301802	Metaloglodač	3		0	+3	1
301813	Bravar	41	2	3	+38	9
301816	Autolimar	16		1	+15	2
301836	Zavarivač - rezač gasom	5	2	0	+5	2
18	Obradivači metala	84	5	6	+ 78	15
301900	Monter - instalater	4		1	+3	
301972	Vodoinstalater	6		2	+4	
301973	Instalater grijanja	5	1	0	+5	
19	Monteri i instalateri u mašinstvu	19	1	3	+ 16	0
302200	Mehaničar, mašinista, mašinbravar	12	2	1	+11	1
302201	Mašinski mehaničar	3		0	+3	
302220	Automehaničar	113	19	7	+106	10
302256	Mehanicar za uredaje hidraulike i pneumatike	3		0	+3	
22	Mehaničari i mašinsti	133	21	8	+ 125	11
302400	Elektromonter - instalater	6		0	+6	
302421	Elektromonter energetskih mašina i uređaja	4		0	+4	1
302431	Elektroinstalater	15	2	9	+6	2
24	Elektroenergetičari	25	2	10	+ 15	3
302500	Elektromehaničar	23	3	2	+21	7
302531	Izrađivač električnih mašina i opreme	11		0	+11	5
302561	Elektromehaničar pogona	5		0	+5	1
302564	Autoelektričar	11	1	2	+9	2
25	Elektromehaničari	51	5	4	+ 47	15
304000	Krojač i konfekcionar	10	2	0	+10	1
304022	Krojač tekstila	3		0	+3	
304023	Šivač konfekcije	9		0	+9	
304024	Krojač	8	4	0	+8	
40	Proizvođači odjeće	31	6	0	+ 31	1
305203	Tesar	4		0	+4	
305204	Zidar	6		0	+6	
305207	Izolater	0		2	-2	
52	Građevinari	11	0	2	+ 9	0
305600	Vozač drumskog vozila	18	2	6	+12	3
56	Zanimanja drumskog saobraćaja	19	2	7	+12	3
306400	Prodavac	341	18	148	+ 193	59
306461	Magacioner	5	2	4	+1	1
64	Trgovci	346	20	152	+ 194	60
306513	Kelner	112	12	203	- 91	37
306515	Kuvar jednostavnih jela	120	14	101	+19	23
306516	Poslastičar jednostavnih poslastica	3		10	-7	
306517	Točilac pića	1		16	-15	1
65	Zanimanja ugostiteljstva i turizma	238	26	352	- 114	67

307111	Daktilograf	33	2	0	+33	0
71	Administratori	33	2	0	+ 33	0
309640	Frizer za žene	58	9	3	+55	7
309641	Frizer za muškarce	15	4	3	+12	3
96	Zanimanja ličnih usluga	73	13	8	+ 65	10
ukupno IV		1655	317	474	+ 1181	270
400100	Poljop.tehničar za proizvodnju bilja - ratarski tehničar	122	21	3	+119	10
400111	Voćarsko - vinogradarski tehničar	16		0	+16	
400141	Tehničar poljoprivredne mehanizacije	8		0	+8	
01	Proizvođači bilja	153	21	3	+ 150	10
400400	Veterinarski tehničar	41	9	4	+ 37	6
04	Veterinari	41	9	4	+ 37	6
400500	Tehničar za biotehnologiju	57	8	0	+57	5
400512	Tehničar prerade voća i povrća	3		0	+3	1
05	Prerađivači hrane i pića	64	8	1	+ 63	8
401800	Mašinski tehničar - kontrolor kvaliteta	15		5	+10	7
401801	Univerzalni metalostrugar	2		0	+2	
18	Obradivači metala	19	0	9	+10	7
402000	Mašinski tehničar - konstruktor	21	4	1	+20	5
20	Mašinski konstruktori i projektanti	22	4	1	+ 21	5
402100	Mašinski tehničar - tehnolog	12	3	0	+12	2
21	Mašinski tehnolozi	13	3	0	+ 13	2
402400	Elektrotehničar energetike	12	1	10	+2	8
402401	Elektroenergetski tehničar	3		1	+2	1
24	Elektroenergetičari	15	1	11	+ 4	9
402500	Elektrotehničar elektromehanike	8	1	2	+6	1
402504	Elektrotehničar rashladnih i termičkih uređaja	4	1	0	+4	
25	Elektromehaničari	13	2	2	+ 11	1
402800	Elektrotehničar za računare	13	3	4	+9	5
28	Zanimanja računarske tehnike	14	3	4	+10	5
403100	Hemijsko - tehnološki tehničar	9		0	+9	
403101	Hemijski tehničar	15		0	+15	
403121	Hemijski laborant	17		0	+17	
31	Hemičari	41		0	+ 41	
405200	Građevinski tehničar	24		3	+21	4
405211	Tehničar hidrogradnje	2		0	+2	
52	Građevinari	26	0	3	+ 23	4
405600	Tehničar drumskog saobraćaja	22	2	3	+ 19	2
56	Zanimanja drumskog saobraćaja	24	2	3	+ 21	2
405801	Pomorski nautičar	12	3	0	+12	2
405802	Nautičar unutrašnje plovidbe	15	2	0	+15	1
405811	Brodomašinski tehničar	44	10	0	+44	1
58	Brodari	73	15	0	+ 73	5
406100	Tehničar unutrašnjeg transporta	18		0	+18	
61	Zanin. pretov.usl. unutraš. saobraćaja	20	0	0	+ 20	0
406400	Trgovački tehničar	66	17	38	+28	8
406453	Komercijalni tehničar	28	4	4	+24	3

64	Trgovci	95	21	42	+ 53	12
406500	<i>Turistički i ugostiteljski tehničar</i>	80	20	29	+51	17
406513	<i>Konobar</i>	22	3	5	+17	5
406515	<i>Kuvar</i>	38	10	11	+27	6
406523	Recepcionar	3		34	-31	3
406531	<i>Turistički tehničar</i>	173	54	2	-171	15
65	Zanimanja ugostiteljstva i turizma	317	87	82	+ 235	46
406700	<i>Ekonomski tehničar</i>	131	33	39	+92	28
406705	<i>Tehničar platnog prometa</i>	26	3	0	+26	
406721	Knjigovođa	15		1	+14	3
406746	Tehničar marketinga i trgovine	4		1	+3	3
406752	<i>Speditersko – agencijski i carinski tehničar</i>	13	6	0	+13	2
67	Ekonomisti	190	42	41	+ 149	36
406800	Pravni tehničar	13	2	1	+12	2
406812	Upravni tehničar	4	1	0	+4	
68	Pravnici	17	3	1	+ 16	2
407100	Administrativni tehničar	13	4	1	+12	
71	Administratori	14	4	1	+ 13	0
408200	<i>Maturant gimnazije jezičkog ili društvenog smjera</i>	21	2	1	+20	4
408201	<i>Maturant gimnazije</i>	154	37	29	+125	32
82	Društveno-humanistička zanimanja	175	39	30	+ 145	36
408300	Maturant gimnazije matematičkog ili prirodnog smjera	11	3	0	+11	
408301	Matematičko - tehnički saradnik	4		0	+4	1
408302	Matematičko - programerski saradnik	4		0	+4	
408330	Laborant biologije	9	1	1	+8	3
83	Prirodno-matematička zanimanja	29	4	1	+ 28	4
408800	Kulturološki tehničar	16	0	0	+16	1
408833	Pomoćni arheolog	2		0	+2	
408843	Inokorespondent	18	4	0	+18	1
88	Ostala zanim. kulture, umjetnosti i informisanja	37	4	0	+ 37	2
409000	Medicinski tehničar	8	5	2	+6	
409002	Medicinska sestra	15	2	10	+5	
409021	Pedijatrijska sestra	10	3	6	+4	2
409049	Ginekološko - akušerska sestra	6	1	1	+5	1
90	Medicinari	42	12	19	+ 23	5
409100	Stomatološki - zubni tehničar	13		4	+9	3
91	Stomatolozi	14	0	14	0	3
409200	Farmaceutski tehničar	8	1	6	+2	3
409231	Biohemijsko - zdravstveni laborant	2	2	0	+2	
92	Farmaceuti	10	3	6	+ 4	3

Na području ove dvije opštine, kao i ostalim primorskim opštinama, **odnosi između ponude, tražnje i zapošljavanja** su bili povoljniji u odnosu na opštine i mikro-tržišta sjevernog i središnjeg regiona iako je iskazana ponuda kod III i IV sss veća od prijavljene tražnje i zapošljavanja a, **njihov međusobni odnos u 2014. godini je bio 2.818 : 1.253 :486 što je, nominalno posmatrajući, niže u odnosu na 2013. god. (2.619 : 1481 : 841)**

Najveći obim ponude iskazan je kod grupe zanimanja iz djelatnosti ugostiteljstva i turizma koja je u 2014. godini bila na nivou od 555 lica a prijavljena tražnja (434 lica) a okolnost da je da je tražnja 3,8 puta veća od zapošljavanja (113 lica) govori o tome da se radi o **tražnji koja se pretežno zadovoljavala zapošljavanjem strane radne snage.**

Visok obim ponude i tražnje iskazan je i kod zanimanja iz oblasti trgovine (441 lica) ali je, iz istih razloga kao kod zanimanja iz oblasti ugostiteljstva i turizma, zapošljavanje (172 lica) za 2,7 puta niže od prijavljene tražnje (194 lica). Slični odnosi između ponude, tražnje i zapošljavanja, ali na nominalno nižem nivou, su kod gimnazijalaca (186 : 30 : 36) i ekonomskih tehničara (190 : 41 : 36), proizvođača bilja (172 : 3 : 15), itd.

Na završnim godinama školske 2014/15 godine je oko 780 srednjoškolaca što je više od obima njihovog zapošljavanja u 2014. godini. .

Budva - Kotor - Tivat

(Tab.24 .)

Šifra	Zanimanje	Ponuda	NBS	Tražnja	Razlika 3 - 5	Zapoš.
1	2	3	4	5	6	7
ukupno III		1150	106	1384	- 234	525
300502	Pekar	2		19	-17	
300512	Rukovalac uređaja za proizvodnju i preradu voća i povrća	2		0	+2	
300513	Mesar	10		37	-27	1
05	Prerađivači hrane i pića	20	0	57	- 37	4
301801	Metalostrugar	37		2	+35	3
301813	Bravar	23	1	29	-6	4
301814	Brodobravar	3	1	0	+3	
301816	Autolimar	18		1	+17	4
301821	Rukovalac mašina za izradu reznog alata	3		0	+3	
301835	Elektrozavarivač	2		0	+2	
301836	Zavarivač - rezač gasom	6		0	+6	
18	Obradivači metala	21	3	36	+ 65	12
301905	Brodomonter	3		0	+3	
301972	Vodoinstalater	7		11	-4	2
301973	Instalater grijanja	7	2	0	+7	
301974	Instalater klimatizacije	5	1	0	+5	2
301980	Instalater sanitarnih uređaja, grijanja i klimatizacije	2	2	0	+2	
19	Monteri i instalateri u mašinstvu	34	6	20	+ 14	4
302200	Mehaničar, mašinista, mašinbravar	16	3	13	+3	6
302201	Mašinski mehaničar	11		2	+9	4
302205	Mehaničar za alatne mašine	3		0	+3	
302210	Brodomehaničar	36	6	4	+32	12
302215	Motomehaničar	2		0	+2	
302220	Automehaničar	78	13	12	+66	24
302250	Precizni mehaničar	5		0	+5	
302273	Mehaničar za rashladne uređaje	6		0	+6	4
22	Mehaničari i mašinisti	153	25	31	+ 122	53
302400	Elektromonter - instalater	8	2	0	+8	1

302421	Elektromonter energetske mašine i uređaja	2		0	+2	1
302431	Elektroinstalater	34	3	7	+27	9
24	Elektroenergetičari	44	5	8	+ 36	11
302500	Elektromehaničar	38	4	6	+32	15
302531	Izrađivač električnih mašina i opreme	3		0	+3	5
302564	Autoelektričar	24	4	3	+21	16
25	Elektromehaničari	67	9	9	+ 58	36
303900	Tekstilni radnik	4		0	+4	
303921	Prelac	4	1	0	+4	1
303944	Užar - mrežar	5		0	+5	
39	Tekstilci	14	1	0	+ 14	5
304000	Krojač i konfeksionar	26	2	0	+26	5
304023	Šivač konfekcije	8	1	0	+8	
304024	Krojač	5	1	3	+2	4
40	Proizvođači odjeće	40	4	3	+ 37	9
305201	Armirač	1		25	-24	
305203	Tesar	1		40	-39	1
305204	Zidar	1		10	-9	
305231	Rukovalac jednostavnih građevinskih mašina	1		23	-22	
305267	Građevinski laboratorijski pripremač	2		0	+2	
52	Građevinari	8	0	102	- 94	1
305600	Vozač drumskog vozila	31	4	53	-22	30
305602	Vozač putničkog automobila	0		16	-16	
305604	Vozač teretnjaka	1		19	-18	3
305605	Vozač autobusa	3		23	-20	
56	Zanimanja drumskog saobraćaja	35	4	141	- 106	33
306400	Prodavac	228	14	301	- 73	112
306461	Magacioner	5		7	-2	4
64	Trgovci	233	14	308	- 65	116
306513	Kelner	117	3	181	-64	74
306515	Kuvar jednostavnih jela	83	5	97	-14	60
306516	Poslastičar jednostavnih poslastica	7		5	+2	
306517	Točilac pića	3		118	-115	34
65	Zanimanja ugostiteljstva i turizma	225	8	416	- 191	178
307101	Administrator	4		3	+1	2
307111	Daktilograf	35	3	1	+34	5
71	Administratori	39	3	4	+ 35	7
309640	Frizer za žene	61	16	14	+47	22
309641	Frizer za muškarce	8	3	1	+7	6
309651	Kozmetičarski saradnik	4	1	2	+2	
96	Zanim. ličnih usluga	73	20	19	+ 54	28
ukupno IV		1665	373	1607	+ 58	946
400100	Poljop. tehničar za proizvodnju - ratarski tehničar	5		3	+2	
400101	Ratarsko - povrtarski tehničar	2	1	0	+2	
400121	Cvjećarsko - vrtlarski tehničar	2		0	+2	
01	Proizvođači bilja	10	1	3	+ 7	0
400400	Veterinarski tehničar	7	2	0	+7	5
04	Veterinari	7	2	0	+ 7	5
402000	Mašinski tehničar - konstruktor	26	2	0	+26	21
402001	Tehničar konstruisanja mašinskih elemenata	2		0	+2	1

20	Mašinski konstruktori i projektanti	28	2	0	+ 28	22
402100	Mašinski tehničar - tehnolog	33	3	22	-11	5
402173	Tehničar - tehnolog proizvod.i održ.rashladnih uređaja	1		0	-1	1
21	Mašinski tehnolozi	35	3	22	+ 13	6
402200	Mašinski tehničar - tehnolog održavanja mašina	25	3	6	+19	7
402282	Automehatroničar	11	7	0	+11	4
22	Mehaničari i mašinisti	39	10	6	+ 33	13
402400	Elektrotehničar energetike	23	2	15	+8	10
402401	Elektroenergetski tehničar	7	2	0	+7	3
24	Elektroenergetičari	30	4	15	+ 15	13
402500	Elektrotehničar elektromehanike	23	6	3	+20	4
402561	Elektromeh.. tehničar održ. opreme, proizv.maš. pogona	2		2	0	
402562	Elektromehanič. tehnič.održ. proizvoda za domaćinstvo	0		1	-1	
25	Elektromehaničari	27	8	6	+ 21	5
402600	Elektrotehničar elektronike	45	11	7	+38	17
26	Elektroničari	47	12	8	+ 39	19
402800	Elektrotehničar za računare	6	2	0	+6	19
28	Zanimanja računarske tehnike	7	2	0	+ 7	19
403100	Hemijsko - tehnološki tehničar	19	1	0	+19	
403101	Hemijski tehničar	20		1	+19	3
403121	Hemijski laborant	8	2	0	+8	5
31	Hemičari	47	3	1	+ 46	5
405200	Građevinski tehničar	13	2	12	+1	6
405262	Tehničar niskogradnje	2		0	+2	2
52	Građevinari	17	2	12	+ 5	8
405600	Tehničar drumskog saobraćaja	28	3	23	+ 5	16
405604	Vozač teretnog motornog vozila	1		0	+1	5
56	Zanimanja drumskog saobraćaja	29	3	23	+ 6	21
405800	Tehničar brodskog saobraćaja	3	2	1	+2	
405801	Pomorski nautičar	50	19	1	+49	11
405802	Nautičar unutrašnje plovidbe	33	26	0	+33	2
405811	Brodomašinski tehničar	79	30	4	+75	12
58	Brodari	165	77	6	+ 159	25
406400	Trgovački tehničar	101	19	68	+ 32	51
406453	Komercijalni tehničar	14		9	+5	12
406461	Skladištar	2		0	+2	
64	Trgovci	117	19	78	+ 39	65
406500	Turistički i ugostiteljski tehničar	116	18	40	+76	42
406513	Konobar	52	5	218	-166	41
406515	Kuvar	89	17	163	-74	63
406516	Poslastičar	0		23	-23	
406522	Domaćica smještajnih jedinica	0		21	-21	
406523	Repcionar	4		106	-102	10
406531	Turistički tehničar	106	30	39	+67	55
65	Zanimanja ugostiteljstva i turizma	373	70	610	- 237	214
406700	Ekonomski tehničar	107	19	56	+51	58
406705	Tehničar platnog prometa	2		0	+2	
406721	Knjigovođa	5		10	-5	
406746	Tehničar marketinga i trgovine	10	4	1	+9	14
406752	Speditersko – agencijski i carinski tehničar	4	3	0	+4	
67	Ekonomisti	128	26	67	+ 61	77
406800	Pravni tehničar	2	1	2	0	10

406812	Upravni tehničar	10	1	0	+10	3
68	Pravnici	13	2	2	+ 11	14
408200	Maturant gimnazije jezičkog ili društvenog smjera	12	2	8	+4	13
408201	Maturant gimnazije	235	63	19	-216	107
82	Društveno-humanistička zanimanja	238	65	27	+ 211	120
408300	Matur.gimnazije matematičkog ili prirodnog smjera	10		1	+9	2
408301	Matematičko - tehnički saradnik	3		0	+3	
408302	Matematičko - programerski saradnik	9	1	0	+9	
408330	Laborant biologije	9	2	0	+9	4
408390	Tehničar prirodno - matematičkog smjera	4		0	+4	2
83	Prirodno-matematička zanimanja	37	4	1	+ 36	10
408600	Muzički i scenski izvođač	10	6	1	+9	
408691	Muzički izvođač	5	2	0	+5	3
86	Scenski umjetnici, muzičari i književnici	15	8	1	+ 14	5
408800	Kulturološki tehničar	18	0	0	+18	
408833	Pomoćni arheolog	3		0	+3	
408843	Inokorespondent	22	1	0	+22	
88	Ostala zanim. kulture, umjetnosti i informisanja	43	1	0	+ 43	
409000	Medicinski tehničar	24	6	29	-5	18
409002	Medicinska sestra	38	13	52	-14	26
409021	Pedijatrijska sestra	2		8	-6	11
409049	Ginekološko - akušerska sestra	3		1	+2	2
409082	Fizioterapeutska sestra	10	2	2	+8	1
90	Medicinari	78	21	93	- 15	59
409200	Farmaceutski tehničar	10	1	13	+3	2
409231	Biohemijsko - zdravstveni laborant	4	1	0	+4	2
92	Farmaceuti	14	2	13	+ 1	6

Na ovom mikro-tržištu je odnos **ponude i tražnje** kod srednje stručne spreme u 2014. godini je bio 2.816 : 2.991 ali je evidentirano zapošljavanje (1.471 lica) gotovo dvostruko niže. Ponuda, tražnja i zapošljavanje su **približni obimu ostvarenom u 2013. godini.**

Obim ponude ponude, tražnje i zapošljavanja bio je kod zanimanja iz djelatnosti ugostiteljstva i turizma (598 : 1026 : 392),odnosno, tražnja je 71,6% veća od ponude ali je zapošljavanje znatno niže od tražnje što znači da se **tražnja kod ovih zanimanja i na ovom mikro-tržištu, u većoj mjeri, zadovoljavala zapošljavanjem strane radne snage.**

Kod zanimanja iz oblasti trgovine tražnja je nešto veća od iskazane ponude (385 : 350) ali je evidentirano zapošljavanje (181 lica) gotovo dvosruko nize od prijavljene tražnje. Kod gimnazijalaca je odnos između ponude i tražnje bio 248 : 28 ali je zapošljavanje (122 lica) bilo znatno veće od tražnje što znači da su se ta lica zapošljavala na obavljanju vrste poslova za čije obavljanje nije bio presudan uslov stečeno formalno obrazovanje. Slično je i kod zanimanja iz podgrupe mehaničara i mašinista gdje je odnos između ponude, tražnje i zapošljavanja bio 192 : 37 : 66.

Tražnja prevazilazi ponudu kod zanimanja iz oblasti drumskog saobraćaja (164 : 64) i kod građevinara (114 : 25) ali je zapošljavanje iz istih razloga kao i kod ugostitelja znatno niže od tražnje.

Karakteristično kod ovog mikro-tržišta je znatno veća ponuda od tražnje i zapošljavanja kod zanimanja pomorske struke, odnosno podgrupe-brodari (165 : 6 : 25).

Na završnoj godini u srednjim školama sada je oko 650 učenika dok je njihovo zapošljavanje u 2014. godini bilo 2,2 puta veće (1.471 : 650).

Herceg Novi

(Tab.25.)

Šifra	Zanimanje	Ponuda	NBS	Tražnja	Razlika 3 - 5	Zapoš.
1	2	3	4	5	6	7
ukupno III		839	69	991	- 152	680
300502	Pekar	0		12	-12	6
300513	Mesar	4		8	-4	6
05	Proizvođači hrane i pića	7	0	20	- 13	14
301801	Metalostrugar	9		0	+9	2
301813	Bravar	27	0	3	+24	4
301816	Autolimar	8	1	0	+8	
18	Obradivači metala	54	2	4	+ 50	9
301905	Brodomonter	11	0	0	+11	
301972	Vodoinstalater	7	1	1	+6	3
301974	Instalater klimatizacije	1		0	+1	2
19	Monteri i instalateri u mašinstvu	25	2	1	+ 24	6
302200	Mehaničar, mašinista, mašinbravar	7	0	1	+6	4
302210	Brodomehaničar	28	2	1	+27	10
302220	Automehaničar	45	8	10	+35	25
302273	Mehaničar za rashladne uređaje	11		0	+11	
22	Mehaničari i mašinisti	98	12	14	+ 84	46
302431	Elektroinstalater	16	3	2	+14	13
24	Elektroenergetičari	25	5	2	+ 23	14
302500	Elektromehaničar	21	1	1	+20	12
302531	Izrađivač električnih mašina i opreme	9		0	+9	5
302564	Autoelektričar	17	1	0	+17	5
25	Elektromehaničari	49	2	1	+ 48	21
304000	Krojač i konfekcionar	10	0	0	+10	3
304024	Krojač	7	1	3	+4	2
40	Proizvođači odjeće	19	1	3	+ 16	5
305201	Armirač	4	0	4	0	1
305203	Tesar	2	0	4	-2	2
305204	Zidar	3	0	13	-10	7
52	Građevinari	16	2	22	- 6	16
305600	Vozač drumskog vozila	11	1	96	-85	30
305604	Vozač teretnjaka	2		14	-12	5
305605	Vozač autobusa	1		15	-14	13
305611	Kondukter u drumskom saobraćaju	0		6	-6	4
56	Zanimanja druskog saobraćaja	13	1	133	- 100	61
306400	Prodavac	237	21	238	- 1	177
306461	Magacioner	2	0	14	- 12	11
64	Trgovci	239	21	252	- 13	188

306513	Kelner	87	4	281	-194	135
306515	Kuvar jednostavnih jela	91	4	63	+28	68
306516	Poslastičar jednostavnih poslastica	13	1	3	+10	8
306517	Točilac pića	3	0	92	- 89	8
65	Zanim. usostiteljstva i turizma	199	10	451	- 252	247
309640	Frizer za žene	49	21	15	+34	11
309641	Frizer za muškarce	14		0	+14	
96	Zanim. ličnih usluga	63	26	17	+ 46	11
ukupno IV		986	174	423	+ 563	514
400100	Poljop.tehnič. za proizv.bilja - ratarski tehničar	8	0	0	+8	11
01	Proizvođači bilja	8	0	1	+ 7	11
402000	Mašinski tehničar - konstruktor	20		3	+17	
20	Mašinski konstruktori i projektanti	20	0	3	+17	4
402100	Mašinski tehničar - tehnolog	17		0	+17	
21	Mašinski tehnolozi	17	0	0	+ 17	6
402400	Elektrotehničar energetike	11	3	5	+6	13
402401	Elektroenergetski tehničar	2		0	+2	
24	Elektroenergetičari	13	3	5	+ 8	13
402500	Elektrotehničar elektromehanike	9	2	1	+8	1
25	Elektromehaničari	11	3	1	+ 10	2
402600	Elektrotehničar elektronike	28	6	0	-28	10
26	Elektroničari	32	10	0	+ 32	10
402800	Elektrotehničar za računare	2	2	1	+1	8
28	Zanimanja računarske tehnike	2	0	1	+ 1	8
403101	Hemijski tehničar	9		0	+9	4
403121	Hemijski laborant	1		0	+1	3
31	Hemičari	13	0	0	+ 13	7
405100	Arhitektonski tehničar	7	2	1	+6	2
405101	Tehničar visokogradnje	10	2	0	+10	1
51	Arhitekti i urbanisti	17		1	+ 16	4
405200	Građevinski tehničar	25	4	0	+25	10
405262	Tehničar niskogradnje	3		0	+3	
52	Građevinari	28	5	0	+ 28	11
405600	Tehničar drumskog saobraćaja	8	1	1	+6	6
405604	Vozač teretnog motornog vozila	0		5	-5	3
405612	Tehničar drumskog saobraćaja	1		3	-2	2
56	Zanimanja drumskog saobraćaja	9	1	10	- 1	11
405800	Tehničar broskog saobraćaja	3	1	1	+	2
405801	Pomorski nautičar	20	4	1	+9	6
405811	Brodomašinski tehničar	22	10	0	+2	4
58	Brodari	51	17	2	+ 49	12
406400	Trgovački tehničar	120	21	16	+104	49
406453	Komercijalni tehničar	8	0	11	-3	4
64	Trgovci	128	21	29	+ 99	53
406500	Turistički i ugostiteljski tehničar	25	5	18	+7	16
406513	Konobar	39	3	20	+19	28
406515	Kuvar	59	8	29	+30	30
406523	Recepcionar	4	8	40	-36	8
406531	Turistički tehničar	69	32	4	+65	32
65	Zanimanja ugostiteljstva i turizma	205	31	112	+ 83	115

406700	Ekonomski tehničar	80	33	19	+61	8
406746	Tehničar marketinga i trgovine	3	2	0	+3	1
67	Ekonomisti	95	10	28	+ 67	37
406800	Pravni tehničar	8	1	1	+7	7
68	Pravnici	10	1	1	+ 9	7
407100	Administrativni tehničar	6		31	-25	13
407121	Administrativno - tehnički sekretar	0		7	-7	4
71	Administratori	6	0	38	- 31	17
408200	Maturant gimnazije jezičkog ili društvenog smjera	12		0	+12	
408201	Maturant gimnazije	101	51	10	+91	28
82	Društveno-humanistička zanimanja	113	34	10	+ 103	62
408300	Matur. gim. matematičkog ili prirodnog smjera	6	1	0	+6	3
408330	Laborant biologije	4		0	+4	2
408390	Tehničar prirodno - matematičkog smjera	6		0	+6	2
83	Prirodno-matematička zanimanja	25	2	0	+ 25	9
408833	Pomoćni arheolog	9		0	+9	3
408843	Inokorespondent	14	1	0	+14	3
88	Ostala zanimanja kulture, umjetnosti i infmisanja	27	1	1	+ 26	6
409000	Medicinski tehničar	9		3	+6	7
409002	Medicinska sestra	16	3	31	-15	17
409021	Pedijatrijska sestra	4		1	+3	5
409049	Ginekološko - akušerska sestra	3		0	+3	2
409082	Fizioterapeutska sestra	54	15	19	+35	16
90	Medicinari	88	18	51	+ 32	48
409200	Farmaceutski tehničar	4	0	12	-8	11
92	Farmaceuti	5		17	- 12	12

I u ovoj opštini je u 2014. godini **odnos između ponude, tražnje i zapošljavanja** bio 1.825 : 1.414 : 1.194 i **povoljniji je u odnosu na sva obrađena mikro-tržišta** posebno kada se ima u vidu odnos ponude i ostvarenog zapošljavanja iako je ponuda kod većine zanimanja veća od tražnje i zapošljavanja koje je 9,1% niže od prijavljene tražnje.

Ponuda je bila najveća kod zanimanja iz oblasti ugostiteljstva i turizma i niža je u odnosu na prijavljenu tražnju (404 : 563) ali je zapošljavanje (362 lica) za 36% niže od tražnje. Kod trgovaca je odnos između ponude, tražnje i zapošljavanja bio 366 : 281 : 241, kod gimnazijalaca 119 : 10 : 65, ekonomskih tehničara 95 : 28 : 37, itd. Kod navedenih nekoliko grupa zanimanja 55-60% ponude, tražnje i zapošljavanja odnosi se na opštinu Herceg Novi.

Kod zanimanja iz oblasti ugostiteljstva i trgovine tražnja je za oko 10% veća od ponude ali je zapošljavanje za oko 30% niže od tražnje (770 : 844 : 603) što znači se, u na ovom mikro-tržištu, tražnja kod ovih zanimanja, **u velikoj mjeri, zadovoljavala i zapošljavanjem strane radne snage**. Kod ovih zanimanja tražnja i zapošljavanje III sss je veće od srednjoškolaca sa IV sss.

Karakteristično je da kod nekih zanimanja, kao kod: gimnazijalaca, mehaničara i mašinskara, elektromehaničara zapošljavane znatno veće od prijavljene tražnje što znači da su se ta lica zapošljavala na obavljanju drugih vrsta poslova.

Iz srednjoškolskog sistema Zavodu se u 2014. godini prijavilo 243 učenika (69 sa III i 174 lica sa IV sss) ili oko 70% onih koji su završili školsku 2013/14 dok se na završnim godinama srednjih škola u ovoj opštini sada nalazi oko 260 učenika (30 sa III sss i 230 lica sa IV sss) što je znatno manje od evidentiranog zapošljavanja srednjoškolaca u 2014. godini.

6. Zaključne ocjene, konstatacije i predlozi

1. Kretanja na tržištu rada u Crnoj Gori u 2014. godini, kao i u proteklih desetak, potvrđuju pravilo da stanje na tom tržištu, ukupno posmatrajući, **opredjeljuje širi ekonomski kontekst**. Tako su, u vrijeme ekonomskog rasta, ostvarivanog u kontinuitetu u periodu 2006-2008. godine kretanja i odnosi na tržištu rada bili znatno povoljniji od ostvarivanih u proteklih nekoliko godina prisutne ekonomske krize posebno ako se to, kroz obim i strukturu tražnje i zapošljavanja, upoređuje sa stanjem i trendovima iz predkriznog perioda.

To upućuje na zaključak da upisnu politiku odnosno **dimenzioniranje upisnih kvota opredjeljuje, prije svega, širi ekonomski kontekst, prioriteti i projekcije- strategije privredno-ekonomskog razvija na makro, regionalnom i sektorskom nivou za naredni, srednjoročni, odnosno, dugoročni period.**

2. Sagledavajući kretanja na tržištu rada Crne Gore kroz ponudu, tražnju, zapošljavanje, njihove međusobne odnose i osnovne indikatore za ocjenu tih kretanja i odnosa potvrđuje već iznijetu konstataciju da stanje i kretanje na tržištu rada opredjeljuje širi ekonomski kontekst.

U **ukupnoj ponudi** radne snage u protekloj deceniji **nije bilo većih odstupanja**, tražnja kao osnovni pokazatelj apsorpcione moći tržišta rada je u vrijeme krize znatno smanjena, što je pratilo i smanjenje zapošljavanja u tom periodu.

U odnosima ponude, tražnje i zapošljavanja je, saglasno njihovim numeričkin izrazima, došlo do znatnih promjena. Tako je u vrijeme ekonomskog rasta tražnja bila za 10-15% niža od ponude, da bi u proteklih nekoliko godina ona bila za 40-45% niža od ponude. Zapošljavanje je u proteklih nekoliko godina bilo za 35-50% niže od tražnje, a u godinama ekonomskog rasta to zaostajanje je bilo 30-35%. Znatno **smanjenje zapošljavanja** u odnosu na prijavljenu tražnju, zadnjih godina, koincidira **sa većim zapošljavanjem strane radne snage**, koja se "projektuje" i kroz prijavljenu tražnju.

U **odnosima zapošljavanja i ponude radne snage** u navedenim periodima došlo je do znatnih promjena, odnosno, zapošljavanje je proteklih nekoliko godina svedeno na 20-30% iskazane ponude. Na to smanjenje je, takođe, uticalo **veće zapošljavanje strane u odnosu na domaću radnu snagu.**

Kada se kretanja ponude, tražnje i zapošljavanja posmatraju po stepenima stručne spreme prisutne su određene razlike. Ona su nešto povoljnija kod nekvalifikovane i visokoobrazovane radne snage u odnosu na srednje obrazovanje.

Isto tako, **izraženije su razlike u odnosima ponuda, tražnja i zapošljavanje** kada se one posmatraju **regionalno**, a još više na **mikro-lokalnom nivou**.

3. Ako kretanje na tržištu rada u prethodnih nekoliko godina **svedemo na jednu osnovnu karakteristiku** moglo bi se zaključiti da je **znatno smanjenje tražnje radne snage očekivana reakcija poslodavaca da u uslovima otežanog poslovanja u manjem obimu zapošljavaju novu radnu snagu**, a okolnost da je tražnja za nekvalifikovanom radnom snagom veća od ponude ukazuje na to, da se u tim uslovima, **češće traži i zapošljava manje plaćena radna snaga**.

4. Okolnost da srednjoškolski i visokoškolski ciklus obrazovanja traje 3/4 godine, zapravo znači da će se sada upisani učenici/studenti nakon isteka tog perioda naći na tržištu rada. Zbog toga **upisnu politiku ne treba projektovati na kraći rok od npr. 1-2 godine, već treba imati najmanje srednjoročne, odnosno, dugoročne projekcije u tom smislu**. Ovo posebno zbog toga što odnosi i kretanja na tržištu rada ostvareni u 2014. godini, ili nekoliko prethodnih tj. u godinama prisutne ekonomske krize ne predstavljaju referentnu osnovu za dimenzioniranje upisnih kvota, posebno ako se kretanja i odnosi na tom tržištu, uporede sa godinama većeg ekonomskog rasta (2006-2008. godina), kada su bila znatno povoljnija, već treba imati u vidu i ostvarivanje povoljnijeg scenarija u ekonomiji koja će generisati i povoljnija kretanja na tržištu rada.

5. Ukoliko bi, dakle, samo kretanja i stanja na tržištu rada, ostvarivana u prethodnih 2-3 godine na makro, regionalnom ili na nekom lokalnom nivou bila osnova za utvrđivanje upisnih kvota navodilo bi na apsurdne zaključke da treba radikalno smanjiti dosadašnje **upisne kvote kod nekih zanimanja pa i do njihovog ukidanja za određeni period**. Na to, prije svega, ukazuje okolnost što je, u tom periodu, iskazivana ponuda kod tih zanimanja, posebno kod nekih mikro-tržišta, višestruko prevazilazila prijavljivanu tražnju i ostvarivani obim zapošljavanja, odnosno, postojeća ponuda, uz priliv zatečenog broja iz školskog sistema, bi, u uslovima sličnih kretanja na tržištu rada, omogućavala zadovoljavanje tražnje i obima zapošljavanja, kod tih zanimanja, za nekoliko narednih godina.

Međutim, **u uslovima, realno očekivane povoljnije konjunktura na tržištu**, šire posmatrajući, naročito u slučaju povećanja njegove apsorpcione moći radne snage, **kratkoročni pristup** bi mogao uticati na **optimalizaciju odnosa između ponude, tražnje i zapošljavanja** u tom periodu a imao bi i niz drugih nepovoljnih socio-ekonomskih konsekvenci posebno ako se one sagledavaju na nižem mikro odnosno lokalnom nivou.

Realno je, dakle, pretpostaviti da bi se **upisna politika mogla projektovati na nivou koji bi predstavljao sredinu između godina u kojima je ostvarivana povoljnija konjunktura na tržištu i njena apsorpciona moć bila veća** (2006-2008. godini) i **godina kada je ona bila na znatno nižem nivou** (npr. 2010 - 2014. godina).

6. Imajući u vidu veliku produkciju iz sistema visokog obrazovanja te postojeći broj visokoškolaca na pojedinim studijskim programima, i očekivani priliv po tom osnovu, te obim tražnje i zapošljavanja koje znatno prevazilazi ponuda a, u

nekoliko narednih godina, nerealno je očekivati znatnije povećanje apsorpcione moći tržišta, ukazuje na potrebu **određene redukcije u upisnim kvotama kod jednog broja studijskih programa** posebno kod onih kod kojih je zapošljavanje u prethodnih nekoliko godina činilo 15-20% iskazane ponude.

7. Neophodno je ostvarivati i odgovarajuću **kompatibilnost, odnosno, dinamički kontinuitet i usklađenost** dimenzioniranja upisne politike koja se odnosi na srednje sa upisnom politikom koja se odnosi na visoko obrazovanje, prije svega, zbog toga što srednje, zapravo, predstavlja osnovu-bazu dimenzioniranja upisne politike, po obimu i strukturi, kod visokog obrazovanja.

8. Odnosi ponude, tražnje i zapošljavanja ostvareni u 2014. godini ukazuju na sledeće:

- **Kod većine zanimanja, svih stepena stručne spreme, ponuda prevazilazi tražnju**, kod nekih je to izraženo a i višegodišnji je trend, a posebna nepovoljnost kod tih slučajeva su oni kod kojih je istovremeno obim i dinamika zapošljavanje znatno ispod iskazane ponude;
- **Kod zanimanja sa izraženim suficitom u odnosima između ponude i tražnje i obimom zapošljavanja koji je višestruko niži od ponude** ukazuje na potrebu određenog **smanjenja broja upisnih mjesta** posebno ako je obim zapošljavanja kod tih zanimanja znatno niži od tekuće godišnje produkcije iz obrazovnog sistema;

Navedene dvije karakteristike kretanja i odnosa na tržištu rada izraženije su kod obrađenih mikro tržišta sjevernog regiona, posebno kada se posmatraju kod srednje stručne spreme.

- **Kod zanimanja sa prisutnim suficitom u odnosima između ponude i tražnje** a kod kojih je obim zapošljavanja jednak ili veći od godišnje produkcije iz obrazovnog sistema **ima osnova za zadržavanje broja upisnih mjesta na dosadašnjem nivou**;
- **Kod zanimanja sa prisutnim deficitom** posebno ako je zapošljavanje veće od ponude nameću potrebu **određenog povećanja broja upisnih mjesta**;
- **Kod jednog broja zanimanja zapošljavanje je znatno niže od prijavljene tražnje**, što je dugoročni trend kod istih, a govori o tome da je **prijavljena tražnja formalne prirode** i da se zapravo radi o **namjeri zapošljavanja stranaca** te da kroz upisnu politiku treba doprinositi povećanju ponude iz redovnog školskog sistema a time i na **veće supstituisanje zapošljavanja strane domaćom radnom snagom**;
- **Kod zanimanja koje ne produkuje sadašnji obrazovni sistem** a tražnja je veća od ponude **treba razmotriti mogućnost uvođenja novih obrazovnih profila u postojeći sistem**.

Navedene konstatacije treba imati u vidu pri sagledavanju ponude i tražnje na makro i mikro nivou s tim što ih na nivou mikro-tržišta ili lokalnom nivou u

određenoj mjeri treba relativizovati s obzirom da su nominalni izkazi, posmatrani na izloženi način, na nižem nivou.

Na osnovu navedenih trendova te projekcija kretanja na tržištu rada i strategijski utvrđenih privredno-ekonomskih prioriteta, u Analizi je **dat okvirni predlog dimenzioniranja upisnih kvota za narednih nekoliko godina na nivou područja rada** kod srednješkolskog obrazovanja (Tab.9.) odnosno kod kojih treba ostvariti određenu dinamiku povećanja, smanjenja odnosno zadržavanja upisnih kvota na nivou koji je približan postojećem.

Treba imati u vidu da se kod nekih **djelatnosti javnog sektora** (državni organi, odrazivanje, zdravstvo, itd.) preciznije može procijeniti apsorpciona moć za radnom snagom za relativno duži period (npr. na osnovu starosne strukture zaposlenih te standarda broja zaposlenih u tim djelatnostima u odnosu na broj korisnika usluga, isl.) a time i upisna politika za zanimanja koja su, u pogledu zapošljavanja, pretežno upućena na te djelatnosti.

9.Kod analiziranja odnosa između ponude, tražnje i zapošljavanja, **ocjene suficitarnosti i deficitarnosti** po pojedinim grupama zanimanja odnosno zanimanjima, prednost treba dati **sagledavanju odnosa između ponude raspoložive radne snage, tj. tražioca zaposlenja i obima i strukture zapošljavanja u odnosu na tu ponudu** zbog veće relevantnosti i značaja tog u odnosu na druge relacije na tržištu rada (ponuda u odnosu na tražnju, tražnja u odnosu na zapošljavanje, itd.).

10.Okolnost da je kod nekih zanimanja zapošljavanje znatno manje od tražnje upućuje na zaključak da se u tim slučajevima, po pravilu, radi o tražnji kojom se projektuje **zapošljavanje strane radne snage** a činjenica da je kod **nekih zanimanja zapošljavanje veće od tražnje** upućuje na zaključak da se radi o zapošljavanju određenog profila zanimanja na drugim zanimanjima, odnosno, **zapošljavanje na poslovima za koje ne ispunjavaju formalno pravne uslove, odnosno, za čije obavljanje nije bio presudan uslov stečeno formalno obrazovanje.**

11.Zapošljavanje određenog broja zanimanja determinisano je obimom i **strukturom zapošljavanja stranaca.** Tako je zapošljavanje stranaca u oblasti građevinarstva u 2014. godini bilo pet puta veće od zapošljavanja domaće radne snage, u oblasti ugostiteljstva i turizma 50% veće puta, u trgovine za 34,2%,itd. Sledstveno tome, i kod nekih opština zapošljavanje stranaca je znatno zastupljeno. U opštini Budva zapošljavanje stranaca je 4,2 puta veće od zapošljavanja domaće radne snage, u opštini Tivat 1,3, u opštini Bar 3,5 a u opštini Podgorica čini 57%% ukupnog zapošljavanja, itd. Imajući u vidu ove okolnost ukazuje na **potrebu potpunijeg istraživanja ove pojave u cilju predlaganja mjera koje će uticati na veće supstituisanje zapošljavanja strane domaćom radnom snagom;**

12.Pregled brojnog **stanja učenika po pojedinim područjima rada i obrazovnim programima u sistemu srednjeg obrazovanja,** govori o tome da su u upisnoj politici uvažavani trendovi i promjene na tržištu rada, odnosno njegovog prilagođavanja izmijenjenoj privredno-ekonomskoj strukturi proistekloj iz tranzicionih promena a uvažavani su i definisani **prioriteti razvoja** (poljoprivreda,

ugostiteljstvo i turizam, energetika) što je i u narednom periodu **jedna od osnovnih odrednica u pristupu upisnoj politici**. Isto tako, smanjivan je broj upisnih mjesta kod zanimanja kod kojih je, relativno duži period, na tržištu rada ponuda znatno veća od tražnje i zapošljavanja a povećavan broj upisnih mjesta kod zanimanja sa većom tražnjom od ponude odnosno zapošljavanje veće od produkcije iz tog sistema. Isto tako, otvoren je i određen broj novih obrazovnih programa kojih nema u ponudi radne snage ali je za istim prisutna određena tražnja.

13.Kako je, dakle, **produkcija iz sistema srednjeg i visokog obrazovanja, formalno posmatrajući, definisana** za narednih 2-3 godine, kada je u pitanju srednoškolsko, odnosno, 3-5 godina kada je u pitanju visoko obrazovanje, a **tržište rada iskazuje potrebu za novim znanjima i vještinama** nameće potrebu stalnog prilagođavanja obrazovnih programa aktuelnim potrebama tržišta rada na makro ili lokalnom nivou kroz **"interventno" inoviranje, odnosno dopunjavanje predmetnih sadržaja**. Realno je pretpostaviti da se to može realizovati ako ne u tekućoj a ono u narednoj školskoj/studijskoj godini odnosno u periodima kraćim od perioda školovanja zanimanja na određenim nivoima obrazovanja.

14.Kod prvog, početnog zapošljavanja često se ukazuje na **nedostatak praktičnih aktuelnih znanja i vještina** što je posledica nedovoljnog uvažavanja, zanemarivanja pa i formalizovanja profesionalne prakse i praktične nastave u sistemu formalnog obrazovanja, posebno kod pojedinih obrazovnih profila što otežava njihovo uspješnije uključivanje u proces rada neposredno nakon okončanja školovanja.

15.Odrednicu **»deficit«** odnosno **»suficit«** kod nekih zanimanja, treba **relativizirati** s obzirom da kod tih zanimanja zapošljavanje prevazilazi tražnju. To je rezultat okolnosti što u tražnji često nije precizirano zanimanje ili poslodavac za obavljanje određenih poslova nije smatrao presudim formalno stečeno obrazovanje, već moguće i dodatna znanja i vještine stečena kroz dosadašnje radno iskustvo ili kroz neformalno obrazovanje koja poslodavac prepoznaje kroz selekciju i izbor prijavljenih kandidata za zapošljavanje.

To bi se moglo odnositi npr. na zapošljavanje gimnazijalaca na administrativnim, ekonomskim, trgovinskim, uslužnim poslovima i slično, prodavaca na ugostiteljskim ili uslužnim poslovima, ugostitelja na trgovačkim, uslužnim poslovima, ekonomista na administrativnim, trgovačkim ili ugostiteljskim poslovima, itd. To je izraženo i kod mehaničara, mašinista, obrađivača metala, građevinara, tekstilaca, drvoprerađivača, itd.

16.Prisutni deficiti i suficiti u ponudi i tražnji radne snage, posebno izraženi kod pojedinih zanimanja, nameću potrebu **realizacije niza programa u cilju usklađivanja tih odnosa, odnosno, prilagođavanje ponude tražnji radne snage**. U tom smislu posebno treba istaći važnost programa obrazovanja i osposobljavanja (dokvalifikacija, prekvalifikacija, ili specijalizacija – iz metaloprerade, zanatstva, poljoprivrede, informatike, stranih jezika, ugostiteljsko-turističke struke, pomorske, itd.), koji se realizuju saglasno aktuelnim odnosima između ponude i tražnje, potrebama-zahhtjevima poslodavaca ili pokazanom interesovanju nezaposlenih lica. To dodatno potencira i okolnosti što **poslodavci**

sve više, uz osnovno zanimanje, stečeno redovnim obrazovanjem, traže dodatna znanja i vještine.

Promjene u sistemu formalnog obrazovanja ostvarene u funkciji njegovog prilagođavanja novoj privredno – ekonomskoj strukturi **nijesu dovoljne da se brzo i kvalitetno odgovori na novonastale zahtjeve za radnom snagom** jer se veliki sistem formalnog obrazovanja, po svojoj prirodi sporije mijenja i prilagođava promjenama na tržištu rada koje su dinamičnije.

Stoga, **konstituisanjem sistema neformalnog obrazovanja, kao dopune i korektiva formalnog obrazovanja**, se, na duži rok, može efikasnije odgovoriti tržišnim zahtjevima a koji bi, takođe, morao biti održiv i dostupan svim potencijalnim korisnicima.

Programima obrazovanja i osposobljavanja, koje je realizovao Zavod u proteklih 6 godina obuhvaćeno je 13.098 nezaposlenih lica. Međutim, znatno smanjenje Budžeta, u dijelu koji se odnosi na sprovođenje mjera aktivne politike zapošljavanja, ograničilo je mogućnost realizacije ovih programa, tako da je u 2011. godini programima obuhvaćeno 1.770 lica, u 2012. godini 819, da bi to u 2014. godini bilo svedeno na svega oko 950 lica iako je u 2008. godini tim programima, na godišnjem nivou, bilo obuhvaćeno oko 5.000 lica.

Time se, u osnovi dovodi u pitanje **zaživljavanje neformalnog obrazovanja** pa i onog koji se organizuje posredstvom Zavoda, poimanje njegovog značaja, efikasnosti i doprinosa u uspostavljanju povoljnijih odnosa između ponude i tražnje na tržištu rada, odnosno povećanog zapošljavanja.

Pored toga, **aktuelna kretanja na tržištu rada često zahtevaju preduzimanje mjera koje je neophodno “ad hoc” realizovati npr. kroz kraće obrazovno-edukativne programe** i sl. Međutim, definisanje budžetskih okvira, sada već za naredne 2-3 godine, znatno umanjuje mogućnost realizacije programa navedenog tipa i njihovog značaja i efikasnosti u rješavanju određenih problema na tržištu rada i za pojedine kategorije nezaposlenih.

- 17.**Prilikom koncipiranja upisne politike, odnosno, dimenzioniranja upisnih kvota po pojedinim nivoima obrazovanja, područjima rada ili zanimanjima, na makro i nekom mikro nivou neophodno je imati u vidu okolnost, da sa stanovišta tržišta rada, ona, prije svega, mora polaziti od srednjoročnih odnosno relativno dugoročnih procjena društveno-ekonomskog razvoja.

Ovo i zbog toga što će, oko 30%-40% sada upisanog broja učenika srednjih škola tek kroz 3-4 godine biti radno raspoloživo, odnosno, okončati školovanje u okviru određenog zanimanja i javiti se kao ponuda radne snage, a da će, oni koji su nastavili školovanje na fakultetima i akademijama, (sada već preko 70% tih srednjoškolaca) biti radno raspoloživo za 3 - 5 godina tj. nakon okončanja studija. To potvrđuje prisutan trend smanjivanja prijavljenih srednjoškolaca na evidenciju nezaposlenih, a rast prijavljenih visokoškolaca.

To praktično znači da će većina sada upisanih učenika srednjih škola tek za 7-8 godina tj. 2022-2023. godine biti na tržištu rada odnosno javiti se kao potencijalna

ponuda na tom tržištu a mogućnost njihovog zapošljavanja u tom, relativno dužem periodu, će zavisići od šireg društveno-ekonomskog konteksta, odnosno, ostvarivanog društveno-ekonomskog razvoja u tom periodu.

- 18.**Prema tome, kako na se na ljudskim resursima, u osnovi, zasniva budući društveno-ekonomski razvoj, a upisna politika, kao njen važan dio je, u dosadašnjem periodu, bila zasnovana na manje-više kratkoročnom pristupu, **nameće potrebu institucionalizacije bavljenja ovom problematikom kako bi se**, imajući u vidu njen značaj i složenost, **kroz njeno svestrano i sistematsko sagledavanja**, multidisciplinarni pristup, te relevantne analize i istraživanja, dugoročno projektovati odnosi i kretanja u ovoj oblasti.

PRILOG

Nezaposlenost 2005 – 2014. godini

- Ukupno, III i IV sss, VII₁ sss -

(Tab.26.)

	Opština	Nezaposlenost - ukupno					Srednja stručna sprema					VSS				
		2005	2008	2012	2013	2014	2005	2008	2012	2013	2014	2005	2008	2012	2013	2014
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
1	An.	454	366	403	461	491	308	233	258	289	308	19	13	36	60	60
2	Br.	3286	1760	1904	2107	2108	1927	1039	1092	1097	1137	182	116	315	493	493
3	Ber.	980	492	726	753	789	630	302	390	366	392	71	50	159	209	209
4	BP	5114	3585	3786	3863	4045	3161	2241	2325	2279	2335	163	197	451	669	669
5	Bu.	3327	1373	1444	1865	1896	1881	731	681	795	822	182	144	383	626	626
6	Ct.	1330	1670	1483	1539	1390	797	821	723	709	626	82	56	184	279	279
7	Dg	905	781	843	966	913	582	472	519	544	522	62	65	127	211	211
8	HN	1750	971	1255	1334	1436	1127	562	635	608	674	122	103	279	414	414
9	KI	1844	997	1017	925	872	1139	576	540	436	424	137	89	221	301	301

10	Ko.	982	724	663	809	824	566	421	388	462	468	28	31	82	131	131
11	Mo.	1294	643	619	700	726	899	407	415	432	453	25	29	60	119	119
12	Nk.	7397	3294	3431	4032	4218	5112	2060	1815	1963	2123	457	393	1083	1516	1516
13	Pl.	9769	5851	7265	8384	8118	6135	3349	3489	3612	3683	911	841	2252	3222	3222
14	Pv.	965	424	351	488	574	447	255	161	217	251	35	38	85	139	139
15	Pž.	401	122	101	126	106	267	86	72	82	75	13	6	16	28	28
16	Pg	4195	2450	2568	2523	2430	2830	1597	1600	1516	1338	130	96	304	408	408
17	RŽ.	1779	1346	1235	1223	1272	958	726	586	477	524	76	107	284	415	415
18	Ša.	355	187	91	86	115	238	120	66	57	76	7	7	13	17	17
19	Tv.	1208	755	807	752	799	783	409	415	369	380	100	64	169	203	203
20	Ul.	1576	829	825	1042	1177	901	433	377	429	481	101	77	184	267	267
21	Ža.	457	315	256	302	274	313	231	188	203	182	18	9	36	55	55
22	Uk.CG	49368	28935	31073	34280	34573	31002	17071	16734	16942	17274	2921	2531	6723	9782	9782

Novoprijavljeni bez radnog staža

(Tab.27.)

Rb.	Godina	Ukup.	Nk	III	IV	III + IV	VII ₁	Ukup.VSS
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	2014	12.835	3.290	1.502	4.478	5.960	3.250	3.323
2	2013	12.216	3.178	1.605	3.875	5.480	3.222	3.323
3	2012	12.489	3.756	1.731	3.713	5.444	2.910	2.992
4	2011	11.243	3.603	1.884	3.489	5.365	1.897	1.957
5	2010	9.576	2.912	1.720	3.031	4.751	1.560	1.600
6	2009	9.275	2.887	1.836	2.740	4.570	1.463	1.492
7	2008	11.450	4.097	2.337	3.207	5.544	1.329	1.355
8	2007	11.557	4.008	2.534	3.175	5.709	1.273	1.295
9	2006	11.864	4.181	2.659	3.327	5.986	1.101	1.114
10	2005	9.792	3.533	2.294	2.523	4.417	885	894
11	2004	11.747	4.497	2.742	3.037	5.779	746	750

Ponuda tražnja i zapošljavanje u 2014. godini

- za srednju stručnu spremu po opštinama i mikro-tržištima-

(Tab.28.)

Rb	Opšt.	Ukupno		Razlika		III sss		Razlika		IV sss		Razlika		III + IV sss		Razlika 16 : 15	
		NBS	Zap.	Nom.	Index	NBS	Zap.	Nom.	Index	NBS	Zap.	Nom.	Index	NBS	Zap.	Nom.	Index
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
1	BP	994	544	450	54,7	189	78	111	42,3	355	130	225	36,6	544	208	336	38,3
2	MK	194	50	144	25,7	55	8	47	14,3	56	13	43	23,2	111	21	90	18,9
3	KL	189	13	176	6,8	34	1	33	2,9	77	7	70	9,1	111	8	93	8,6
4	Σ1-3	1377	607	770	44,1	278	87	191	31,3	488	150	338	30,7	766	237	529	31,0
5	BE	912	97	815	10,6	111	8	103	7,2	404	18	386	4,5	515	26	489	5,1
6	AN	86	52	33	60,5	14	8	6	57,2	36	16	20	44,5	50	24	26	48,0

7	PL	325	66	259	20,3	28	2	26	7,2	112	13	99	11,6	140	15	125	10,7
8	Σ5-7	1323	215	1105	16,3	153	18	135	11,7	552	47	505	8,5	705	65	640	9,2
9	RŽ	930	108	822	11,6	138	5	133	3,6	238	12	226	5,1	376	17	359	4,5
10	PV	480	594	114	123,7	74	172	98	232,4	125	187	62	149,6	199	359	160	180,4
11	NK	1182	442	740	37,4	151	71	80	47,0	458	145	313	31,6	609	216	393	35,5
12	PŽ	57	3	54	5,3	8	-	8	-	15	2	13	13,4	23	2	21	8,7
13	ŠA	32	1	31	3,2	3	-	3	-	12	-	12	-	25	-	25	-
14	ŽB	58	60	2	103,5	7	8	1	114,3	25	26	1	104,0	32	34	2	106,3
15	Σ11-14	1329	506	823	38,1	169	79	90	46,7	510	174	336	34,2	689	252	437	36,6
16	PG	4308	4569	261	160,1	349	504	155	144,4	1519	1386	133	91,3	1868	1890	22	101,2
17	DG	399	115	284	28,8	61	12	49	19,7	168	34	134	20,3	229	46	183	20,1
18	CT	289	284	5	98,3	22	17	5	77,3	107	65	42	60,7	129	82	47	63,6
19	Σ16-18	4996	4968	28	99,4	432	533	101	123,4	1794	1485	309	82,7	2226	2018	208	90,6
20	BR	693	735	42	106,1	67	130	63	194,1	192	173	19	90,1	259	303	44	117,0
21	UL	245	370	125	151,1	22	84	62	381,8	42	93	51	221,4	64	177	113	276,6
22	Σ20-21	938	1105	167	117,8	89	214	85	240,5	234	246	12	105,2	323	480	157	148,6
23	BD	233	1431	1198	614,2	20	199	179	995,0	83	456	373	549,4	103	655	552	636,0
24	KO	490	787	297	160,6	55	133	78	241,8	207	176	31	85,1	262	309	47	118,0
25	TV	272	1191	919	437,8	32	193	161	603,2	84	314	230	373,8	116	507	391	437,1
26	Σ23-25	995	3409	2414	342,6	107	525	418	490,6	374	946	572	253,0	481	1471	990	305,8
27	HN	541	3275	2734	605,4	68	678	610	997,1	174	513	339	294,8	242	1191	949	492,2
28	UK.	12873	14726	1883	114,4	1502	2311	809	128,3	4477	3779	698	84,4	5979	6090	111	101,8

Ponuda, tažnja i zapošljavanje za srednju stručnu spremu
- po regionima - periodu 2005 – 2014. godinu -

(Tab.29 .)

Rb.	Godina	Region	Ponuda P	% u ukup.	Tražnja T	% u ukup.	Zapoš. Z	% u ukup.	Z : P (8 : 4)	
									Nomin..	Index
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
5	2005	Sjeverni	19.895	34,9	2.625	14,2	2.431	18,2	+ 17.464	12,2
6		Središnji	26.089	45,7	6.849	37,0	5.831	43,7	+ 20.258	22,4
7		Primorski	11.020	19,4	9.048	48,8	5.076	38,1	+ 5.944	46,1
8		Ukupno	57.004	100,0	18.522	100,0	13.338	100,0	+ 43.666	23,4
17	2008	Sjeverni	15.824	37,6	5.296	14,2	3.176	12,0	+ 12.648	20,1

18		Središnji	17.970	42,7	18.504	49,6	13.343	50,4	+ 4.627	74,3
19		Primorski	8.323	19,7	13.457	36,2	9.948	37,6	- 1.625	119,5
20		Ukupno	42.117	100,0	37.257	100,0	26467	100,0	+ 15.650	62,8
21	2011	Sjeverni	13.999	35,7	1.724	11,6	1.391	13,1	+ 12.608	10,0
22		Središnji	17.507	44,6	6.743	45,3	5.046	47,5	+ 12.461	28,8
23		Primorski	7.711	19,7	6411	43,1	4.185	39,4	+ 3.526	54,3
24		Ukupno	39.217	100,0	14.878	100,0	10.622	100,0	+ 28.595	27,1
25	2012	Sjeverni	13.161	36,2	1.101	8,2	867	9,7	+ 12.294	6,6
26		Središnji	15.669	43,0	5.694	42,1	4.442	50,0	+ 11.227	28,4
27		Primorski	7.615	20,8	6.725	49,7	3.577	40,3	+ 4.038	47,0
28		Ukupno	36.445	100,0	13.520	111,0	8.888	100,0	+ 27.557	24,4
29	2013	Sjeverni	13.223	36,4	976	9,2	603	9,4	+ 12.620	4,6
30		Središnji	15.885	43,6	4.122	38,7	2.579	40,4	+ 13.306	16,3
31		Primorski	7.244	20,0	5.530	52,1	3.206	50,2	+ 4.038	44,3
32		Ukupno	36.352	100,0	10.628	100,0	6.388	100,0	+ 29.964	17,6
33	2014	Sjeverni	12.981	35,8	1.101	10,8	714	11,7	+ 12.267	5,5
34		Središnji	15.731	43,5	3.420	33,6	2.234	36,7	+ 13.497	14,2
35		Primorski	7.521	20,7	5.658	55,6	3.142	51,6	+ 4.379	41,7
36		Ukupno	36.233	100,0	10.179	100,0	6.090	100,0	+ 30.143	16,8

Ponuda, tražnja i zapošljavanje kod visoke stručne spreme
- po regionima -u periodu 2005 – 2014. godina -

(Tab.30 .)

Rb.	Godina	Region	Ponuda P	% u ukup.	Tražnja T	% u ukup.	Zapoš. Z	% u ukup.	Z : P (8 : 4)	
									Nomin..	Index
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
5	2005	Sjeverni	1.503	22,3	991	18,9	567	18,8	+ 936	37,7
6		Središnji	3.769	55,8	2.835	54,4	1.804	59,8	+ 1.965	47,8
7		Primorski	1.379	21,9	1.394	26,7	642	21,4	+ 737	46,5
8		Ukupno	6.751	100,0	5.219	100,0	3013	100,0	+ 3.736	44,6

17	2008	Sjeverni	2.517	30,8	1.505	17,7	936	18,4	+ 1.581	37,2
18		Središnji	4.608	56,4	5.288	62,2	3.018	29,4	+ 1.690	65,5
19		Primorski	1.651	20,8	1.711	20,1	1.131	22,2	+ 520	68,5
20		Ukupno	8.176	100,0	8.504	100,0	5.085	100,0	+ 3.091	62,2
21	2011	Sjeverni	2.813	24,0	1.506	22,6	1.033	22,7	+ 1.780	36,7
22		Središnji	6.525	55,8	3.666	55,0	2.513	55,5	+ 4.012	38,5
23		Primorski	2.361	20,2	1.494	22,4	991	21,8	+ 1.370	42,0
24		Ukupno	11.699	100,0	6.666	100,0	4.537	100,0	+ 7.163	38,8
25	2012	Sjeverni	3.142	23,3	2.003	23,5	1.098	21,6	+ 2.044	35,0
26		Središnji	7.415	54,8	4.389	51,5	2.804	55,4	+ 4.611	37,8
27		Primorski	2968	21,9	2.125	25,0	1.165	23,0	+ 1.103	39,3
28		Ukupno	13.525	100,0	8.517	100,0	5.067	100,0	+ 8.458	37,5
29	2013	Sjeverni	4.071	25,3	737	17,0	290	12,2	+ 3.781	7,2
30		Središnji	8.534	53,1	2.447	56,3	1.430	60,2	+ 7.104	16,7
31		Primorski	3.479	21,6	1.160	26,7	658	27,6	+ 2.221	18,9
32		Ukupno	16.084	100,0	4.344	100,0	2.379	100,0	+ 13.705	14,8
33	2014	Sjeverni	4.491	25,2	1.174	20,3	449	14,1	+ 4.042	10,0
34		Središnji	9.438	52,8	3.096	53,5	1.754	55,1	+ 7.684	18,6
35		Primorski	3.929	22,0	1.515	26,2	980	30,8	+ 2.949	24,9
36		Ukupno	17.858	100,0	5.785	100,0	3.183	100,0	+ 14.675	17,0

Prijavljena slobodna radna mjesta po djelatnostima
- 2005 – 2014. godina -

(Tab.31 .)

Rb	Djelatnost	2005	2008	2011	2012	2013	2014
1	2	3	4	5	6	7	8
1	A.Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	298	614	3101	2010	2014	2022
2	B.Rudarstvo	948	1243	939	458	264	186
3	C.Prerađivačka industrija	2921	6001	2522	2179	1782	1747
4	D.Snabd. el.energ. gas., parom i klimatiz.	106	498	171	34	84	63
5	E.Snabd.vod. uprav.otpad.vodama, kontrolisanje procesa uklanjanja otpada i slične aktivnosti	554	1401	641	585	692	596

6	F.Građevinarstvo	1585	3621	4865	4890	5009	5353
7	G.Trgovina na veliko i trgovina na malo; popravka motornih vozila i motocikala	9571	19706	8136	6704	6416	5201
8	H.Saobraćaj i skladištenje	1258	3576	1729	1998	1859	1484
9	I.Usluge smještaja i ishrane	6901	9954	9332	9298	8780	9876
10	J.Informisanje i komunikacije	483	1408	799	893	589	737
11	K.Finansijske djelatnosti i djelatnost osiguranja	470	1452	1044	923	558	491
12	L.Poslovanje nekretninama	45	274	393	374	359	604
13	M.Struč. naučne, inovacione i tehničke djelat.	907	2212	1994	2143	1988	2600
14	N.Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	579	1731	1506	2448	2592	5666
15	O.Drž. uprava i odbrana; obavez. soc. osig.	2203	2911	1716	1840	1554	1295
16	P.Obrazovanje	2629	3549	2966	4924	1422	2701
17	Q.Zdravstvena i socijalna zaštita	2298	2211	930	1018	643	1007
18	R.Umjetnost,zabava i rekreacija	1188	2344	1979	2190	690	677
19	S.Ostale uslužne djelatnosti	585	773	471	482	605	926
20	T.Djel.domaćinstva kao poslod.; Djel. domać. koja proizv. robu i usluge za sopstvene potrebe	8	15	3	10	9	9
21	U.Djelatnost eksteritorijalnih organizacija i tijela	1	5	2	-	2	11
22	Ukupno CG	35538	65499	45239	45401	37911	43252

Prijavljena slobodna radna mjesta po opštinama

- 2005 – 2014. godina -

(Tab.32.)

Rb.	Opština	2005	2008	2011	2012	2013	2014
1	2	3	4	5	6	7	8
1	An.	59	105	70	75	33	114
2	Br.	3058	4868	3337	3348	2814	2828
3	Ber.	910	1461	545	602	303	349
4	BP	1332	2745	1367	1401	763	968
5	Bu.	4773	7220	8317	10479	8817	12955
6	Ct.	527	1267	638	688	433	553
7	Dg	382	1064	484	562	551	426

8	HN	4432	5915	4811	4324	4654	4424
9	KI	309	991	191	194	86	76
10	Ko.	1811	2710	2307	2348	2057	2337
11	Mo.	222	514	163	207	156	125
12	Nk.	3207	5563	2040	1964	1232	1301
13	Pl.	130	246	117	147	279	260
14	Pv.	1484	2105	1081	770	589	1059
15	Pž.	100	160	82	68	20	30
16	Pg	8911	23092	15259	13937	10795	10575
17	RŽ.	461	835	391	430	354	386
18	Ša.	95	79	31	47	18	17
19	Tv.	1470	1813	2053	2093	2100	2636
20	Ul.	1584	2406	1762	1534	1637	1561
21	Ža.	281	340	202	183	220	272
22	Uk. CG	35538	65499	45248	45401	37911	43252

Prijavljena slobodna radna mjesta po stepenima stručne spreme
- 2005 – 2014. godina -

(Tab.33.)

Rb.	Step. stručne spreme	2005	2008	2011	2012	2013	2014
1	2	3	4	5	6	7	8
1	I	7219	13416	19448	18956	14102	20389
2	II	2717	3713	2879	2774	8045	5844
3	III	11379	21784	8619	6782	4879	4517
4	IV	7143	15518	6309	6738	5749	5656
5	V	187	311	138	91	138	108
6	VI-1	1483	2088	1048	1271	486	687

7	VI-2	5	2	4	5	1	2
8	VII-1	5219	8504	6666	8517	4342	5785
9	VII-2	181	154	100	183	104	153
10	VIII	0	0	0	0	0	0
11	Uk.. CG	35538	65499	45248	45401	37911	43241

Zapošljavanje stranaca u periodu 2010 – 2013. godina
- po djelatnostima -

(Tab.34..)

	Djelatnosti	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
1	2	3	4	5	6	7
1	A.Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	1041	1313	1344	893	825
2	B.Rudarstvo	120	103	71	102	106
3	C.Prerađivačka industrija	662	895	964	1121	1103
4	D.Snabdijevanje elekt.energijom, gasom, parom i klimatizacija	8	15	51	60	58
5	E.Snabdijevanje vodom; upravljanje otpadnim vodama, kontrolisanje procesa uklanjanja otpada i slične aktivnosti	102	114	126	129	76
6	F.Građevinarstvo	4081	4336	4558	4624	5200
7	G.Trgovina na veliko i trgovina na malo; popravka motornih vozila i motocikala	2172	2906	3144	3458	3085
8	H.Saobraćaj i skladištenje	312	426	541	577	523
9	I.Usluge smještaja i ishrane	2975	4531	4239	5217	4528
10	J.Informisanje i komunikacije	192	279	317	394	461
11	K.Finansijske djelatnosti i djelatnost osiguranja	78	95	128	114	115
12	L.Poslovanje nekretninama	458	599	679	722	822
13	M.Stručne, naučne, inovacione i tehničke djelatnosti	1341	1361	1721	1691	2156
14	N.Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	406	729	900	1027	1530
15	O.Državna uprava i odbrana; Obavezno socijalno osiguranje	16	47	45	8	7
16	P.Obrazovanje	56	73	111	83	110
17	Q.Zdravstvena i socijalna zaštita	161	190	203	215	202
18	R.Umjetnost,zabava i rekreacija	270	598	486	487	417
19	S.Ostale uslužne djelatnosti	116	206	263	350	363
20	T.Djelat. domaćinstva kao poslodavca; Djel, domaćinstava koja proizvode robu i usluge za sopstvene potrebe	9	1	14	21	26
21	U.Djelatnost eksteritorijalnih organizacija i tijela	1	3	2	1	4

22	Ukupno CG	14577	18820	19907	21294	21717
----	-----------	-------	-------	-------	-------	-------

Zapošljavanje domaće i strane radne snage u 2014. godini

- kod djelatnosti sa najvećim učešćem zapošljavanja stranaca -

(Tab.35.)

Rb.	Djelatnost	Zapošljavane u 2014.			% učeš. stran (4) u ukup.(5)	Index 4 : 3
		Domaći	Stranci	Ukupno 3+4		
1	2	3	4	5	6	7
1	F.Građevinarstvo	1.010	5.200	6.210	83,7	514,8
2	I.Usluge smještaja i ishrane	3.012	4528	7.540	60,0	150,3
3	G.Trgovina na veliko i trgovina na malo; popravka motornih vozila i motocikala	2.299	3.085	5.384	57,3	134,2
4	M.Stručne, naučne, inovacione i tehničke djelatnosti	805	2156	2.961	72,8	267,8
5	N.Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	1.245	1530	2.775	55,2	122,8
6	C.Prerađivačka industrija	509	1103	1.612	68,4	218,4
7	Ukupno	8.880	17.602	26.482	66,5	198,2

Ponuda, tražnja i zapošljavanje kod I stepena stručne spreme

- u periodu 2005 – 2014. godina-

(Tab. 36.)

Rb.	God.	Razlike	Ponud (P)	Novopr. bez staža	Traž. (T)	Zapoš. (Z)	Razlike					
							Tražnja (6) :		Zapoš.(7) :		Zapoš. (7) :	
							Ponuda (4)		Ponuda (4)		Tražnja (6)	
							Nomin.		Nomin.		Nomin.	
							T > P -	Index	Z > P -	Index	Z > T -	Index
							T < P +		Z < P +		Z < T +	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1	2005.	-	22.260	3.596	7.219	2.829	+15.041	32,4	+19.431	12,7	+4.390	39,2

2	2008.	-	15.954	4.184	13.416	6.738	+2.538	84,1	+9.215	42,3	+6.678	50,3
3	2010.	-	13.326	3.013	15.849	3.837	- 2.523	119,0	+9.487	28,8	+12.012	24,2
4	2011.	-	13.897	3.736	19.448	5.434	- 5.551	140,0	+8.463	39,1	+14.014	27,9
5	2012.	-	12.873	3.890	18.955	5.460	- 6.082	147,3	+7.413	42,4	+13.491	28,8
6	2013.	-	11.771	3.367	14.101	4.070	- 2.330	119,8	+7.647	34,6	+10.031	28,8
7	2014.	-	11.404	3.298	20.391	3.058	- 8.987	178,8	+ 9.346	26,8	+17.333	15,0
7	2014 :	Nomin.	- 1.702	- 523	- 4.854	- 1.390	-	-	-	-	-	-
8	2013	Index	91,4	86,6	74,4	75,4	-	-	-	-	-	-
9	2014 :	Nomin.	- 4.237	- 817	+ 685	- 2.668	-	-	-	-	-	-
10	2011	Index	73,8	80,5	105,1	60,4	-	-	-	-	-	-
11	2014 :	Nomin..	- 10.489	- 202	+ 6.882	-3.680	-	-	-	-	-	-
12	2008	Index	52,8	93,6	195,4	45,4	-	-	-	-	-	-

Ponuda, tražnja i zapošljavanje kod III stepena stručne spreme
- u periodu 2005 – 2014. godina-

(Tab. 37.)

Rb.	God.	Razlike	Ponud (P)	Novopr. bez staža	Tražnj (T)	Zapoš. (Z)	Razlike					
							Tražnja (6) :		Zapoš.(7) :		Zapoš. (7) :	
							Ponuda (4)		Ponuda (4)		Tražnja (6)	
							Nomin.		Nomin..		Nomin.	
							T > P -	Index	Z > P -	Index	Z > T -	Index
							T < P +		Z < P +		Z < T +	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1	2005.	-	27.757	2.381	11.379	6.016	+16.378	41,0	+21741	21,6	+5.363	52,8
2	2008.	-	19.570	2.442	21.784	11.709	-2.214	111,3	+7.862	59,8	+10.075	53,7
3	2010.	-	17.088	1.815	7.291	3.774	+9.797	42,7	+13.314	22,1	+3.517	51,7
4	2011.	-	16.944	1.988	8.619	4.110	+8.325	24,3	+12.834	24,3	+4.509	47,7
5	2012.	-	14.954	1.840	6.782	3.248	+8.172	45,4	+11.706	21,7	+3.534	47,9
6	2013.	-	14.465	1.724	4.878	2.428	+9.587	33,7	+12.037	16,8	+2.450	49,7
7	2014.	-	13.875	1.502	4.517	2.320	+9.358	32,5	+11.555	16,7	+2197	51,4
8	2014 :	Nomin.	-590	-222	-361	-108	-	-	-	-	-	-
9	2013	Index	96,0	87,2	92,6	95,6	-	-	-	-	-	-
10	2014:	Nomin.	-3.069	-486	-4102	-1790						
11	2011	Index	81,8	75,5	52,4	56,5						
12	2014:	Nomin.	-5.695	-940	-17267	-9389						
13	2008	Index	70,3	61,5	20,7	19,8						

Ponuda, tražnja i zapošljavanje kod IV stepena stručne spreme
- u periodu 2005 – 2014. godina.-

(Tab.38.)

Rb.	God.	Razlike	Ponud (P)	Novopr. bez staža	Traž. (T)	Zapoš. (Z)	Razlike					
							Tražnja (6) :		Zapoš.(7) :		Zapoš. (7) :	
							Ponuda (4)		Ponuda (4)		Tražnja (6)	
							Nomin.		Nomin.		Nomin.	
							T > P -	Index	Z > P -	Index	Z > T -	Index
							T < P +		Z < P +		Z < T +	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1	2005.	-	30.040	2.626	7.143	7.322	+22.897	23,8	+22.718	24,4	-179	102,5
2	2008.	-	22.686	3.425	15.518	14.758	+7.168	68,4	+7.928	65,0	+760	95,1
3	2010.	-	21.367	3.290	7.931	5.534	+15.445	25,3	+15.833	25,9	+2.397	69,7
4	2011.	-	22.586	3.834	6.309	6.509	+16.277	28,0	+16.077	28,8	-200	103,2
5	2012.	-	21.653	4.074	6.738	5.638	+14.915	31,2	+16.015	26,0	+1.100	83,7
6	2013.	-	22.005	4.340	5.749	3.931	+16.256	26,3	+18.074	17,8	+1.818	68,4
7	2014.	-	22.308	4.468	5.663	3.785	+16.645	25,4	+ 18.523	16,9	+1.878	66,8
7	2014 :	Nomin.	+303	+128	-86	-146	-	-	-	-	-	-
8	2013	Index	101,4	103	98,5	96,3	-	-	-	-	-	-
9	2014 :	Nomin.	-278	+634	-646	-2724	-	-	-	-	-	-
10	2011	Index	98,7	116,5	89,7	58,2	-	-	-	-	-	-
11	2014 :	Nomin.	-378	+1043	-9855	-10973	-	-	-	-	-	-
12	2008	Index	98,4	130,4	36,5	25,6	-	-	-	-	-	-

Ponuda, tražnja i zapošljavanje kod visoke stručne spreme
- u periodu 2005 – 2014. godina-

(Tab.39 .)

Rb.	God.	Razlike	Ponud (P)	Novop. bez staža	Traž. (T)	Zapš. ⁵ (Z)	Razlike					
							Tražnja (6) :		Zapoš.(7) :		Zapoš. (7) :	
							Ponuda (4)		Ponuda (4)		Tražnja (6)	
							Nomin.	Index	Nomin.	Index	Nomin.	Index

⁵ Programom stručnog osposobljavanja visokoškolaca u 2014 godini obuhvaćeno je 3.597lica sa VSS.

							T > P - T < P +		Z > P - Z < P +		Z > T - Z < T +	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1	2005.	-	6.572	885	5.219	3.013	+1.353	79,4	+3.559	45,8	+2.206	57,7
2	2008.	-	7.979	1.358	8.504	5.085	-2.473	106,6	+2.894	63,7	+3.419	59,8
3	2010.	-	10.085	1.649	6.029	4.019	+4.056	59,7	+6.066	39,8	+2.010	66,7
4	2011.	-	11.406	2.015	6.664	4.534	+4.724	58,4	+6.872	39,7	+2.130	68,0
5	2012.	-	13.323	3.210	8.517	5.067	+2.277	82,9	+8.256	38,0	+5979	45,8
6	2013.	-	15.857	3.400	4.341	2.361	+11.515	27,4	+13,496	14,9	+1.980	54,4
7	2014.	-	17.850	3.254	5.785	3.174	+12065	32,4	+14.676	17,8	+2613	54,8
7	2014 :	Nomin.	+1993	-146	+1444	+813	-	-	-	-	-	-
-8	2013	Index	112,6	95,7	133,3	134,4	-	-	-	-	-	-
9	2014 :	Nomin.	+6444	+1239	-879	-1360	-	-	-	-	-	-
10	2011	Index	156,5	161,5	86,8	70,0	-	-	-	-	-	-
11	2014 :	Nomin.	+9871	+1896	+7192	-1911	-	-	-	-	-	-
12	2008	Index	223,7	239,6	68,1	62,4	-	-	-	-	-	-

Pregled ponude, tražnje i zapošljavanja po pojedinim mikro-tržištima

- u periodu 2005 - 2014. godina -

(Tab.40.)

Rb.	Mikro-tržište	Godina	Ukupno			I sss (NK)			III			IV			VII/1		
			Ponuda	Traž.	Zapoš.	Ponuda	Traž.	Zapoš.	Ponuda	Traž.	Zapoš.	Ponuda	Traž.	Zapoš.	Ponuda	Traž.	Zapoš.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
	Bijelo Polje - Mojkovac - Kolašin	2014.	9308	1169	607	1676	288	139	2456	133	87	2943	209	150	1602	433	200
1		2013.	9214	1072	565	1673	304	26	2636	220	116	2891	161	158	1445	322	134
2		2012.	8839	2025	1179	1816	248	118	2548	210	141	2836	321	288	1072	1143	531
3		2011.	9688	1721	1331	2080	288	132	2940	360	232	3024	358	386	994	656	480
4		2008.	10717	4250	2936	2676	886	358	3630	1467	912	2920	1008	969	705	673	411
5		2005.	13637	1863	1461	4024	425	197	4743	594	434	3178	305	486	489	357	182
	Berane - Andrijevica - Plav	2014.	5807	723	215	1184	241	33	1003	25	18	2162	100	47	1101	286	103
6		2013.	5659	615	107	1200	203	22	1070	62	10	2063	105	40	1068	219	20
7		2012.	5197	939	381	1158	70	23	1076	14	12	1914	147	95	775	748	217
8		2011.	5231	729	396	1317	121	35	1164	98	16	1831	103	123	657	370	193
9		2008.	7293	1992	1193	4351	394	190	1744	328	247	2099	640	542	499	379	216
10		2005.	8340	1099	665	2862	177	54	2098	178	86	2391	323	284	491	358	169
	Rožaje	2014.	2790	386	108	805	114	33	524	18	5	640	62	12	669	179	54

11		2013.	3315	356	86	1145	192	29	681	22	6	698	298	8	642	102	32
12		2012.	3766	556	93	1532	81	20	858	8	3	754	42	17	474	420	53
13		2011.	3480	391	56	1425	79	2	796	63	10	698	35	21	420	201	22
14		2008.	3084	835	508	1141	154	131	925	332	133	635	131	139	247	172	66
15		2005.	3711	461	142	1700	105	25	1173	161	46	520	88	34	147	82	26
	Pljevlja	2014.	4312	1059	594	645	287	55	1125	280	172	1400	193	187	840	219	135
16		2013.	4437	589	308	756	184	46	1155	181	84	1507	113	86	689	92	73
17		2012.	4365	885	587	819	127	65	1212	120	130	1469	146	126	521	449	223
18		2011.	4649	1081	933	913	101	77	1359	265	222	1450	285	273	450	360	273
19		2008.	4817	2105	1660	897	496	216	1538	610	554	1663	525	562	277	392	187
20		2005.	6930	1484	1240	1380	408	147	2400	480	442	2239	244	376	267	234	156
	Nikšić - Plužine - Šavnik - Žabljak	2014.	9175	1621	506	899	562	87	1874	197	79	3082	305	174	2783	357	143
21		2013.	8619	1488	531	867	513	111	1834	304	85	2951	318	205	2413	265	105
22		2012.	8188	2533	1230	1137	554	148	1714	282	189	2771	532	446	2078	1038	362
23		2011.	9417	2355	1540	1439	560	176	2432	548	353	3153	544	502	1792	588	411
24		2008.	9278	6142	4539	1369	982	431	2779	1831	1443	2980	1944	1727	1258	922	595
25		2005.	16059	3689	2683	2821	702	268	5404	1324	794	5244	619	1014	1155	582	370
	Podgorica - Danilovgrad - Cetinje	2014.	23558	11554	4968	3954	5315	1162	3647	700	533	7766	2290	1485	6831	2798	1551
26		2013.	23378	11769	5280	4014	5522	1530	4003	778	596	7780	2821	1613	6152	2226	1296
27		2012.	23024	16247	9107	4525	5364	2346	4131	1068	1159	7801	3802	2697	5183	5475	2455
28		2011.	23868	16378	9145	4673	6288	2232	4652	1677	1350	8328	4983	2950	4546	3939	2164

29		2008.	23030	25423	16474	4714	3491	2508	5091	4648	3697	7129	10408	6698	3176	5240	2480
30		2005.	27362	9820	7082	6176	1228	776	6453	2309	1402	9898	2849	2864	2579	2312	1461
	Bar - Ulcinj	2014.	6289	4389	1105	1332	1999	326	1164	779	214	1655	474	246	1645	455	214
31		2013.	5746	4450	1686	1218	1726	509	1157	919	417	1472	462	423	1432	265	160
32		2012.	5440	5109	2048	1229	1979	619	1140	934	455	1468	666	497	1171	1172	361
33		2011.	5573	5099	2370	1293	2689	853	1339	792	529	1560	796	584	882	486	238
34		2008.	6520	7274	4355	1824	2386	1158	1621	1786	1266	1888	1925	1205	620	652	329
35		2005.	8670	4642	1722	2290	1642	438	1096	1347	461	2761	819	538	571	452	150
	Budva - Kotor - Tivat	2014.	5354	17966	3409	630	10816	763	1164	779	214	1655	474	246	1341	801	440
36		2013.	5425	12971	3019	593	4576	865	1190	1533	527	1727	1427	839	1258	619	267
37		2012.	5585	15141	3731	652	8885	1331	1340	1224	634	1811	2844	1007	1044	1185	442
38		2011.	5264	12676	3612	608	7486	1153	1373	1410	675	1642	1943	1039	830	897	415
39		2008.	5538	11743	6321	631	2270	1083	1570	3292	2031	1678	3495	1997	580	986	507
40		2005.	7757	8054	3316	823	1676	468	2284	3074	1143	2587	1496	973	584	692	294.
	Herceg Novi	2014.	3550	4424	3275	283	767	457	1150	1384	525	1728	1607	946	942	259	320
41		2013.	3229	4649	3259	287	892	608	813	762	508	908	323	459	730	275	227
42		2012.	3423	4511	3200	302	1142	740	914	646	524	1027	428	447	617	573	355
43		2011.	3284	4874	3547	273	1288	782	918	947	731	960	576	639	538	317	339.
44		2008.	2771	5915	4275	190	1232	664	812	2089	1427	811	933	1021	360	377	295.
45		2005.	3676	4432	3288	200	856	456	1107	1912	1208	1217	400	753	282	250	198

	Ukupno	2014.	70143	43250	14726	11408	20389	3055	13871	4517	2311	22297	5663	3779	17844	5785	3160
46		2013.	68997	37904	15219	11791	14101	4023	14465	4877	2409	21983	5748	3904	15840	4342	2347
47		2012.	67840	47937	21595	13085	18440	5417	14964	4506	3251	21762	8928	5629	12982	12102	5018
48		2011.	70451	45293	22872	14021	18901	5442	16995	6158	4115	22991	8620	6511	11752	7814	4535
49		2008.	73136	65499	42281	16037	12291	6739	19674	16402	11710	23086	21008	14760	7156	9783	5086
50		2005.	96145	35538	21599	22276	7219	2829	27758	11379	6016	30035	7143	7322	6565	5219	3013